

Toelichting

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	3
1.3 Plangebied	3
2. PLANGEBIED	5
2.1 Huidige situatie	5
2.2 Vigerende bestemmingsplan	5
2.5 Verkeersgeneratie en parkeren	9
2.5 Cultuurhistorie	14
3. BELEID	15
3.1 Rijksbeleid	15
3.2 Provinciaal beleid	16
3.3 Gemeentelijk beleid	17
4. MILIEU-EN WAARDENASPECTEN	19
4.1 Bedrijven en milieuzonering	19
4.2 Geluid	19
4.3 Luchtkwaliteit	20
4.4 Externe veiligheid	21
4.5 Bodem	22
4.6 Archeologie en cultuurhistorie	22
4.7 Flora en fauna	23
4.8 Water	34
5. JURIDISCHE TOELICHTING	43
5.1 Inleiding	43
5.2 Systematiek van de planregels	43
5.3 Bestemmingsregels	43
6. FINANCIËEL-ECONOMISCHE VERANTWOORDING	47
6.1 Kostenverhaal	47
6.2 Economische uitvoerbaarheid	47

7. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID	49
7.1 Inspraak	49
7.2 Overleg	49

BIJLAGEN

- Bijlage 1: Bouwtechnische opname Strandbad Winterswijk
- Bijlage 2: Bouwbesluittoets en akoestisch onderzoek
- Bijlage 3: Nota van antwoord
- Bijlage 4: Wijzigingen ten op zichte van het ontwerpbestemmingsplan

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Winterswijk is voornemens om het Strandbad te heropenen. Het strandbad bestaat uit het zwembad met een paviljoen. Het Strandbad is in 1933 aangelegd en tot 2001 in gebruik geweest. Wegens de slechte waterkwaliteit is het Strandbad in 2001 gesloten. In 2007 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om het Strandbad weer open te stellen voor het publiek. Het moet weer mogelijk zijn om te zwemmen in dit natuurbad.

Het heropenen van het Strandbad hangt samen met de restauratie van het paviljoen. In het paviljoen wordt het mogelijk gemaakt dat er horeca gevestigd kan worden.

1.2 Doel

Het doel van dit bestemmingsplan betreft het vastleggen van de mogelijkheden voor een horecafunctie of dagrecreatie in het Strandbadpaviljoen, zodat het Strandbad heropent kan worden.

1.3 Plangebied

Het Strandbad ligt ten zuiden van Winterswijk in het buitengebied en wordt ontsloten door de Badweg. Aan de zuidgrens van het perceel loopt de rivier de Boven Slinge.

Het perceel staat kadastraal bekend als gemeente Winterswijk sectie E nummer 7839.

2. PLANGEBIED

2.1 Huidige situatie

Het Strandbad in Winterswijk is een natuurbad dat in 1933 is aangelegd en bestaat uit het zwembad met een paviljoen. Het Strandbad is in 1932 en 1933 (crisistijd) gebouwd als werkverschaffingsproject. Met de bouw van het Strandbad ging een lang gekoesterde wens van de sportieve Winterswijkers in vervulling.

Het paviljoen heeft in 1953 een verbouwing ondergaan die het huidige aanzicht heeft bepaald. Het paviljoen bestaat uit twee verdiepingen met een in pandige woning en een groot terras op de 1^e verdieping aan de zijde van het zwembad.

Vanwege de slechte waterkwaliteit is in 2001 besloten het Strandbad te sluiten. Er was sprake van een geringe doorzicht van het water door algen. In 2007 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om het Strandbad weer open te stellen voor het publiek. Het moet weer mogelijk zijn om te zwemmen in dit natuurbad.

2.2 Vigerende bestemmingsplan

In het vigerende bestemmingsplan Buitengebied Winterswijk-Oost, vastgesteld 26 oktober 1989, goedgekeurd 15 juni 1990 en sedert 24 april 1992 heeft het Strandbad de bestemming "Sportterrein". Hieronder wordt kort ingegaan op de relevante onderdelen van het bestemmingsplan

In de regels is voor sportterreinen is het volgende bepaald:

De grond met de bestemming "sportterrein" is bestemd voor de (buiten)sportbeoefening in de bestemmingscategorieën:

Zb (zwembad);

1. Het is verboden in de bestemming "sportterrein" de onbebouwde grond en de opstallen te gebruiken in strijd met de bestemming. Onder verboden gebruik wordt mede verstaan:
 - 4 Een gebruik voor doeleinden van handel en/of nijverheid, anders dan overeenkomstig de bestemmingscategorie;
 - 4 Een gebruik voor doeleinden van verblijfsrecreatie;
 - 4 Een gebruik van de onbebouwde grond als stort- en/of opslag plaats van grond, vuilnis, afvalstoffen en/ of al dan niet gebruik onttrokken goederen en materialen, anders dan als tijdelijk opslag ten behoeve van het normale gebruik.

2. Vrijstelling wordt verleend van de in lid 1 gestelde verboden, indien strikte toepassing ervan zou leiden tot een beperking van het meest doelmatige gebruik, die niet door dringende redenen wordt gerechtvaardigd.
3. Uitsluitend de volgende bebouwing is toegestaan:
 - a) Op het voor gebouwen aangewezen bebouwingsoppervlak:
In bestemmingscategorie Zb kleed-, sanitaire, kantine- en bergingsruimten alsmede een pompgebouw en een dienstwoning met een maximale inhoud van 500 m³; een en ander met een maximum bebouwde oppervlakte van 1.200 m² en een hoogte van 9 m.
 - b) In de gehele bestemming in alle bestemmingscategorieën: andere bouwwerken, waaronder terreinomheiningen, met een maximale hoogte van 15 m.

Afwijking van het vigerende bestemmingsplan

Onderhavig ontwikkeling is in strijd met het vigerende bestemmingsplan, omdat binnen de bestemming "Sportterrein" de vestiging van een horecainrichting in het paviljoen niet mogelijk is. Het plan is functioneel is strijd met het vigerende bestemmingsplan. Hierdoor is het noodzakelijk een nieuw bestemmingsplan op te stellen. Onderhavig plan voorziet daarin.

De gemeente Winterswijk is gestart met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan Buitengebied. In dit bestemmingsplan heeft het Strandbad de bestemming "Sport" met de aanduiding zwembad. In de voorschriften is het volgende opgenomen±

Artikel 13 SPORT

13.1 Bestemmingsomschrijving

13.1.1 De op de plankaart voor Sport aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. de volgende sportactiviteiten en -voorzieningen:
 - een zwembad ter plaatse van de aanduiding 'zwembad';
 - veldsport ter plaatse van de aanduiding 'veld- en terreinsporten';
 - modelvliegtuigsport ter plaatse van de aanduiding 'modelvliegtuigsport'.
- b. het bestaande aantal bedrijfswoningen;
met bijbehorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wegen en paden, horeca, sanitaire voorzieningen, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen, water en voorzieningen voor de waterhuishouding, tuinen en erven.

13.1.2 Voor de in artikel 13.1.1 genoemde horeca geldt, dat het bedrijfsvloeroppervlak maximaal 250 m² bedraagt per bestemmingsvlak.

Afwijking van het toekomstige bestemmingsplan

Onderhavig ontwikkeling is in strijd met het nog in procedure te brengen bestemmingsplan Buitengebied, omdat binnen de bestemming "Sportterrein" de vestiging van een horecainrichting in het paviljoen niet mogelijk is. Het plan is functioneel is strijd met het vigerende bestemmingsplan.

Figuur 2 bestemmingsplankaarten vigerende en thans in procedure zijnde ontwerp-
bestemmingsplan "Buitengebied".

2.3 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie, mei 2010, is het Strandbad weer in gebruik genomen als zwembad. Hiertoe dienen eerst de steigers die in het bad aanwezig zijn gerestaureerd te worden. Om de steigers te kunnen restaureren zal het zwembad leeggepompt worden. De restauratie van de steigers zal eind 2009 plaatsvinden.

Stichting zwembaden Winterswijk heeft aangegeven dat zij het beheer van de zwemfunctie van het Strandbad weer terug willen nemen. Het zwembad zal in de zomerperiode geopend zijn. De stichting zwembaden Winterswijk verzorgt het toezicht bij het zwembad, zodat er veilig gezwommen kan worden. De waterkwaliteit van het zwemwater zal nauwlettend beoordeeld worden. De provincie Gelderland is hiervoor het bevoegde gezag.

Het paviljoen en de badmeesterpost wordt in de oude staat hersteld. De restauratiewerkzaamheden hiervoor zijn reeds gestart. Het paviljoen bestaat uit een hoofdgebouw en 2 aangebouwde vleugels met kleedruimten. De badmeesterpost bestaat uit een gemetselde borstwering met puin en een houten dak. Het restauratiewerk bestaat voornamelijk uit het restaureren van de houten gevels, de daken en de kleedhokjes en uit restauratietimmerwerk en restauratieschilderwerk.

In het paviljoen kan een horecagelegenheid gevestigd worden. Op de begane grond kan een multifunctionele ruimte worden gerealiseerd die ondergeschikt is aan de horecafunctie, bijvoorbeeld te gebruiken als kookstudio, vergaderruimte en verkooppunt zonder winkelruimte van eigen en streekgebonden producten. Tevens zijn op de begane grond de personeelsruimtes t.b.v. de exploitatie van de zwemfunctie ondergebracht.

Op het westelijk gelegen gedeelte van het terrein kan worden geparkeerd. Dit gebeurt op een ondergrond die bestaat uit een halfverharding, om zo te voldoen aan voldoende berging en te voorkomen dat het water afloopt naar de Boven Slinge.

2.5 Verkeersgeneratie en parkeren

Gegevens en uitgangspunten

Bij de berekening van de parkeerbehoefte en verkeersgeneratie is onderscheid gemaakt in de functies 'strandbad' en paviljoen. Van het strandpaviljoen worden alleen de bezoekers voor de verscheidende geplande horecafuncties meegenomen, exclusief de bezoekende badgasten.

Uitgangspunten Strandbad

De uitgangspunten voor de berekening van de verkeersgeneratie en parkeerbehoefteberekening van de zwemfunctie Strandbad zijn overgenomen uit de exploitatieopzet¹ zwemfunctie Strandbad van de gemeente Winterswijk.

Het aantal bezoekers voor het strandbad is mede afhankelijk van het weer. De exploitatieopzet gebruikt hiervoor de volgende uitgangspunten, zie tabel 1.

Tabel 1: Aantal verwachte bezoekers

Temperatuur	Aantal bezoekers	Life guards	Receptie	totaal
20°C-21°C	<25	2	1	3
22°C-26°C	25-250	4	1	5
<26°C	>250	7	1	9

Als de temperatuur onder de 20 graden is, dan is het strandbad gesloten.

In tabel 2 staan het (geschatte) aantal openingsdagen¹ weergegeven.

Tabel 2: Aantal openingsdagen

Temperatuur	Voorseizoen	Hoogseizoen	Totaal
20°C-21°C	5	10	15
22°C-26°C	10	20	30
<26°C	3	7	10
Totaal	18	37	55

In de exploitatieopzet wordt uitgegaan van 55 openstellingdagen. In het voorseizoen is het bad doordeweeks geopend van 14:00-18:00 (woensdag vanaf 13:00) en in het weekend van 10:00-18:00. In het hoogseizoen is het bad open van 10:00-18:00 (week en weekend).

Uitgangspunten Strandpaviljoen

HTC heeft een quickscan² gemaakt voor het strandpaviljoen of deze horeca-exploitatie bedrijfseconomisch haalbaar is. Het bouwprogramma gaat van de volgende opzet uit:

- Á 260m² bvo lounge restaurant
- Á 200m² bvo multifunctionele ruimte
- Á 144m² terras

Voor de berekening is uitgegaan van het hoogseizoen vanwege het piekmoment in de bezoekersaantallen. Deze momenten zijn structureel genoeg om daar de verkeersgeneratie en parkeerbehoefte op te baseren. Voor de berekening is gekozen voor de bovengrens bij 22-26 graden en dus de ondergrens bij 26 graden of hoger.

¹ Gemeente Winterswijk, Exploitatieopzet zwemfunctie Strandbad, dd 22 januari 2009

² HTC Advies, Quickscan strandpaviljoen Winterswijk, 16 april 2009

Aangezien de verwachting is dat de openstelling van 26 graden of meer in het hoogseizoen maar 7 keer voorkomt en concrete bezoekersaantallen niet voorhanden zijn, is gerekend met het bezoekersaantal van 250 personen.

Verkeersgeneratie

Gezien de ligging van het strandbad en de hoofdwegenstructuur zal het merendeel van de bezoekers via de Badweg en N319 de locatie bereiken. De verkeersgeneratie van het strandbad zal met name in de weekenddagen pieken. Daarnaast zijn de woensdagmiddagen en vakantiedagen ook piekmomenten, zij het minder dan de zaterdag of zondag.

Strandbad

Voor de functie strandbad zijn geen specifieke kengetallen van het CROW³ beschikbaar. Het enige kengetal dat beschikbaar is dat redelijk in de buurt komt is die van een zwembad. Echter, dit kengetal gaat uit van een verkeersgeneratie per 100m² oppervlakte bassin. Aangezien het in de voorgenomen ontwikkeling gaat om een zwemplas, met een relatief groot zwemoppervlakte, zou de verkeersgeneratie daarmee overschat worden. Het gebruik van bezoekersaantallen is in deze situatie nauwkeuriger en betrouwbaarder.

Het aantal bezoekers is geraamd op 250 personen per dag in het hoogseizoen. Uitgegaan wordt van een beperkte 65% autogebruik aangezien de grootste doelgroep kinderen en jongeren zijn die veelal met de fiets komen.

In het exploitatieplan is gerekend met de verhouding 33% volwassenen en 66% jeugd. Per dag betekent dit 165 jongeren (jeugd) en 83 volwassenen. Uitgangspunt hierbij is dat 80% van de volwassenen met de auto komt, dit komt neer op 67 volwassenen. Bij de jongeren zal dit aantal aanzienlijk lager liggen. Uitgangspunt hierbij is dat 70% van de jongeren op de fiets komt en 30% meerijdt of gebracht wordt door een volwassene. Dit komt neer op 50 jongeren per dag die met de auto komen. Totaal komen er dus 117 personen met de auto. Bij een gemiddelde autobezetting van 3 personen per auto, komt dit neer op 39 auto's per dag.

Samengevat:

- Á Bezoekers: 33% volwassen (83 pers) en 66% jeugd (165 pers)
- Á 80% (67 pers) van de volwassen komt met auto
- Á 30% (50 pers) van de jeugd komt met auto (incl. als bijrijder)
- Á Totaal 117 personen met auto
- Á Gemiddelde autobezetting van 3 personen per auto

³ CROW, publicatie 272: verkeersgeneratie voorzieninge, kengetallen gemotoriseerd verkeer, december 2008

De verkeersgeneratie per etmaal komt hiermee op $39 \times 2 = 78$ motorvoertuigbewegingen (hierna mvtbeweg.).

Strandpaviljoen

Restaurant

Voor de verkeersgeneratie van een restaurant zijn geen vergelijkbare kencijfers van het CROW beschikbaar. Het restaurant krijgt ongeveer 65 zitplaatsen. Uitgaande van volledige bezetting en dat een zitplaats per avond tweemaal gebruikt wordt komt het totaal aantal gasten uit op 130, waarbij wordt uitgegaan van een gemiddelde autobezetting van 2 personen per auto. Uitgangspunt hierbij is dat alle bezoekers uniek zijn en geen dubbelgebruik met het bad is. Uitgaan van 90% autogebruik komt het aantal autobezoekers op 117. Het aantal auto's hierbij is 59.

Samengevat:

- Á 65 zitplaatsen
- Á Volledige bezetting per avond
- Á Per avond wordt zitplaats tweemaal gebruikt.
- Á Gemiddelde autobezetting van 2 personen per auto
- Á Alle bezoekers zijn 'uniek' en geen dubbelgebruik strandbad

De verkeersgeneratie per etmaal komt hiermee op $59 \times 2 = 117$ mvtbeweg.

Terras

Het terras heeft een capaciteit van 70 personen. Uitgaande van openingstijden die gelijk zijn met het strandbad (10:00-18:00u) en een gemiddelde verblijfsduur per persoon van 45 min, komt het aantal bezoekers per dag, per stoel uit op 10. 70 stoelen $\times$ 10 personen is 700 personen totaal tussen 10:00 en 18:00u. Uitgaande van een gemiddelde terrasbezetting over de dag van 70% komt het aantal bezoekers uit op 490. Hiervan komt 10% met de auto en is uniek (geen dubbelgebruik strandbad). Dit betekent dat 49 personen met de auto komen (bij een gemiddelde autobezetting van 2 personen). Het aantal auto's op een dag is hier dus 25.

Samengevat:

- Á 70 zitplaatsen
- Á Openingstijden gelijk met strandbad
- Á Gemiddelde verblijfsduur per persoon is 45 minuten
- Á Gemiddelde bezetting terras per dag is 70%
- Á 10% van de bezoekers is 'uniek' en komt met de auto
- Á Gemiddelde autobezetting van 2 personen per auto

De verkeersgeneratie per etmaal komt hiermee op $25 \times 2 = 50$ mvtbeweg.

Multifunctionele ruimte

Het gebruik van de multifunctionele ruimte is nog niet bekend. De verkeersgeneratie is daardoor moeilijk te bepalen. De gemeente Winterswijk heeft aangegeven dat uitgegaan kan worden van maximaal 50 mvtbeweg per etmaal.

Totale verkeersgeneratie (op een weekenddag in het hoogseizoen)

De totale verkeersgeneratie komt uit op $78 + 117 + 50 + 50 = 295$ mvtbeweg per etmaal.

Parkeerbehoefte

Het CROW heeft kencijfers⁴ opgesteld voor een groot aantal functies. Aan de hand van deze kencijfers is het aantal parkeerplaatsen te bepalen. Echter niet voor alle functies zijn deze kencijfers beschikbaar of bruikbaar. Aan de hand van bezoekersaantallen is de parkeerbehoefte ook te berekenen. De parkeerbehoefte is berekend aan de hand van het piekmoment waarbij het maximale aantal bezoekers voor de verschillende voorzieningen gelijktijdig aanwezig is. De zaterdag en zondag in het hoogseizoen zijn hierbij maatgevend.

Strandbad

Uit de verkeersgeneratie is bekend dat er 39 auto's gedurende een dag aanwezig zijn. Bij de maximale piek (uitgaande van 90% gelijktijdig aanwezig) zijn er 36 auto's aanwezig. Dit betekent dat er minimaal 36 parkeerplaatsen voor het strandbad aanwezig dienen te zijn.

Restaurant

Het CROW heeft kencijfers ten aanzien van parkeren voor een restaurant. Voor deze locatie is het kencijfer (rest bebouwde kom, niet stedelijk) maximaal 16,0 parkeerplaatsen per 100m² bvo of minimaal 14 parkeerplaatsen per 100m² bvo, toepasbaar vanwege de ligging. Dit komt neer op maximaal 42 en minimaal 37 parkeerplaatsen.

Terras

Voor een terras zijn geen specifieke kencijfers beschikbaar. 10% van de bezoekers is uniek en maakt geen gebruik van de overige functies. Het terras heeft een capaciteit van 70 personen. Uitgaande van 10% unieke bezoekers bij een volledige bezetting en een autobebruik van 70% komt het aantal autobezoekers uit op 5. Met een gemiddelde autobezetting van 2, komt het aantal maximaal gelijktijdig aanwezige auto's uit op 3. De parkeerbehoefte van het terras is 2 parkeerplaatsen.

Totale parkeerbehoefte (op een weekenddag in het hoogseizoen)

De totale parkeerbehoefte is: $36+42+2= 80$ parkeerplaatsen

⁴ CROW, publicatie 182: parkeerkencijfers, basis voor parkeernormering, september 2008

Conclusie

Het parkeerterrein voorziet in een parkeerbehoefte van minimaal 80 parkeerplaatsen en voldoet daarmee aan de parkeernormen.

2.5 Cultuurhistorie

Stedenbouwkundige aspecten

Het uit de begane grond en verdieping bestaande paviljoen is opgetrokken uit straatklinkers, die aanvankelijk bestemd waren voor verharding van de Groenloseweg. Het is een aantrekkelijk ontwerp, waarvan het opvallende gevelvoorschot in combinatie met het overstekende schilddak met zijn flauwhellende dakvlakken de fraaie, landelijke ligging van dit misschien wel mooiste nog bestaande vooroorlogse buitenbad van ons land benadrukt.

In 1953 vond een verbouwing plaats, die buitenbad en paviljoen het huidige aanzicht hebben gegeven. Het paviljoen werd aan weerszijden met een gelijk bouwdeel bestaande uit elk drie vensters uitgebreid. Tevens werd de woning van de bedrijfsleider in het gebouw ondergebracht en de caféruimte vergroot. Het ontwerp van de uitbreiding staat op naam van G.J. Sluiskes en kan als bijzonder geslaagd worden beschouwd. De verlenging van gevels en daken heeft voor een verdere accentuering van het landelijke karakter van het Strandbad gezorgd. Ondanks het feit dat de markante duiktoren is verdwenen, voegt het Strandbad wat vormgeving en functie betreft een waardevol cultuurhistorisch element toe aan het beeklandschap van de Slinge.

Er is een bouwtechnisch rapport opgesteld⁵ waarin de geschiedenis van het Strandbad wordt geschetst en waar wordt ingegaan op de monumentale waarde van het pand. Dit rapport is als bijlage 1 opgenomen bij dit bestemmingsplan.

⁵ Bouwtechnische opname, Strandbad Winterswijk, Gelders Genootschap, 13 augustus 2009

3. BELEID

3.1 Rijksbeleid

In de Nota Ruimte⁶ wordt het nationaal ruimtelijk beleid vastgelegd tot 2020, waarbij de periode 2020-2030 geldt als doorkijk naar de lange termijn. Hoofddoel van het nationaal ruimtelijk beleid is ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies op het beperkte oppervlak dat in Nederland beschikbaar is. Meer specifiek richt het kabinet zich hierbij op vier doelen:

- 4 versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland;
- 4 bevordering van krachtige steden en vitaal platteland;
- 4 borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden;
- 4 borging van de veiligheid.

Deze vier doelen worden in onderlinge samenhang nagestreefd, met tegen de achtergrond de algemene wens om de economische, ecologische en sociaal-culturele waarden van de ruimte te versterken en duurzaam te ontwikkelen. Van duurzame ruimtelijke ontwikkeling is in de ogen van het Rijk sprake als aan elk van deze waarden gelijkwaardig en in onderlinge samenhang recht wordt gedaan en daarmee de aantrekkelijkheid van de ruimte voor bewoners, bezoekers en ondernemers toeneemt.

Met het beleid legt het kabinet een grotere verantwoordelijkheid bij decentrale overheden. De uitvoering van het beleid ligt primair bij de gemeenten, terwijl voor de provincies een belangrijke kaderstellende, coördinerende en controlerende taak is weggelegd.

Doorwerking Rijksbeleid

Het plangebied behoort niet tot de nationale ruimtelijke hoofdstructuur. Gemeenten mogen samen met de provincie de gewenste ruimtelijke invulling bepalen, binnen de beleidsdoelen en regels die het Rijk stelt.

De algemene basiskwaliteit is de ondergrens voor alle ruimtelijke plannen, dus datgene waar een ruimtelijk plan minimaal aan moet voldoen. De Nota Ruimte bevat hier generieke regels voor, waaraan alle betrokken partijen zijn gebonden. Op het gebied van economie, infrastructuur en verstedelijking gaat het bijvoorbeeld om het bundelingsbeleid, het locatiebeleid, een goede balans tussen rode (stedelijke) en groen/blauwe (natuur en water) functies, milieuwetgeving en veiligheid. Op het

⁶ De Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal hebben ingestemd met de nota op respectievelijk 17 mei 2005 en 17 januari 2006. Met de bekendmaking op 27 februari 2006 is de Nota Ruimte formeel in werking getreden. Op grond van artikel 9.1.2 lid 1 Overgangsrecht Wro is bepaald dat een planologische kernbeslissing (zoals de Nota Ruimte) gelijkgesteld wordt met een structuurvisie. Het recht van de planologische kernbeslissing zoals gold voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Wro blijft van toepassing

gebied van water, natuur en landschap geldt de basiskwaliteit op punten als de wertoets, functiecombinaties met water en het groen in en om de stad. De onderliggende toelichting voorziet in deze punten.

3.2 Provinciaal beleid

Structuurvisie Gelderland

Sinds de inwerkingtreding van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening is het ruimtelijke orderingsbeleid van de provincie Gelderland vervat in Structuurvisie. De structuurvisie is een beleidsneutrale omzetting van het Streekplan 2005. De structuurvisie bevat de visie op het provinciaal ruimtelijk beleid, geeft een overzicht met provinciale belangen en benoemt de hoofdlijnen van het beleid.

Het streekplan is erop gericht de verschillende functies in regionaal verband een zodanig plek te geven dat de ruimtelijke kwaliteiten worden versterkt en er zuinig en zorgvuldig met de ruimte wordt omgegaan.

In de structuurvisie is aangegeven dat het Strandbad binnen een nationaal landschap ligt. Het nationaal landschap van Winterswijk is kleinschalig, organisch gegroeid landschap met afwisseling van bosjes, houtwallen, landbouwgrond, beken en boerderijen. Er zijn meanderende beekjes in smalle dalen als doorgaande structuren. De kernkwaliteiten zijn de kleinschalige openheid, het groene karakter en het microreliëf door eenmansessen. De ontwikkeling van het Strandbad tast het nationale landschap niet aan en draagt bij aan de cultuurhistorische waarden van het gebied.

Streekplanuitwerking Nationale landschappen

Het plangebied is in een nationaal landschap gelegen. Het doel van het Nationaal landschap is om landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten te behouden, duurzaam te beheren en waar mogelijk te versterken. In samenhang hiermee zal de toeristisch-recreatieve betekenis moeten toenemen. In de Streekplanuitwerking nationale landschappen is de begrenzing van de nationale landschappen vastgelegd.

Zwemwater

Zowel natuurwater als zwembaden, moeten aan veiligheids- en gezondheidsvoorschriften voldoen. De kwaliteit van het zwemwater wordt in de zomer nauwlettend in de gaten gehouden. Waterschappen en Rijkswaterstaat controleren eens in de twee weken de waterkwaliteit. De provincie Gelderland toetst of de waterkwaliteit voldoet aan de wettelijke eisen. De provincie houdt daarnaast bij of er gezondheidsklachten zijn of dat er andere aanwijzingen zijn dat de waterkwaliteit achteruit gaat.

3.3 Gemeentelijk beleid

BOS-project

Het gebied ten zuiden van de kern Winterswijk vanaf de Bekendelle tot het Buskersbos is een uniek gebied met hoogwaardige natuur en bijzondere cultuurhistorische en cultuurlandschappelijke elementen. Door projecten te ontwikkelen in het BOS-project ontstaat een blauwe snoer langs de Bekendelle en Boven Slinge met unieke cultuurhistorische natuurlijke en cultuurhistorische parels. De naam BOS stond in eerste instantie voor de drie parels langs het blauwe snoer van de Boven Slinge, te weten: het Bleekhuis, de Olliemölle en het Strandbad. Maar ook Berenschot's watermolen, de Bleekweide, het voormalige DAV-terrein, recreatiecentrum Het Winkel als ook de Borkense en Bocholtse Baan en het Buskersbos zijn onderdeel van het BOS-project geworden.

De landschappelijke kwaliteit in de omgeving van de Boven Slinge is bijzonder. In dit gebied heeft nooit echt een ruilverkaveling heeft plaatsgevonden en is een sterk afwisselend landschap ontstaan. Open weiden worden afgewisseld door/met bossages en houtwallen. Eenmansessen en markegronden gemaakt in licht glooiende terreinen, versterken de kwaliteit door de nu aanwezige hoogteverschillen en steilrandjes. Dit leidde vervolgens weer tot bijzondere natuurwaarden, omdat het sterk afwisselende landschap voor vele soorten een goede habitat biedt. Gesteld kan worden dat de cultuurhistorische, landschappelijke en natuurkwaliteiten op een beperkte oppervlakte in de omgeving van de Boven Slinge samenkomen. Kwaliteiten die enerzijds bescherming verdienen, maar anderzijds ook benut moeten worden om de beleving van het (nationaal) landschap te versterken.

Het Strandbad is één van de projecten uit het BOS-project. Het wensbeeld voor het Strandbad bestaat uit de restauratie van het paviljoen. Speciaal voor ouderen en ouders met jonge kinderen wordt een zwemgedeelte met toezicht gecreëerd. Daarnaast wordt een nieuwe functie voor het paviljoen gezocht.

4. MILIEU-EN WAARDENASPECTEN

Er bestaat een duidelijke relatie tussen milieubeleid, landschap en ruimtelijke ordening. De milieu- en landschapskwaliteit vormen een belangrijke afweging bij de ontwikkeling van ruimtelijke functies. Bij de afweging van het al dan niet toelaten van ruimtelijke functies dient te worden onderzocht welke milieuhygiënische, waterhuishoudkundige en archeologische aspecten daarbij een rol spelen.

Het bestemmingsplan maakt geen functionele toevoeging van een activiteit mogelijk. Een uitgebreide toets aan gebiedswaarden en milieuhygiënische aspecten is daarom niet noodzakelijk. In onderhavig bestemmingsplan is waar relevant ingezoomd op de eventuele effecten van het bestemmingsplan op het milieu en/of de gebiedswaarden. Het betreft de onderdelen bedrijven en milieuzonering, geluid en geur.

4.1 Bedrijven en milieuzonering

Bij de planontwikkeling dient rekening gehouden te worden met milieuzoneringen van bestaande en toekomstige bedrijven om de kwaliteit van het leefmilieu te handhaven en te bevorderen. Bij de milieuzonering wordt gebruik gemaakt van de door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) opgestelde Lijst van Bedrijfsactiviteiten. Hierin wordt per bedrijfssoort aangegeven welke milieu-inval (in de vorm van geur, stof, geluid en gevaar) hiervan kan uitgaan en welke indicatieve afstand hierbij (minimaal) in acht genomen worden.

De zwemfunctie van het Strandbad is in de huidige situatie reeds mogelijk. De horeca die in het paviljoen ontwikkeld wordt valt in de categorie restaurants, cafetaria's, snackbars en ijssalons en behoort volgens de VNG-uitgave tot milieucategorie 3.1 en hebben een grootste richtafstand van 50 meter voor geluid. Voor stof en geluid is de richtafstand 10 meter. Binnen 50 meter van het horecapaviljoen zijn geen woningen gelegen. Van de ontwikkeling van horeca in het paviljoen is geen belemmering voor de omgeving te verwachten.

4.2 Geluid

Het Strandbad behoudt zijn huidige functie als zwembad. Door dit bestemmingsplan wordt het mogelijk om een horecafunctie en parkeren te laten plaatsvinden. De geluidsproductie is beoordeeld in bovenstaande paragraaf bedrijven en milieuzonering.

In een akoestisch onderzoek⁷ is bepaald wat de invloed is van het geluid van het paviljoen op de aanwezige vleermuizen. In dit rapport zijn normen vastgelegd waaraan bij de vergunningverlening van het paviljoen in het kader van de Wet milieubeheer moet worden voldaan, zodat de aanwezige vleermuizen geen hinder ondervinden van de horecafunctie.

4.3 Luchtkwaliteit

De hoofdlijnen voor regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen staan beschreven in de Wet milieubeheer (hoofdstuk 5 Wm). Artikel 5.16 Wm (lid 1) geeft weer, onder welke voorwaarden bestuursorganen bepaalde bevoegdheden (uit lid 2) mogen uitoefenen. Als aan minimaal één van de volgende voorwaarden wordt voldaan, vormen luchtkwaliteitseisen in beginsel geen belemmering voor het uitoefenen van de bevoegdheid

- 4 er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde
- 4 een project leidt – al dan niet per saldo – niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit
- 4 een project draagt ‘niet in betekenende mate’ bij aan de luchtverontreiniging
- 4 een project past binnen het NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit), of binnen een regionaal programma van maatregelen

Het Besluit NIBM legt vast, wanneer een project niet in betekenende mate bijdraagt aan de concentratie van een bepaalde stof. Een project is NIBM, als aannemelijk is dat het project een toename van de concentratie veroorzaakt van maximaal 3%. De 3% grens wordt gedefinieerd als 3% van de grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie van fijn stof (PM10) of stikstofdioxide (NO2). Dit komt overeen met 1,2 microgram/m3 voor zowel fijn stof en NO2.

Voor kleinere ruimtelijke en verkeersplannen die effect kunnen hebben op de luchtkwaliteit heeft VROM in samenwerking met InfoMil een specifieke rekentool ontwikkeld. Daarmee kan op een eenvoudige en snelle manier worden bepaald of een plan niet in betekenende mate bijdraagt (NIBM) aan luchtverontreiniging. In de NIBM rekentool worden het aantal extra voertuigbewegingen en het aandeel vrachtverkeer ingevoerd.

In het onderhavige plan wordt planologisch en juridisch geregeld dat het Strandbad de bestemming “Recreatie” krijgt. Voor het voorgenomen gebruik van de gronden is de verkeersgeneratie bepaald op 295 motorvoertuigen per etmaal. De verkeersgegevens zijn ingevoerd in de NIBM-rekentool. Uit de NIBM-rekentool blijkt dat de bijdrage van het verkeer niet in betekenende mate is. Er is geen nader onderzoek naar de luchtkwaliteit noodzakelijk.

⁷ Bouwbesluittoets en akoestisch onderzoek wet milieubeheer, DGMR, 15 september 2008

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigen (weekdaggemiddelde)		295
Aandeel vrachtverkeer		0,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³	0,31
	PM ₁₀ in µg/m ³	0,08
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m ³		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig		

4.4 Externe veiligheid

Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving vanwege handelingen met gevaarlijke stoffen. De handelingen kunnen zowel betrekking hebben op het gebruik, de opslag en de productie, als op het transport van gevaarlijke stoffen. Uit het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de richtlijnen voor vervoer gevaarlijke stoffen⁸ vloeit de verplichting voort om in ruimtelijke plannen in te gaan op de risico's in het projectgebied ten gevolge van handelingen met gevaarlijke stoffen. De risico's dienen te worden beoordeeld op 2 maatstaven, te weten het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico beschrijft de kans per jaar dat een onbeschermde individu komt te overlijden door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het plaatsgebonden risico wordt uitgedrukt in risicocontouren rondom de risicobron (bedrijf, weg, spoorlijn etc.), waarbij de 10⁻⁶ contour (kans van 1 op 1 miljoen op overlijden) de maatgevende grenswaarde is.

⁸ Circulaire Risico Normering Vervoer Gevaarlijke Stoffen, Staatscourant d.d. 4 augustus 2004. Deze Circulaire is gebaseerd op de Risico Normering Vervoer gevaarlijke stoffen en het Bevi en sluit zoveel als mogelijk aan op het Bevi.

Groepsrisico

Het groepsrisico beschrijft de kans dat een groep van 10 of meer personen gelijktijdig komt te overlijden ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico geeft een indicatie van de maatschappelijke ontwrichting in geval van een ramp. Het groepsrisico wordt uitgedrukt in een grafiek, waarin de kans op overlijden van een bepaalde groep (bijvoorbeeld 10, 100 of 1000 personen) wordt afgezet tegen de kans daarop. Voor het groepsrisico geldt de oriëntatiewaarde als *ijkpunt* in de verantwoording (géén norm).

Voor elke verandering van het groepsrisico (af- of toename) in het invloedsgebied moet verantwoording worden afgelegd, over de wijze waarop de toelaatbaarheid van deze verandering in de besluitvorming is betrokken. Samen met de hoogte van groepsrisico moet andere kwalitatieve aspecten worden meegewogen in de beoordeling van het groepsrisico. Onder deze aspecten vallen zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid. Onderdeel van deze verantwoording is overleg met (advies vragen aan) de regionale brandweer.

4.5 Bodem

In het bestemmingsplan worden geen nieuwe bouwmogelijkheden gecreëerd. Het bestaande paviljoen wordt gerestaureerd, maar wijzigt niet in omvang. Er is dan ook niet voorzien in activiteiten die een verstoring van de bodem kunnen veroorzaken. Een bodemonderzoek is niet noodzakelijk.

4.6 Archeologie en cultuurhistorie

In onderhavig bestemmingsplan zullen geen bouwactiviteiten plaatsvinden. Er zal daarom geen aantasting van eventuele aanwezige archeologische waarden plaatsvinden. Archeologisch onderzoek is dan ook niet noodzakelijk.

Rijksmonument

Op grond van artikel 3 van de Monumentenwet 1988 kan de minister van OCW monumenten aanwijzen als beschermd monument. Een rijksmonument is een pand van minstens 50 jaar oud dat door bijvoorbeeld de cultuurhistorische waarde en schoonheid van nationaal belang is. Hierdoor wordt het pand door de Rijksoverheid beschermd met als doel de monumentale waarde ervan te behouden. Een pand kan worden aangewezen als rijksmonument wanneer het vanwege haar schoonheid, wetenschappelijke en/of cultuurhistorische betekenis een nationale, unieke waarde heeft.

Het paviljoen is een Rijksmonument. Bij de restauratie van het paviljoen zullen de karakteristieke elementen van het paviljoen behouden blijven.

4.7 Flora en fauna

Natuurwetgeving & Planologie

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatig gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Interim Structuurvisie is uitgewerkt.

De *Natuurbeschermingswet* heeft betrekking op de Europees beschermde Natura-2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er mogelijk significant effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningplichtig.

De *Flora- en faunawet* heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek) vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Bij ruimtelijke ontwikkelingen hoeft echter alleen rekening gehouden te worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2' en 'tabel 3' van de Flora- en faunawet, en met vogels. Voor deze soorten moet een ontheffing worden aangevraagd wanneer een ruimtelijke ontwikkeling leidt tot schade aan de soort of verstoring van leefgebied. Voor soorten van 'tabel 3' en vo-

gels geldt hierbij een strenger afwegingskader dan voor soorten van 'tabel 2'. Voor soorten van 'tabel 2' en vogels geldt bovendien dat een ontheffing niet nodig is wanneer gewerkt wordt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode voor de bouw- en ontwikkelsector is in ontwikkeling en daardoor nog niet toepasbaar.

De EHS en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk vastgelegd in het streekplan 2005. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen. De na te streven natuurdoelen in de EHS zijn vastgelegd in het Gebiedsplan natuur en landschap Gelderland.

Methode

Op 15 april 2009 is het plangebied bezocht. Het doel van dit verkennende terreinbezoek was een beeld te krijgen van de gebiedskenmerken grondgebruik en de mogelijke natuurwaarden binnen het plangebied. Daarnaast zijn mogelijke sporen van dieren, de aanwezige vegetatie en de ecologische samenhang met de omgeving onderzocht. Het verkennende terreinbezoek had tevens tot doel na te gaan of aanvullend veldonderzoek noodzakelijk is in de daarvoor geldende inventarisatieperiodes. Omdat er al een redelijk complete quickscan van Stichting Staring advies ligt is het bronnenonderzoek naar flora en fauna achterwege gelaten. De reeds bekende gegevens van de flora en fauna worden aangevuld met hetgeen is aangetroffen tijdens het veldbezoek. De beide rapporten vullen elkaar in die zin aan.

In de provinciale uitwerking van de Ecologische Hoofdstructuur is bekeken of het plangebied binnen de EHS valt.

Uit de Gebiedendocumenten van Natura 2000 is afgeleid dat het plangebied in de buurt van het Natura 2000 gebied Bekendelle ligt. Omdat het een Habitatrictlijngebied betreft, dat als Natura 2000 gebied is aangemeld bij de Europese Unie, moeten de effecten op de instandhoudingsdoelen van het natuurgebied in beeld worden gebracht. Dit zal gebeuren met behulp van de effectenindicator van het ministerie van LNV. Het ministerie heeft deze effectenindicator opgesteld voor toetsingsdoeleinden in het kader van de Natuurbeschermingswet.

De hoofdvraag tijdens de Voortoets is of er een kans bestaat op een significant negatief effect van het project op het beschermde natuurgebied. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is volstaat daarvoor een verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat is een passende beoordeling inclusief een PlanMER vereist.

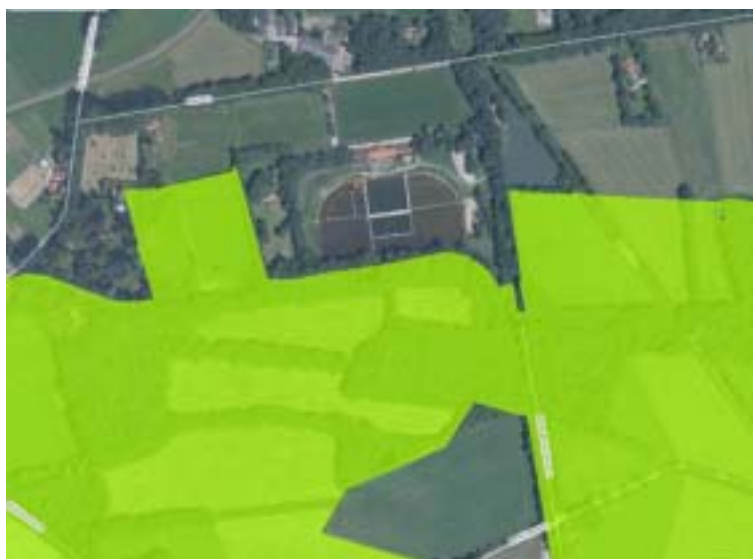
Natuurwaarden in het plangebied

Het plangebied bestaat uit een Strandbad inclusief ligweide. Het gebied wordt omzoomd door bomen. Ook het naastgelegen perceel met schuur behoort tot het plangebied. Aangezien het Strandbad al vele jaren afgesloten is en tegen een natuurgebied aan ligt, is het zeer aannemelijk dat er natuurwaarden ontstaan zijn. Bij het opnieuw in gebruik nemen van het Strandbad kan dit gevolgen hebben.

Resultaten gebiedsbescherming

Het plangebied valt buiten de invloedssfeer van de voor de Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur aangewezen gebieden. De aangrenzende percelen vallen wel onder de EHS. Het opnieuw opstarten van het reeds aanwezige Strandbad hoeft geen belemmering te vormen voor de natuurwaarden op deze percelen. Als er bomen worden gekapt, dan moet er een kapvergunning worden aangevraagd bij de gemeente.

Resultaten soortenbescherming

In het onderstaande wordt een inschatting gegeven van de aanwezige beschermde soorten. Dit is gedaan op basis van de waargenomen omstandigheden in het plangebied en de verspreidingsgegevens van planten en dieren, zoals hierboven omschreven. Dit deel is een aanvulling op het rapport van Stichting Staring advies en dient als zodanig in relatie met dit rapport gelezen te worden.

Planten

Bij het veldbezoek zijn o.a. de volgende soorten aangetroffen: Penningkruid, Pinksterbloem, Kruipend zenegroen, Bosanemoon, Klein hoefblad, Speenkruid, Kamperfoelie, Dotterbloem en Dalkruid. Voor deze soorten geldt dat ze slechts algemeen beschermd zijn en dat er bij ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing van de Flora- en Faunawet hoeft worden aangevraagd.

Insecten

Er zijn meerdere insecten waargenomen waaronder Vuurjuffer, Argusvlinder (gaat snel achteruit, maar staat niet in de tabellen van de flora- en faunawet of habitatrictlijn), Boomblauwtje, Klein geaderd witje, Oranjetipje en Citroenvlinder. Voor deze soorten geldt dat ze slechts algemeen beschermd zijn en dat er bij ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing van de Flora- en Faunawet hoeft worden aangevraagd.

Amfibieën

De aangetroffen groene kikkers duiden qua roep op de middelste groene kikker. Voor deze soort geldt dat ze slechts algemeen beschermd is (tabel 1) en dat er bij ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing van de Flora- en Faunawet hoeft worden aangevraagd. Er is geen vervangend water in de directe omgeving om als foerageer- en broedplaats dienst te doen, de nabijgelegen visvijver is ongeschikt door vis. Er zijn echter aan de overzijde van de Boven Slinge meerdere poelen aangetroffen die wel als leefgebied dienst kunnen doen (of al reeds doen).

Zoogdieren

Gezien de afgesloten ligging wordt het gebied waarschijnlijk gebruikt door meerdere kleine zoogdieren. Bij het veldbezoek is een haas waargenomen. Voor deze algemene soorten geldt dat ze slechts algemeen beschermd zijn en dat er bij ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing van de Flora- en Faunawet hoeft worden aangevraagd. Beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet te verwachten in het plangebied.

Vleermuizen

Uit inventarisaties van Staring Advies blijkt de aanwezigheid van meerdere soorten vleermuizen waaronder de Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis en Laatvlieger.

In stukken van het ministerie van LNV wordt het volgende over foerageergebieden gemeld: "Foerageerplaatsen en migratieroutes zijn enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de verblijfplaatsen van de betreffende soort doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn".

In de onderstaande paragrafen zal worden onderbouwd dat er voldoende alternatieven aanwezig zijn en het belang van het Strandbad niet dermate groot is dat het tijdelijk leegpompen van het bad de foerageermogelijkheden en daarmee de hier foeragerende soorten in gevaar zou kunnen brengen.

De betonrestauratiewerkzaamheden aan de betonnen looppaden van het Strandbad vereisen het leegmaken van het zwembad. In een eerder stadium is dit ook al eens gebeurd. Destijds is de aanwezige sliblaag verwijderd. Dit was voor het aantreffen van de Watervleermuis in het gebied.

Het nog steeds voorkomen van de Watervleermuis in het gebied (na de eerdere drooglegging ten behoeve van verwijdering van de sliblaag) is hoogstwaarschijnlijk te danken aan de aanwezigheid van ruimschoots voldoende foerageergebieden in de directe omgeving en binnen de actieradius van de watervleermuis (tot 6 kilometer) rondom het Strandbad. Beschutte wateren waar de Watervleermuis jaagt zijn te vinden boven de Boven Slinge, boven de visvijver en boven nog minstens zeven verspreid liggende wateren die voor de Watervleermuis goed bereikbaar zijn en dus als foerageergebied zouden kunnen dienen.

De betonrestauratie werkzaamheden betreffen een maatregel die aaneengesloten uitgevoerd dient te worden in vorstvrije omstandigheden. Het leegmaken van het zwembad duurt een periode van ongeveer 14 dagen. In deze periode blijft foerageren mogelijk. Foerageren na deze periode is mogelijk (uit de reeds ontstane sliblaag kunnen nog veel insecten komen), maar niet met de specifieke foerageermethode die de Watervleermuis gebuikt. In de periode dat de werkzaamheden plaatsvinden, zal het Strandbad daarom minder geschikt zijn als foerageergebied voor de Watervleermuis. Na de werkzaamheden zal het zwembad weer gevuld worden. Tijdens het vullen van het natuurswemwater is foerageren weer mogelijk.

Watervleermuizen overwinteren gemiddeld van september tot april. De precieze overwintertijd is mede afhankelijk met het aanbod van insecten en de nachttemperatuur. In deze periode is het aaneengesloten uitvoeren van de reparatiewerkzaamheden in vorstvrije omstandigheden goed mogelijk. Om de periode optimaal te benutten zou er voor gekozen kunnen worden om met het leegmaken van het Strandbad al eind augustus te starten.

Conclusie m.b.t. vleermuizen

Gezien het voorgaande kan gesteld worden dat de functionaliteit van het foeraargeergebied voor de watervleermuis door de voorgenomen werkzaamheden niet in het geding komt daar er voldoende alternatieve foerageerplaatsen in de omgeving zijn en bij de werkzaamheden de overwintertijd van de Watervleermuis optimaal wordt benut om de betonrestauratie uit te voeren. De gunstige staat van instandhouding komt daardoor niet in het geding. Anders dan eerder vermeld in het rapport van Staring Advies is het aan vragen van een ontheffing voor deze werkzaamheden niet nodig. Deze conclusie wordt onderschreven door de medewerkers van de Flora en Faunawet telefoon van DLG in Arnhem.

Vogels

Bomen blijven zoveel mogelijk behouden. Het plan kan effect hebben op vaste verblijfplaatsen van vogels door verstoring. Aangetroffen watergebonden vogels zoals Meerkoet, Aalscholver, Wilde eend en Kuifeend kunnen het Strandbad nu als foerageer- en broedplaats gebruiken. Deze functie zal komen te vervallen zodra het Strandbad weer in gebruik genomen wordt. Er is echter voldoende vervangend water in de directe omgeving om als foerageer- en broedplaats dienst te doen.

In het plangebied zijn meerdere vaste verblijfplaatsen aangetroffen van algemene vogels zoals vink, merel, fazant en tortelduif. Deze en andere algemene soorten vogels broeden waarschijnlijk in en rond het plangebied. De ingebruikname van het Strandbad zal wel meer verstoring met zich meebrengen, maar hoeft het gebied niet noodzakelijk ongeschikt te maken voor algemene soorten. Ook is er ook voldoende leefgebied buiten het Strandbad voor deze soorten aanwezig.

De aanwezige bomen lenen zich voor soorten als spechten, uilen en roofvogels, maar door de ligging is er ook voldoende leefgebied buiten het Strandbad voor deze soorten aanwezig.

Voor werkzaamheden die broedende vogels kunnen verstoren wordt geen ontheffing verleend. Dergelijke werkzaamheden dienen namelijk te worden uitgevoerd, wanneer er geen vogels in of nabij het plangebied broeden. Daarom moet voor aanvang van werkzaamheden in of bij de groene randen van het plangebied gecontroleerd worden of er nesten aanwezig zijn. Indien dit het geval is, moet gewacht worden tot het broeden voorbij is en de jongen zijn uitgevlogen. De kans op broedende vogels is het kleinst buiten de periode maart - augustus.

Conclusie

Wat wetgeving en beleid op het gebied van natuur betreft kan het ruimtelijk plan in de huidige vorm doorgang vinden, mits broedende vogels niet worden verstoord door werkzaamheden gelieerd aan het plan.

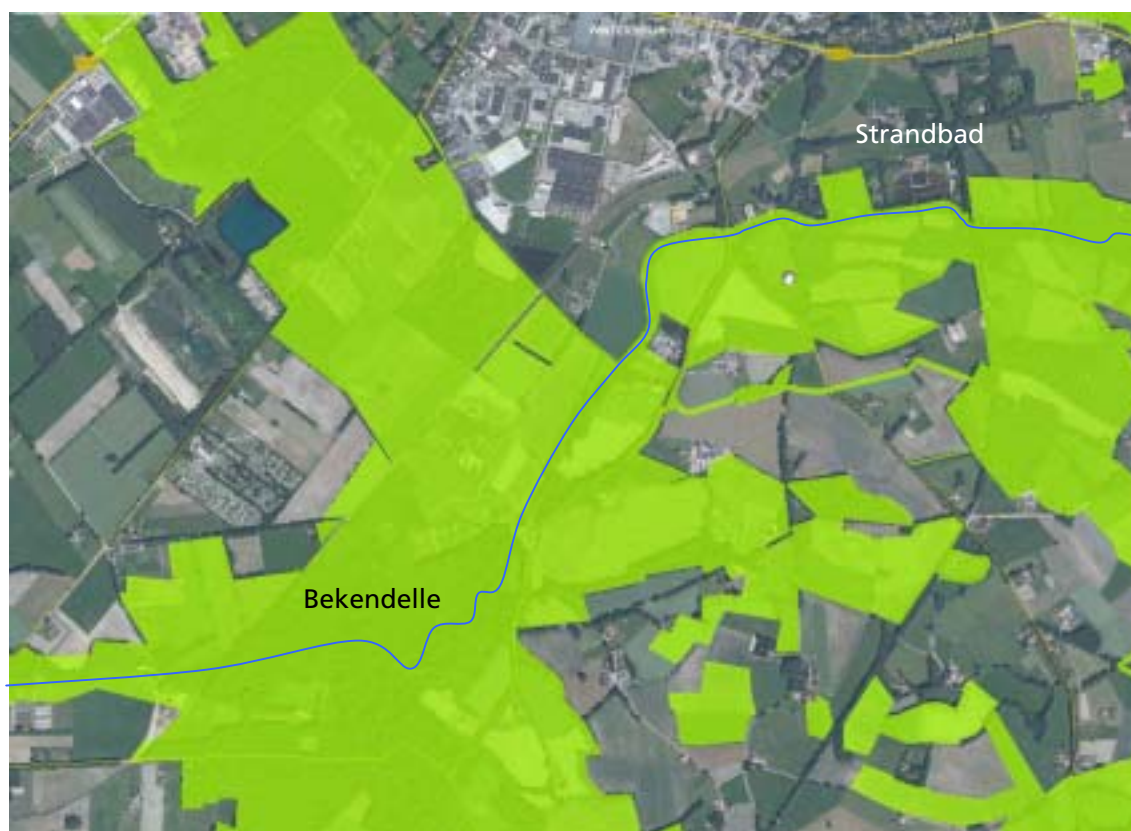

Voortoets

Zoals bij de methode al is aangegeven geeft de voortoets een antwoordt op de vraag of er een kans bestaat op een significant negatief effect van het project op het beschermde natuurgebied Bekkendelle.

Algemeen

Bekendelle is een bosgebied langs de hier vrij meanderende Boven Slinge, dat begin negentiende eeuw spontaan bebost is geraakt. Het bos dat in het laaggelegen deel van het gebied ligt, loopt bij hoge waterstanden onder en is beekbegeleidend vogelkers-essenbos. Er zijn overgangen naar het eiken-haagbeukenbos en het winter-eiken-beukenbos en naar elzenbroekbos. Het grootste deel van het gebied bestaat uit eiken-beukenbossen en naaldbos, deels met hulst in de ondergroei. (bron: www.minlnv.nl)

Bekkendelle ligt ca. 2 km stroomafwaarts ten opzichte van het Strandbad waarvoor deze voortoets voor opgesteld is. Door de relatief grote afstand tussen beide gebieden en de aard van de activiteit is enkel een effect door de verbinding met de Boven Slinge denkbaar. Effecten op de droge habitattypen (Beuken-eikenbossen met hulst en Eiken-haagbeuken bossen van hogere zandgronden) zijn bij voorbaat uit te sluiten. Er resteren nog een habitatype (Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)) en een habitatsoort (kamsalamander). Deze laatste heeft vrij grote, geïsoleerde, stilstaande, half beschaduwde, voedselrijke wateren (poelen, vennen, sloten) met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie als voortplantings- en verblijfwater nodig. De wateren moeten bovendien vrij zijn van vissen en watervogels, die anders de eieren en larven opeten. De Boven Slinge voldoet aan geen van beide eisen. Effecten op deze soort zijn dan ook uit te sluiten. De voortoets richt zich daarom enkel op de Vochtige alluviale bossen.

Kenmerken Vochtige alluviale bossen

De vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) komen vooral voor in beekdalen en laag gelegen delen van de hogere zandgronden, op plekken die onder invloed staan van overstromend beekwater en/of gevoed worden door grondwater dat afkomstig is van aangrenzende hoger gelegen gebieden. Door voeding met oppervlaktewater en grondwater zijn de standplaatsen relatief rijk aan basen en nutriënten. De meeste vormen van het habitatsubtype zijn gevoelig voor veranderingen in de hydrologie in de vorm van grondwaterstandsdeling of afname van kwel. Op plekken die regelmatig overstromen kan daarnaast een te hoge voedselrijkdom van het overstromende beekwater en het afgezette beekslib en/of een toename van overstromingen zorgen voor eutrofiering en verruiging van de vegetatie. Bij bronbossen vormt bemesting in de hoger gelegen intrekgebieden een potentiële bedreiging voor de kwaliteit van het toestromende grondwater, omdat het kan leiden tot verhoogde gehalten aan sulfaat en nitraat in het uittredende bronwater. Verdroging van Vogelkers-Essenbossen leidt tevens tot verzuring, aanplant van eik of – in sterk verdroogde situaties zelfs Beuk en naaldhout – versterkt deze ontwikkeling. De botanische waarde van licht verdroogde vormen van het Vogelkers-Essenbos kan deels hersteld te worden door gebruik te maken van boom- en struiksoorten met 'rijk' goed verterend bladstrooisel. In bossen met geëutrofieerde bovengronden is het daarbij van belang dat niet te veel licht tot de bosbodem kan doordringen. (bron: www.minlnv.nl)

Effecten

Uit de effecten indicator van het ministerie van LNV blijkt dat er meerdere effecten zijn waarvoor dit habitatype in meer of mindere mate gevoelig kan zijn. Als de relatie gelegd wordt met de voorgenomen activiteit dan zijn er maar een tweetal effecten die theoretisch op zouden kunnen treden. Dit zijn verontreiniging en verdroging.

Verontreiniging

Kenmerk:

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Waarom dit effect niet van toepassing is:

Er worden geen gebiedsvreemde stoffen in het water gebracht die inwerken op bodem-, grondwater- of luchtkwaliteit.

Verdroging

Kenmerk:

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand. Verdroging kan tevens leiden tot verzilting. Door verdroging neemt ook de doorluchting van de bodem toe, waardoor meer organisch materiaal wordt afgebroken. Op deze wijze leidt verdroging tevens tot vermesting.

Waarom dit effect niet van toepassing is:

Er wordt water direct uit de Boven Slinge onttrokken, vanwege de kleine hoeveelheden zijn hier geen effecten te verwachten.

Conclusie**De voorgenomen activiteit is niet vergunningsplichtig.**

Uit de voortoets blijkt dat er uitgesloten kan worden dat er negatieve effecten optreden op het gebied Bekendelle. Het voorgaande betekent dat de voorgenomen activiteit op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 niet vergunningplichtig is.

4.8 Water

Onderstaande quickscan wateraspecten is opgesteld aan de hand van de standaard waterparagraaf van het waterschap Rijn & IJssel. Op deze wijze is geborgd dat alle relevante wateraspecten zijn meegenomen in de analyse. Bovendien is het een herkenbare opzet voor de waterbeheerder. Onderstaande uitwerking van de wateraspecten kan daarom zeer goed dienen als discussiedocument met de waterbeheerder.

De Waterparagraaf

Het Rijksbeleid ten aanzien van water is neergelegd in de Vierde Nota Waterhuishouding (1998). Hierin is aangegeven dat het waterbeheer in Nederland moet zijn gericht op een veilig en goed bewoonbaar land met gezonde duurzame watersystemen. Om dit te bereiken moet zoveel mogelijk worden uitgegaan van een watersysteembenadering en integraal waterbeheer. In de nota is onder andere aangegeven dat stedelijk water meer aandacht moet krijgen. Volgens de nota Waterbeheer

in de 21e eeuw (2000) moet aan het watersysteem meer aandacht worden gegeven om de natuurlijke veerkracht te benutten. Voorkomen van afwenteling door het hanteren van de drietrapsstrategie “vasthouden-bergen-afvoeren” staat hierbij centraal. Ook in stedelijke uitbreidingen dient daarom het overtollige hemelwater beter vastgehouden te worden.

De watertoets is met ingang van 1 november 2003 wettelijk verplicht voor ruimtelijke plannen die vallen onder de Wet ruimtelijke ordening. In het Nationaal Bestuursakkoord Water-actueel (NBW-actueel, juni 2008) hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen onder meer opnieuw afgesproken dat de watertoets ook wordt toegepast bij waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten die niet vallen onder de Wro.

Beschrijving van het watersysteem in het plangebied

Het plangebied is gelegen aan ten zuiden van bestaand stedelijk gebied van de kern Winterswijk. In de huidige situatie is het plangebied een buiten gebruik zijnde Strandbad. Het plangebied wordt omgeven door landelijk (agrarisch) gebieden aan de zuidzijde begrensd door de Boven Slinge met haar oeverbegroeiing.

Bodem en grondwater

De bodem in het plangebied bestaat uit kalkloze zandgronden, type beekeerdgronden. In het algemeen worden dergelijke gronden gekenmerkt door een goede doorlatendheid. Bekend is echter dat er in de ondergrond storende (leem)lagen aanwezig zijn die de doorlatendheid beperken.

De grondwaterstanden in het plangebied zijn als volgt te classificeren (bron: wateratlas provincie Gelderland):

€ Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG):	40 – 120 cm – mv
€ Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG):	80 – 200 cm – mv
€ Gemiddelde Voorjaarsgrondwaterstand (GVG):	80 – 160 cm – mv
€ Grondwatertrap	III

De grondwaterstanden in het plangebied zijn vrij divers en slechts door middel van nader onderzoek nauwkeurig in te schatten. Gezien de aard van het gebied (ligging nabij een beek en de aanwezigheid van het Strandbad zijn de grondwaterstanden vrij wisselend binnen het plangebied. Gezien de aard van de ontwikkelingen is een inschatting op basis van de wateratlas provincie Gelderland echter toereikend.

Op basis van de wateratlas provincie Gelderland is het plangebied gelegen in een gebied met matige kwel tot intermediair gebied. Kwelbewegingen vinden met name plaats naar het Strandbad. De omliggende gronden zijn intermediair gebied (alwaar afwisselend kwel en infiltratie plaatsvindt). Naar verwachting zijn er in de (diepere) ondergrond ondoorlatende lagen aanwezig. Bij de behandeling van hemelwater

dient daarom te worden uitgegaan van (tijdelijk) bergen van hemelwater (geen infiltratie).

Oppervlaktewater

In de huidige situatie is in het plangebied oppervlaktewater aanwezig te weten het Strandbad. Ten zuiden van het plangebied stroomt de Boven Slinge. De Boven Slinge is een HEN-water. HEN-wateren zijn wateren van het 'hoogste ecologische niveau'. Dit benadert de meest natuurlijke situatie. De provincie wil die ecologische waarde beschermen en eventuele negatieve beïnvloeding terugdringen.

Ligging Natte natuur en HEN-water (Boven Slinge) ten opzichte van plangebied (omcirkeld)

Riolering

In de omgeving van het plangebied is riolering aanwezig, namelijk drukriolering. De vuilwaterafvoer van de voorzieningen op het terrein zijn op de drukriolering aangesloten. Dit zal in de beoogde situatie het geval zijn.

Drukriolering heeft een beperkte capaciteit. De capaciteit is toereikend voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater (vuilwaterstroom). Afvloeiend hemelwater in het buitengebied kan niet worden afgevoerd via de drukriolering. In de huidige situatie is dit het geval. De afvoer van hemelwater is afgekoppeld van de riolering.

Relevante wateraspecten

In de onderstaande tabel (watertoetstabel Waterschap Rijn & IJssel) zijn de hoofdthema's van het waterbeheer weergegeven). Aan de hand van deze tabel wordt snel inzichtelijk welke thema's van belang zijn voor onderhavig initiatief. In de navolgende tekst worden alleen de relevante thema's nader uitgewerkt.

Thema	Toetsvraag	Relevant ^a
HOOFDTHEMA'S		
Veiligheid	1. Ligt in of nabij het plangebied een primaire of regionale waterkering? 2. Ligt in of nabij het plangebied een kade?	Nee Nee
Riolering en Afvalwaterketen	1. Is er toename van het afvalwater (DWA)? 2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ? 3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI van het waterschap?	Nee Nee Nee
Wateroverlast (oppervlaktewater)	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak? 2. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak? 3. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	Ja Ja Ja
Grondwateroverlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Bevindt het plangebied zich in de invloedzone van de Rijn of IJssel? 3. Is in het plangebied sprake van kwel? 4. Beoogt het plan dempen van slootjes of andere wateren?	Ja Nee Ja Nee
Oppervlaktewaterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied water op oppervlaktewater geloosd? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Ligt het plangebied geheel of gedeeltelijk in een Strategisch actiegebied?	Ja Ja Nee
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	Nee
Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde of verbeterde gescheiden stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieuhygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	Nee Ja
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij beschermingszones voor natte natuur?	Nee
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ? 2. Bevindt het plangebied zich in of nabij beschermingszones voor natte natuur?	Nee Nee
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	Ja Ja

AANDACHTSTHEMA'S		
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	Ja
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	Ja (na-bij)

Veiligheid

Niet relevant.

Riolering en Afvalwaterketen

De hoeveelheid af te voeren afvalwater neemt waarschijnlijk toe door de ontwikkelingen in dit plan. Het afvalwater wordt afgevoerd naar het *gemengde* stelsel van Winterswijk. Regenwater wordt niet afgevoerd via het riool (zie ook thema wateroverlast). Het riolsysteem is hierop ontworpen.

In, of nabij, het plangebied is geen persleiding van Waterschap Rijn en IJssel gelegen. Tevens ligt het plangebied niet in een milieuzone van een RWZI.

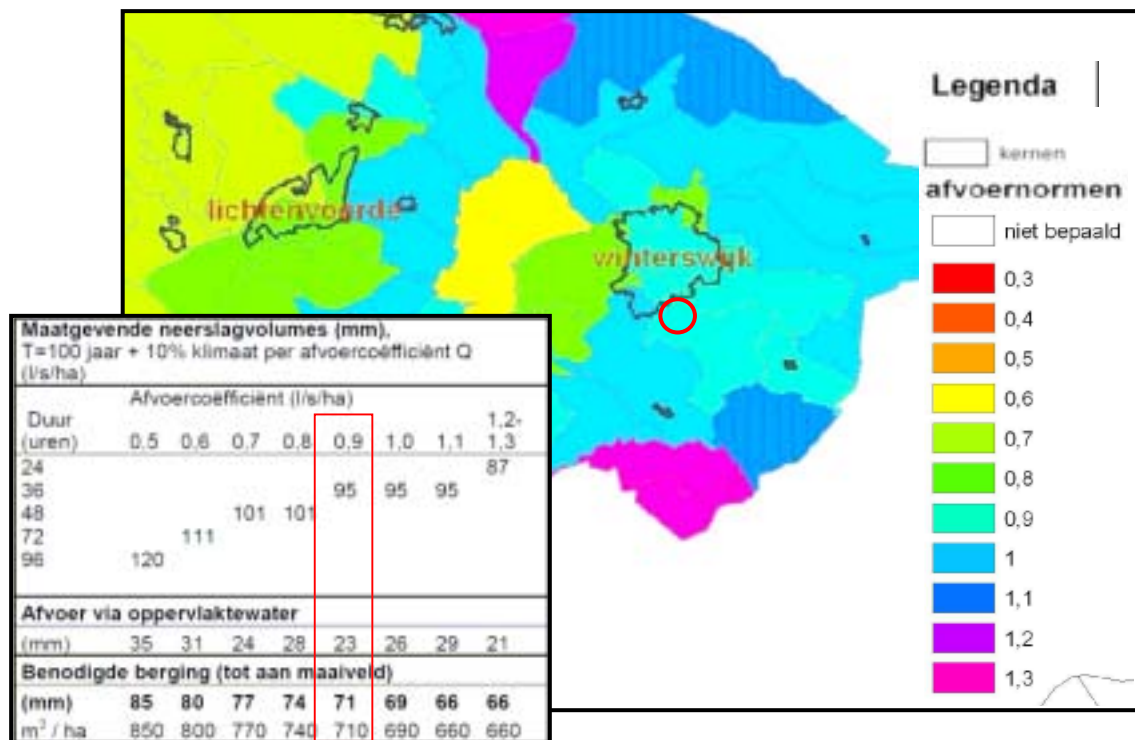
Wateroverlast

Om wateroverlast, kwantitatief en kwalitatief, nu en in de toekomst te voorkomen wordt het regenwater niet afgevoerd naar het rioolstelsel maar volgens de trits vasthouden - bergen – afvoeren behandeld.

Door de ontwikkelingen in het plangebied neemt het verhard oppervlak toe. De parkeervoorzieningen zorgen hiervoor. In de beoogde situatie bedraagt het verharde oppervlak circa 7200 m², oftewel 0,72 ha (schatting op basis van luchtfoto's). De parkeervoorziening wordt uitgevoerd in halfverharding.

In de huidige situatie zijn verharde oppervlakken niet aangesloten op de riolering. In de beoogde situatie zal dit ook het geval zijn. Het hemelwater van nieuwe verharde oppervlakken zal worden afgevoerd naar greppels/ zaksloten rondom het perceel. Afvoer naar het Strandbad en/of de Boven Slinge is niet gewenst met het oog op de waterkwaliteit.

De benodigde bergingscapaciteit van deze voorziening kan worden bepaald met onderstaande gegevens uit de notitie Duurzaam en veilig water in de stad van het waterschap Rijn & IJssel.

Kaart afvoernormen en bijbehorende maatgevende neerslagvolumes

Bij een geldende afvoercoëfficiënt van 0,9 l/s/ha. Dient 690 m³ hemelwater geborgen te worden per hectare verhard oppervlak. Voor het plangebied geldt derhalve:

$$\approx 0,72 \text{ ha} * 710 \text{ m}^3/\text{ha} = 511 \text{ m}^3$$

Door de parkeervoorziening uit te voeren in halfverharding mag worden gerekend met de helft van de benodigde bergingscapaciteit. Langs het perceel is een greppel gelegen, waar waterberging zal plaatsvinden,

Het waterschap geeft er de voorkeur aan dat natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, regionale bergingsgebieden en overstromingsvlaktes niet worden bebouwd. Het plan gebied beoogt kapitaalintensieve bouwwerken in het beekdal van de Boven Slinge. Het initiatief biedt echter een verbetering ten opzichte van de huidige situatie; De beoogde bebouwing zal groener van opzet zijn. Met name de steile oevers van de Boven Slinge worden meer vrijgehouden van verhardingen. Eveneens wordt het plan landschappelijk/natuurlijk ingepast wat een kwaliteitswinst voor het gebied betekent.

Wateroverlast in het plangebied valt niet te verwachten, aangezien de beoogde bebouwing reeds is gesitueerd in het noordelijk deel van het plangebied. Eveneens is wateroverlast op de parkeervoorzieningen, gezien de hoge ligging ten opzichte van de Boven Slinge niet te verwachten.

Grondwateroverlast

In het plangebied bevinden zich zeer waarschijnlijk slecht doorlatende lagen in de (diepere) ondergrond. Tevens zijn de grondwaterstanden binnen het plangebied tamelijk divers. Op enkele plaatsen is de GHG op minder dan 0,40 meter onder maaiveld gelegen (ook op de esgronden). Over het algemeen wordt ter voorkomen van (grond)wateroverlast een minimale ontwateringsdiepte van 0,70 meter als richtlijn gehanteerd voor bebouwing. Mogelijk dient ter plaatse van de bebouwing enige ophoging plaats te vinden. Om grondwateroverlast in de toekomstige situatie te voorkomen zal het drempelpeil van de bebouwing minimaal 0,70 meter boven de GHG moeten worden gerealiseerd.

Het plan voorziet slechts in een enkele fysieke uitbreiding, namelijk de realisatie van extra parkeervoorzieningen. Hiervoor geldt de minimale ontwateringsdiepte niet.

Oppervlaktewaterkwaliteit

De waterkwaliteit is van belang aangezien het plangebied grenst aan de Boven Slinge. De Boven Slinge is een waterloop die in het Waterhuishoudingsplan (WHP-3) van de provincie Gelderland de functie HEN (Hoogste Ecologisch Niveau) is toegedicht. Op grond van het WHP-3 hebben deze HEN-wateren een beschermingszone van 15 meter die in bestemmingsplannen dient te worden vastgelegd. Deze beschermingszone heeft onder ander tot doel rode ontwikkelingen nabij HEN-wateren tegen te gaan. Onderhavig initiatief voorziet niet in rode ontwikkelingen binnen deze beschermingszone. De beschermingszone dient in bestemmingsplan-fase worden vastgelegd.

Om de HEN-beek Boven Slinge meer ruimte te geven om in de toekomst te gaan meanderen is binnen de bestemming 'Recreatie' de wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de bestemming te wijzigingen in de bestemming 'Water'.

Het (indirect) lozen van hemelwater op de Boven Slinge kan invloed hebben op de waterkwaliteit van dit HEN water en het meer benedenstrooms gelegen Natura 2000-gebied Bekendelle. Het naar de beek af te voeren hemelwater dient van zodanige kwaliteit te zijn dat de waterkwaliteit niet wordt geschaad. Hemelwater is doorgaans van zeer goede kwaliteit.

Hemelwater van parkeervoorzieningen kan vervuiling bevatten. Voorgesteld wordt om het water af te voeren naar perceelssloten/greppels langs de parkeervoorzieningen. Via deze sloten kan water infiltreren in de bodem, en/of vertraagd af worden gevoerd naar de Boven Slinge. Op deze wijze wordt voorkomen dat vervuiling in het kwetsbare oppervlaktewater van de Boven Slinge terechtkomt.

Grondwaterkwaliteit

Niet relevant.

Verdroging

Niet relevant.

Natte natuur

Niet relevant.

Inrichting en beheer

De Boven Slinge is een waterloop die in beheer is bij het waterschap. Deze situatie blijft gehandhaafd. In de buitenbocht van de Boven Slinge wordt erosie mogelijk gemaakt. Dit dient te geschieden in nauw overleg met het waterschap, als beheerder van de beek.

De natuurlijke laagte in het oosten van het plangebied zal natuurlijk worden vormgegeven. De laagte wordt voorzien van begroeiing die natte omstandigheden goed kunnen verdragen. De laagte zal worden gevoed met afvloeiend (schoon) hemelwater. De inrichting zal worden bepaald aan de hand van nader onderzoek ten aanzien van vegetatietypen.

Recreatie

Het groen in het plangebied zal niet openbaar toegankelijk zijn. Het Strandbad is bedoeld voor recreatief gebruik en zal ook voor dit gebruik worden ingericht/onderhouden.

Cultuurhistorie

In het plangebied bevinden zich een aan het water gerelateerd cultuurhistorisch object. De Boven Slinge is namelijk van hoge cultuurhistorische waarde/ betekenis. De cultuurhistorische waarde van de beek wordt echter door de ontwikkeling niet aangetast.

Keur waterschap Rijn & IJssel

Het initiatief voorziet niet in (rode) ontwikkelingen binnen de keurgrenzen van waterlopen. Voor een eventuele overlaat van de greppels naar de Boven Slinge is een ontheffing van de Keur van het waterschap benodigd.

Conclusies/aanbevelingen

- € Vanuit het oogpunt van een goed waterbeheer/ watersysteem voldoet het initiatief aan het gestelde waterbeleid.
- € Hemelwater kan worden afgevoerd naar greppels rondom het perceel die op hun beurt een overlaat kent naar de Boven Slinge.
- € De Boven Slinge als cultuurhistorisch waterobject wordt behouden.

5. JURIDISCHE TOELICHTING

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de gewenste ruimtelijke en functionele ontwikkeling van de projectlocatie juridisch is vertaald.

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht gemeenten tot het opstellen van een bestemmingsplan voor het gehele grondgebied. In de Wro en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is nader uitgewerkt uit welke onderdelen een bestemmingsplan in ieder geval moet bestaan. Hieronder vallen een verbeelding met planregels en een toelichting daarop. Daarnaast biedt zowel de Wro als het Bro opties voor een nadere juridische inrichting van een bestemmingsplan. Hierbij moet onder meer gedacht worden aan de toepassing van ontheffingsmogelijkheden, wijzigingsbevoegdheden en het toepassen van nadere eisen. De bruikbaarheid van deze instrumenten is geheel afhankelijk van het doel van het bestemmingsplan en de gewenste bestemmingsmethodiek van de gemeente Houten. Uitgangspunt is dat het bestemmingsplan moet voorzien in een passende regeling voor de komende tien jaar, dit is de geldigheidsduur van een bestemmingsplan.

5.2 Systematiek van de planregels

De verbeelding is opgesteld conform de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2008 (SVBP 2008). Dit uit zich met name in de structuur en verbeelding. De verbeelding is opgebouwd en gecodeerd volgens IMRO 2008 en de Praktijkrichtlijn bestemmingsplannen 2008. Hiermee wordt aangesloten bij de landelijke richtlijn voor het benoemen van de bestemmingen, het bijbehorende kleurgebruik etc.

5.3 Bestemmingsregels

De planregels vallen in vier hoofdstukken uiteen. Hoofdstuk I bevat de algemene voor de gehele projectlocatie geldende bepalingen, de inleidende regels. Hoofdstuk II regelt de bestemmingen en het daarop toegestane gebruik. Hoofdstuk III bevat de algemene regels, zoals de anti-dubbeltelbepaling, algemene bouwregels, algemene ontheffing- en algemene wijzigingsregels en tot slot de algemene procedureregels. Tenslotte komt in hoofdstuk IV de slotbepaling aan bod.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Begrippen (artikel 1)

In dit artikel worden de begrippen gedefinieerd welke in de regels worden gehanteerd. Bij de toetsing aan het bestemmingsplan wordt uitgegaan van de in dit artikel aan de betreffende begrippen toegekende betekenis. Voor zover er geen begrippen zijn gedefinieerd wordt aangesloten bij het normaal spraakgebruik.

Wijze van meten (artikel 2)

Dit artikel geeft aan hoe hoogte- en andere maten die bij het bouwen in acht worden genomen, gemeten moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Natuur (artikel 3)

Gronden binnen de aangewezen bestemming 'Natuur' zijn onder andere bestemd voor bebossing en groenvoorzieningen. Daarnaast is het gebied bedoeld voor beheer, behoud en ontwikkeling van de natuurwetenschappelijke waarden.

Recreatie (artikel 4)

Binnen de bestemming 'Recreatie' zijn de gronden bestemd voor een zwembad, met de daarbij behorende voorzieningen. Daarnaast wordt zowel horeca als een bedrijfswoning ter plaatse van aanduiding op de verbeelding toegestaan.

Verkeer – Verblijfsgebied (artikel 5)

De wegen krijgen de bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied'. Deze bestemming maakt een flexibele invulling van de openbare ruimten mogelijk, door onder andere groen, water, parkeervoorzieningen en kunstwerken mogelijk te maken.

Water (artikel 6)

De gronden met de bestemming 'Water' zijn bedoeld voor waterberging, waterlopen en aanverwante zaken. Behoudens bouwwerken geen gebouwen zijnde, die ten dienste staan van de bestemming, mag er niet gebouwd worden.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Anti-dubbeltelbepaling (artikel 7)

In dit artikel is opgenomen dat grond, welke eenmaal in aanmerking is genomen bij het verlenen van een bouwvergunning, waaraan uitvoering is of alsnog kan worden gegeven, bij de beoordeling van een andere aanvraag buiten beschouwing dient te blijven.

Algemene bouwregels (artikel 8)

In dit artikel zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot ondergronds bouwen, ondergeschikte bouwdelen en algemene bepalingen over bestaande afstanden en andere maten.

Algemene ontheffingsregels (artikel 9)

Ten behoeve van de flexibiliteit en bruikbaarheid in de praktijk is voorzien in ontheffingen en wijzigingsbevoegdheden. Met de ontheffingsbevoegdheid kan het dagelijks bestuur o.a. een afwijking van de maatvoering van bouwwerken toestaan met ten hoogste 10%.

Algemene wijzigingsregels (artikel 10)

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de in het plan opgenomen bestemmingen te wijzigen ten behoeve van de overschrijding van bestemmingsgrenzen en ten behoeve van het wijzigen van de lijst van bedrijfsactiviteiten.

Algemene procedureregels (artikel 11)

Ten aanzien van de ontheffingsbevoegdheden, is een algemene procedureregule opgenomen. In dit artikel is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als die van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) opgenomen. Deze procedure uit de Awb gaat uit van een termijn van zes weken.

Hoofdstuk 4

Overgang- en slotregels (artikel 12)

Dit artikel handelt over het overgangrecht ten aanzien van bouwwerken en het gebruik. Tevens is een harheidsclausule in dit artikel opgenomen.

Slotregel (artikel 13)

Het laatste artikel van de regels betreft de citeertitel van het onderliggende bestemmingsplan.

6. FINANCIHEEL-ECONOMISCHE VERANTWOORDING

6.1 Kostenverhaal

Gelet op het bepaalde in artikel 6.12 Wro, moet de gemeente een exploitatieplan vaststellen voor gronden waarop een in het Besluit ruimtelijke ordening aangewezen bouwplan is voorgenomen. De gemeente Winterswijk heeft de gronden van onderhavig plan in eigendom. Kostenverhaal is daarom niet noodzakelijk.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

De ontwikkeling dient ook financieel haalbaar te zijn. Voor het onderhavige plan-gebied betekent dit dat de uitvoerbaarheid van de realisatie en exploitatie van het Strandbad moet worden onderzocht.

Stichting zwembaden Winterswijk heeft aangegeven dat zij het beheer van de zwemfunctie van het Strandbad weer terug willen nemen. Om de haalbaarheid hiervan in kaart te brengen heeft de stichting een globale exploitatieopzet gemaakt. Op basis van de eerste inschatting van de kosten en opbrengsten kan worden geconcludeerd dat de exploitatie gemiddeld gezien mogelijk is binnen de door de gemeente beschikbare bijdrage. De eerste berekeningen laten een positieve balans zien.

In het rapport Quikscan Strandbadpaviljoen Winterswijk⁹ is de vraag beantwoord of de voorgenomen plannen om horeca te ontwikkelen in het Strandbad bedrijfseconomisch haalbaar is en aangegeven wat het mogelijke concept is. Het uitgangspunt is dat de gemeente het complex in eigendom houdt en voor het paviljoen een organisatie of ondernemer zoekt die het paviljoen van het Strandbad een toekomst kan geven. De gemeente zorgt voor de restauratie van het paviljoen. De conclusie van het onderzoek is dat het economisch haalbaar is om een horeca-exploitatie te ontwikkelen in het paviljoen.

⁹ Quikscan Strandbadpaviljoen Winterswijk, HTC advies horeca recreatie catering, 16 april 2009

7. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

7.1 Inspraak

Inspraak is in de Wet ruimtelijke ordening niet verplicht gesteld. Het is uiteraard van groot belang dat burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties worden betrokken bij de totstandkoming van een bestemmingsplan.

Er is in dit geval niet gekozen voor een afzonderlijke inspraakprocedure op basis van de gemeentelijke Inspraakverordening. Naar verwachting zal zodanige inspraakprocedure geen meerwaarde opleveren naast de wettelijk openbare voorbereidingsprocedure die is voorgeschreven bij het maken van een bestemmingsplan. Deze procedure houdt in dat eenieder tegen het ontwerpbestemmingsplan zienswijzen kan indienen. Het ontwerpbestemmingsplan heeft van 9 september 2009 6 weken ter inzage gelegen. Er is één zienswijze binnen gekomen deze is opgenomen in bijlage 3.

7.2 Overleg

Het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.1) geeft aan dat burgemeester en wethouders bij de voorbereiding van een bestemmingsplan overleg voeren met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. De instanties die in kennis gesteld moeten worden van dit bestemmingsplan zullen worden geïnformeerd. De reacties van deze instanties zijn opgenomen in bijlage 3 en zijn in dit plan verwerkt.

BIJLAGEN

Bijlage 1:
Bouwtechnische opname Strandbad Winterswijk

Bouwhistorische opname
Strandbad Winterswijk

Bouwhistorische opname

Strandbad Winterswijk

Badweg 4, Winterswijk
Rijksmonument nummer: 527756

Opgesteld in opdracht van gemeente Winterswijk door het Gelders Genootschap
Veldwerk: Boukje Overbeek, Annemiek Weijs en Werner Weijkamp
Rapportage: Boukje Overbeek en Marieke Sanders

© Gelders Genootschap
13 augustus 2009

Gemeente Winterswijk
J. Ras
Postbus 101
7100 AC WINTERSWIJK

Ons kenmerk
28 januari 2009

Behandeld door
Mw. Drs. W.M.M. van Bers
T 030-69 83 425, M.van.Bers@racm.nl

Onderwerp
winterswijk, badweg 4, strandbad, resultaten kleur
onderzoek

Datum

Geachte mevrouw Ras,

Bijgaand stuur ik u de resultaten van de kleurverkenning uitgevoerd door de RACM. De kleurverkenning bestond uit een stratigrafisch onderzoek met behulp van een scalpelmes. De codes zijn afkomstig van de Sikkens Colour Collection 3031. Het strandbad vertoont Amsterdamse School invloeden.

In het interieur is aangetroffen:

- muurkleur op basis van onderzoek op schoorsteenmantel getrapte console: warmlichtbeige ca. G0.04.84
- raamkozijn: donkergrijs, iets blauwer dan ON.00.36
- raam: geel, lichter (minder grijs) dan E8.20.70
- Lambrisering: Geel F2.25.79
- Plint: nieuw
- Omtimmering houten console: iets blauwer dan ON.00.36

Lambrisering bij entree: ca. C8.40.40 (code is te licht, het is een ijzeroxiderood-achtige oftewel menie-achtige kleur)

Ons kenmerk

28 januari 2009

Het beeld van grijze kozijnen, grijze lat van de lambrisering is in feite nu al aanwezig in de gang/trapportaal naar de kantine toe. Steenachtige vensterbank en grijs kozijn vormen hier een eenheid in kleur.

De lat van de lambrisering zou in tweede instantie, samen met de ramen, lichtgeel zijn geschilderd. Een proefstuk zou uit kunnen wijzen, waar de voorkeur naar uit gaat: ramen en lat gelijkkleurig of kozijnen en lat gelijkkleurig.
Lambrisering (vlak) :lichtgeel.

Ons kenmerk

28 januari 2009

Het kleuradvies voor het exterieur is:

Groen: lichter groen dan het voorstel: 1844 Herfst en Helder

Wit: conform voorstel: 1851 Herfst en Helder

Houtwerk aan onderzijde dakoverstek was mogelijk aanvankelijk niet geschilderd. Nu: conform voorstel: donkerbruin: 1249.

Het baksteen van de cascade was roodachtig, i.t.t. de baksteen van het gebouw.

De douche/kleedruimte op de begane grond was niet spierwit afgewerkt, zoals nu.

De plafondbalk was groen, 1844, maar ook de ruimte zelf was in de grijswaarde van het gebouw (van baksteen), getuige de historische foto's. Om de architectuur meer tot zijn recht te laten komen adviseer ik om wederom een middentint uit te kiezen voor de afwerking van deze ruimte, o.a. voor het tegelwerk van de douches.

Met vriendelijke groet,

Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten

Mw. Drs. W.M.M. van Bers

Consulent waardestelling

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	De geschiedenis van het Strandbad	5
	2.1 Sport en recreatie aan het begin van de twintigste eeuw	5
	2.2 Een mooi initiatief in crisistijd	6
	2.3 De bouw van het Strandbad	6
	2.4 Naoorlogse uitbreiding en modernisering	7
	2.5 Sluiting en heropening van het Strandbad	8
3	De landschappelijke aanleg	9
	3.1 Korte beschrijving	9
	3.2 Gefaseerde ontwikkeling van de aanleg	10
	3.3 Waarden van de bestaande landschappelijke aanleg van het Strandbad	13
	3.4 Kansen voor versterking vanuit oogpunt van de ontwikkelingsgeschiedenis	14
4	Het paviljoen	16
	4.1 Korte beschrijving	16
	4.2 De belangrijkste bouwfases	17
	4.3 Het exterieur van het hoofdvolume	19
	4.4 De draagconstructie van het hoofdvolume	26
	4.5 Het interieur van het hoofdvolume	26
	4.6 De lage zijvleugels	32
5.	De steigers, het badmeestershuisje en de cascade	35
	5.1 Beschrijving	35
	5.2 De belangrijkste bouwfases	38
6.	Interne waardestelling bouwkundige elementen	42
	6.1 Elementen met hoge monumentale waarde	42
	6.2 Elementen met een positieve monumentale waarde	43
	6.3 Interieurafwerkingen met een hoge monumentale waarde	43
	Bronnen	45
	Bijlagen	46

1 Inleiding

Direct ten zuiden van de bebouwde kom van Winterswijk, aan de Badweg, ligt het Strandbad. Dit bad werd in 1933, als werklozenproject, gerealiseerd in opdracht van de gemeente en speelt sindsdien een belangrijke rol gespeeld op het gebied van sport, recreatie en verenigingsleven rondom Winterswijk.

Het Strandbad bestaat uit een gegraven bassin dat door middel van steigers in vakken is verdeeld en aan de zuidzijde is voorzien van een cascade. Aan de noordkant van het bad staat een fraai paviljoen met hierin een kantine, bakhokjes, groepskleedruimtes en een woning voor de badmeester.

Het omliggende terrein bestaat in grote lijnen uit een rechthoekig terrein met licht excentrisch hierin gelegen het bassin. Het terrein loopt vanaf de randen langzaam af naar het water, waarbij van oorsprong de strook direct om het water een zandstrand was. Het terrein wordt aan drie zijden omzoomd door opgaand groen. Aan de vierde zijde (de noordzijde) staat het paviljoen.

Het geheel van paviljoen, bassin met steigers en cascade en omliggende aanleg is sinds 2006 een rijksmonument.

Afb.1 Een luchtfoto van het Strandbad en zijn directe omgeving. (Bron: Google Maps)

Na decennia lang goed gebruikt te zijn geweest moest het Strandbad in 2001 haar deuren sluiten voor de zwimmers. De waterkwaliteit voldeed niet meer aan de door de overheid gestelde eisen, waardoor exploitatie van het Strandbad onmogelijk werd. In de jaren na de sluiting is op allerlei manieren gezocht naar nieuwe bestemmingen voor dit waardevolle cultuurhistorisch erfgoed. Deze nieuwe bestemmingen bleken echter niet voldoende inpasbaar in de wensen van de gemeente, tevens de eigenaar van het Strandbad, en de eisen die vanuit cultuurhistorisch oogpunt werden gesteld. Gelukkig is na onderzoek gebleken dat het mogelijk is de waterkwaliteit van het Strandbad zodanig te verbeteren dat er toch weer gezwommen kan worden. Wanneer in de toekomst het slib jaarlijks wordt verwijderd, zoals de eerste decennia na de opening ook werd gedaan, kan het bad weer worden gebruikt voor zijn oorspronkelijke doel.

Voordat het zover is, moeten zowel de bouwkundige elementen als de aanleg van het Strandbad worden gerestaureerd. De gemeente heeft de restauratie ondergebracht in het zogenaamde BOS-project. In dit BOS-project worden een aantal projecten in het waardevolle cultuurlandschap aan de zuidzijde van Winterswijk met elkaar verbonden. Dit gebied vanaf het Buskersbos tot aan de Bekendelle in onderdeel van Nationaal Landschap Winterswijk en biedt een unieke combinatie van hoogwaardige natuur, cultuurlandschap en bijzondere cultuurhistorische en cultuurlandschappelijke elementen. De verschillende partijen die in dit gebied actief zijn hebben het initiatief genomen om in het fraaie decor van de Boven Slinge meerdere cultuurhistorische parels te herstellen en te versterken onder één overkoepelend project. De naam BOS stond in eerste instantie voor de drie parels langs het blauwe snoer van de Boven Slinge, te weten de Bleekweide, de Olliemölle en het Strandbad. Maar ook Berenschot's watermolen, het Bleekhuis, het voormalige DAV-terrein, recreatiecentrum Het Winkel als ook de Borkense en Bochooltse Baan en het Buskersbos zijn onderdeel van het BOS-project geworden. Het BOS-project heeft tot doel om dagrecreatie in het gebied te stimuleren, door onder meer de aanwezige cultuurhistorisch, landschappelijke en ecologische waarden te versterken.

Afb.2 Het BOS-project samengevat in een luchtfoto met afbeeldingen van de verschillende deelprojecten. (Bron: www.winterswijk.nl)

De restauratie van het Strandbad, die in 2009 van start zal gaan, is het eerste grootschalige, concrete deelproject dat gestalte gaat krijgen.

De gemeente Winterswijk vindt het van belang dat er bij deze restauratie Strandbad op zorgvuldige en respectvolle wijze wordt omgegaan met de monumentale waarden.

Aanvullend op de uitgebreide toetsing, die door de Rijksdienst voor Archeologie Cultuurlandschap en Monumenten, de Provincie Gelderland en de gemeentelijke monumentencommissie is gedaan in het kader van de vergunningprocedure voor restauratie van de bouwkundige elementen, heeft de gemeente behoefte aan een rapport dat een uitgebreid inzicht geeft in de monumentale waarden van het Strandbad. Een dergelijke rapportage kan, naast de verleende monumentenvergunning, door de gemeente als onderlegger worden gebruikt bij de aanbesteding van de restauratiewerkzaamheden en de begeleiding van de uitvoering.

Daarnaast is het zo dat voor de herinrichting van de terreinaanleg nog een monumentenvergunningprocedure doorlopen moet worden. Aangezien het van essentieel belang is om ook in het herontwerp van het terrein rekening te houden met de cultuurhistorische waarden, vindt de gemeente een historisch onderzoek ook in dit kader gewenst.

Om deze redenen heeft de gemeente het Gelders Genootschap opdracht verleend om een bouwhistorische opname te doen van de bouwkundige elementen en de aanleg van het Strandbad. In het voorliggende rapport is het resultaat van dit onderzoek opgenomen.

In hoofdstuk 2 wordt in het kort de geschiedenis van het Strandbad geschetst. Hoofdstuk 3 gaat in op de aanleg en terreininrichting. Het hoofdstuk eindigt met aanbevelingen die door de landschapsarchitect kunnen worden meegenomen in het herontwerp.

In de hoofdstukken 4 en 5 worden de bouwkundige elementen van het Strandbad vanuit bouwhistorisch perspectief beschreven. Het hierna volgende hoofdstuk 6, met daarbij ingekleurde plattegronden in bijlage I, geeft een interne waardestelling van de bouwkundige elementen en kan worden gezien als een conclusie die voortvloeit uit hoofdstuk 4 en 5.

Gelijktijdig met de uitvoering van dit bouwhistorisch onderzoek werd er door de architect gewerkt aan het restauratiebestek voor het paviljoen en door de landschapsarchitect aan een schetsplan voor de terreininrichting. Om de gegevens uit het bouwhistorisch onderzoek op tijd en op constructieve wijze mee te kunnen nemen in de aanbesteding van de restauratie van het paviljoen en de totstandkoming van het terreinontwerp, heeft het Gelders Genootschap tijdens de uitvoering van haar onderzoeksopdracht op twee momenten input geleverd aan de gemeente, de architect en de landschaparchitect. Deze input is door het Gelders Genootschap weergegeven in een tweetal notities. De eerste notitie, d.d. 1 april 2009, betreft een reactie op het restauratiebestek voor het paviljoen. Deze notitie is opgenomen in bijlage II van dit rapport.

Naar aanleiding van collegiaal overleg met de landschapsarchitecte is op 2 april een tweede notitie opgesteld; deze is opgenomen in bijlage III.

2 De geschiedenis van het Strandbad

2.1 Sport en recreatie aan het begin van de twintigste eeuw

Met de opkomst van de industrialisatie in de negentiende eeuw en de hiermee samengaan- de verstedelijking veranderde de leef- en werkomstandigheden van veel mensen in ons land. Werk werd voor veel mensen eentoniger en frisse lucht en gezonde lichaamsbeweging waren niet altijd meer vanzelfsprekend. Om gezond en gelukkig te blijven in deze geïndustrialiseerde maatschappij kregen we behoefte aan sport, ontspanning en recreatie; begrippen die bewoners in het (voornamelijk) agrarische Nederland van voor circa 1850 waarschijnlijk niet eens kenden.

Buiten Nederland zien we de ontwikkeling van sport en recreatie als uiting van de moderne, geïndustrialiseerde samenleving ook. In 1896, bijvoorbeeld, werden de Olympische Spelen heropgericht, nadat ongeveer 1500 jaar daarvoor de laatste Spelen werden gehouden in Griekenland. Het sportieve doel van de Olympische Spelen was belangrijk, maar daarnaast zag men voor sport ook een belangrijke rol in culturele, ethische en morele educatie en het streven naar solidariteit en wederzijds begrip.

Afb.3 De Britse zwemmer Henry Taylor neemt felicitaties in ontvangst tijdens de Olympische Spelen van 1908 in Londen. Hij won een aantal gouden medailles bij de zwemwedstrijden. (Bron: Ejnès, 2004)

In vervolg op de erkenning van de behoefte aan sport, ontspanning en recreatie zien we dat veel Nederlandse gemeenten in het begin van de twintigste eeuw sportinrichtingen en recreatiegebieden aanlegden. Hierbij moet worden gedacht aan voetbalvelden, zwembaden en wandelparken. Deze recreatie- en sportinrichtingen bleken inderdaad niet alleen bij te dragen aan de lichamelijke gezondheid, maar gingen uiteindelijk ook een belangrijke rol spelen in het cultureel en sociaal-maatschappelijk klimaat van ons land. Rondom deze nieuwe recreatie- en sportinrichtingen ontstonden in veel gevallen een verenigingsleven.

De aanleg van het Strandbad past volledig in de hierboven geschetste ontwikkeling. Winterswijk was als gevolg van de textielindustrie sterk gegroeid. In vrij korte tijd was het agrarische dorp veranderd in een 'verstedelijkt' gebied waar de industrie een belangrijke rol speelde. De gemeente erkende de behoeften op het gebied van gezondheid, sport en recreatie die deze ontwikkeling met zich meebracht en ging in 1932 dan ook over tot het aanleggen van een Strandbad.

2.2 Een mooi initiatief in crisistijd

In de jaren dertig van de twintigste eeuw verkeerde de westerse wereld in een economische crisis. Als gevolg hiervan waren er in ons land zeer veel werklozen. Om de economie zo goed en kwaad als het ging weer op gang te helpen en de werklozen niet voor niets een uitkering te geven, werden door de overheid verschillende werkverschaffingsprojecten geïnitieerd. Hierbij moet worden gedacht aan de ontginning van heide- en veengebieden, ruilverkavelingsprojecten en de aanleg en bouw van openbare inrichtingen als parken, recreatiegebieden, openluchttheaters en zweminrichtingen; projecten van algemeen nut dus. Zoveel mogelijk werkzaamheden werden bij een deze werkverschaffingsprojecten uitgevoerd door werklozen, de lonen werden gesubsidieerd door het Rijk.

Ook de aanleg van het Strandbad in Winterswijk was een werkverschaffingsproject. Op 9 augustus 1932 liet de minister van binnenlandse zaken, aan de gemeente Winterswijk weten dat het Rijk bereid is *“voor den aanleg van een bad- en zweminrichting een subsidie toe te zeggen van 70% der loonen, uit te betalen aan daarbij te plaatsen werklozen”*. Alleen werkloze hoofden van een gezin en kostwinners (één uit ieder gezin) konden deelnemen. Bij ‘flink werken’ moest de werkloze gemiddeld 0,30 gulden per uur verdienen. De Nederlandsche Heidemaatschappij te Arnhem werd met het dagelijks toezicht op de werkverschaffing belast.

2.3 De bouw van het Strandbad

In het najaar van 1932 werd – door de werklozen - het bassin van het strandbad uitgegraven. Rondom het bad werd een zandstrand aangelegd met hieromheen een groene aanleg. In het bassin werden houten steigers gemaakt met een duiktoren.

Afb.4 Het bassin met de houten steigers en de duiktoren zoals deze in 1933 tot stand waren gekomen. (Bron: Gemeentearchief Winterswijk, archief Strandbad)

Uit een *“prae-advies”* van B. en W. met datum 23 maart 1933 blijkt dat reeds vanaf het begin rekening was gehouden met de bouw van een paviljoen bij het strandbad. Het college vreesde echter dat de hiervoor begrote 4000 gulden *“in verband met den geheelen verderen opzet”* van het strandbad een al te bescheiden gebouw zou opleveren. Zij stelden dan ook voor aan de raad om het bedrag voor de bouw van het paviljoen te verhogen tot 10000 gulden!

De raad ging akkoord met een verhoging van de bouwsom. Door de toenmalige adjunct-directeur van gemeentewerken Winterswijk, J.L.G. Koster, werd een plan gemaakt voor een ruim en degelijk paviljoen met kleedgelegenheden, controlehokjes, toiletten en rijwielbergplaatsen. Het paviljoen bestond uit een centraal geplaatst hoofdvolume van

twee bouwlagen onder een schilddak met aan beide zijden een lage zijvleugel met kleedhokjes. Opvallend is de consequente symmetrie van het geheel en de horizontale belijning in de architectuur. Met name door deze horizontale belijning kan de architectuur worden gezien als een, zij het sobere, variant van de Amsterdamse School.

De uitvoering van het plan werd op 7 juni 1933 gegund aan de bedrijven die met het laagste bedrag hadden ingeschreven. Het timmer- en metselwerk ging voor 6000 gulden naar J.W. Huiskamp, het loodgieters- en electriciteitswerk voor 698 gulden naar G.J. Ubbink, het glas- en verfwerk voor 538 gulden naar H. Heinen en Meinen en het ijzerwerk voor 394 gulden naar H. Memelink. Deze bedrijven kwamen alle uit Winterswijk. Aannemersberijf Huiskamp bestaat nog steeds.

De bouw van het paviljoen werd in de zomer van 1933 blijkbaar met grote snelheid uitgevoerd. Al op 20 juli 1933 worden uitnodigingen verstuurd naar het bestuur van "den Nederlandschen Zwembond" en enkele onderafdelingen voor de officiële opening van het Strandbad op 6 augustus 1933.

Afb.5 Het paviljoen van het Strandbad, zoals het er tussen 1933 en 1954 uitzag vanaf de zijde van het bad. (Bron: www.strandbad.nl)

2.4 Naoorlogse uitbreiding en modernisering

Het Strandbad bleek een groot succes. Ansichtkaarten uit de jaren dertig van de twintigste eeuw laten een goed bezocht Strandbad zien met kinderen en volwassenen die genieten van water, strand en zon. De foto's voor deze Ansichtkaarten zullen ongetwijfeld op de mooiste en drukst bezochte dagen van het jaar zijn gemaakt. Toch mogen we aannemer dat de badmeester c.q. beheerder van het Strandbad zeer goede zaken deed. Blijkbaar was zijn continue aanwezigheid op het terrein dermate gewenst dat er in 1948 een provisorische woning voor hem en zijn gezin werd ingericht in het paviljoen. Op de verdieping werd een deel van het restaurant afgescheiden en verdeeld in een woonkamer en een slaapkamer. In 1953 voldeed deze provisorische woning blijkbaar niet meer. De badmeester deed toen het verzoek om de woning uit te breiden en er werden twee schetsvoorstellen gemaakt, waarbij nog meer van het restaurant werd afgehaald ten behoeve van het woongedeelte.¹ Deze plannen werden echter geen van beide uitgevoerd.

In plaats hiervan werd een meer rigoureuze ingreep gedaan: het centrale hoofdvolume van het paviljoen werd aan beide zijden met drie traveeën uitgebreid. Hierdoor kwam er op de verdieping voldoende ruimte voor een goede woning én een ruime zaal. De extra ruimte op de begane grond werd bij de bestaande klerenbergruimtes getrokken.

¹ Gemeentearchief Winterswijk, Archief Strandbad. Briefwisseling uit de periode 1948-1953

De lage zijvleugels werden voorzien van extra kleedhokjes. Enkele jaren later werden beide zijvleugels nog verlengd met zijden verlengd met gemeenschappelijke kledruimte. Naast het paviljoen werd ook het bad aangepast. Er werd een tweede diep gedeelte in het bassin uitgegraven en de houten steigers worden gedeeltelijk vervangen in beton.

Na de grote uitbreiding en verbouwing in 1954 volgden nog diverse kleine wijzigingen. Zo werden op de begane grond van het paviljoen extra toiletten gemaakt en in de kantine op de verdieping een bar gerealiseerd. Ook werd direct achter de linker zijvleugel een ommuurd terrein met peuterbad gemaakt. De steigers, het badmeestershuisje en de cascade werden voorzien van schilderwerk in diverse felle kleuren.

In 1991 werd een glijbaan van 42 meter aangeschaft. De toenmalige badmeester, Marinus Wassing, hoopte dat deze glijbaan 15000 extra bezoekers zou opleveren, bovenop de jaarlijkse 25000 bezoekers. In de jaren daarna liep het bezoekersaantal op enig moment op tot 45.000.

2.5 Sluiting en heropening van het strandbad

Na vele decennia goed te hebben gefunctioneerd, kwam er in 2001 een ernstige kentering in het succesverhaal van het Strandbad. Doordat het waterdoorzicht in juli 2001 niet voldoende was, heeft Stichting Zwembaden Winterswijk het initiatief genomen om het strandbad te sluiten. Het doorzicht moest minstens 100 cm. zijn en was op dat moment 50 cm. Het badpersoneel, dat toezicht houdt, kon niet langer verantwoordelijk worden gesteld.

Toen duidelijk werd dat het Strandbad de deuren definitief zou sluiten heeft een groep enthousiaste Winterswijkers spontaan het Comité Behoud Strandbad opgericht met als doel het Strandbad te behouden voor de Winterswijkse bevolking. Later is uit dit comité officieel de Stichting Behoud Strandbad Winterswijk ontstaan. Hoe diep het Strandbad geworteld is in de Winterswijkse samenleving bleek tijdens de lokale verkiezingen. Het behoud van het Strandbad was toen namelijk een belangrijk verkiezingsitem.

Naast andere initiatiefnemers, die diverse herbestemmingen voorstelden voor het Strandbad, heeft de Stichting Behoud Strandbad een plan gemaakt voor het behoud van de zwemfunctie. Eind mei 2007 besloot de gemeenteraad het plan van de stichting uit te gaan voeren en het Strandbad in de nabije toekomst weer open te stellen en in samenwerking met de Stichting Behoud Strandbad Winterswijk te exploiteren.

3 De landschappelijke aanleg van het Strandbad

3.1 Korte beschrijving

Het Strandbad ligt op enige afstand ten zuiden van de Badweg. Tussen de Badweg en het terrein van het strandbad ligt een weiland, waardoor er vrij zicht is op het Strandbad. Vanaf de badweg is het Strandbad bereikbaar door middel van een inrit met een beplanting van berkenbomen.

Het terrein van het Strandbad heeft een nagenoeg rechthoekige vorm, waarvan de lange zijde evenwijdig ligt aan de Badweg. Aan de noordzijde van het terrein ligt, evenwijdig aan de perceelgrens, het paviljoen met hier links en rechts naast opgaand groen. Voor het paviljoen langs ligt een zandpad met aan beide zijden hiervan gazon. De looppaden naar de toegangen van het gebouwen zijn uitgevoerd in betonnen trottoirtegels.

Vroeger lag direct ten westen van het Strandbad de gemeentecamping van Winterswijk. Het terrein van de camping is nog herkenbaar aanwezig, maar wordt niet meer als zodanig gebruikt. De terreinen van het Strandbad en de voormalige camping worden van elkaar gescheiden door opgaand groen.

Direct ten zuiden van het Strandbad stroomt de Boven Slinge. Tussen het Strandbad en de Boven Slinge bevindt zich een hoog opgaand bosplantsoen. Ook aan de oostzijde wordt het Strandbadterrein begrensd door opgaand groen.

Afb.6 Een luchtfoto van het Strandbad. (Bron: Google Maps)

Het bad is een gegraven bassin in de vorm van een rechthoek met twee afrondingen aan de noordzijde. Het bassin sluit aan de zuidzijde direct aan op het bosplantsoen. Aan de oost-, noord- en westzijde bevindt de waterrand zich op enige afstand van het opgaand groen. Aan deze zijden loopt het terrein tussen de waterrand en het opgaand groen geleidelijk op. In de huidige situatie is deze strook rondom het bassin begroeid met gras. Bij het paviljoen bevindt zich een terras dat is bestraat belegd met betonnen trottoirtegels. Ook de looppaden die naar de steigers en de badhokjes leiden zijn belegd met troittoirtegels.

Afb.7 De aanleg gezien vanuit het westen in noordoostelijke richting.

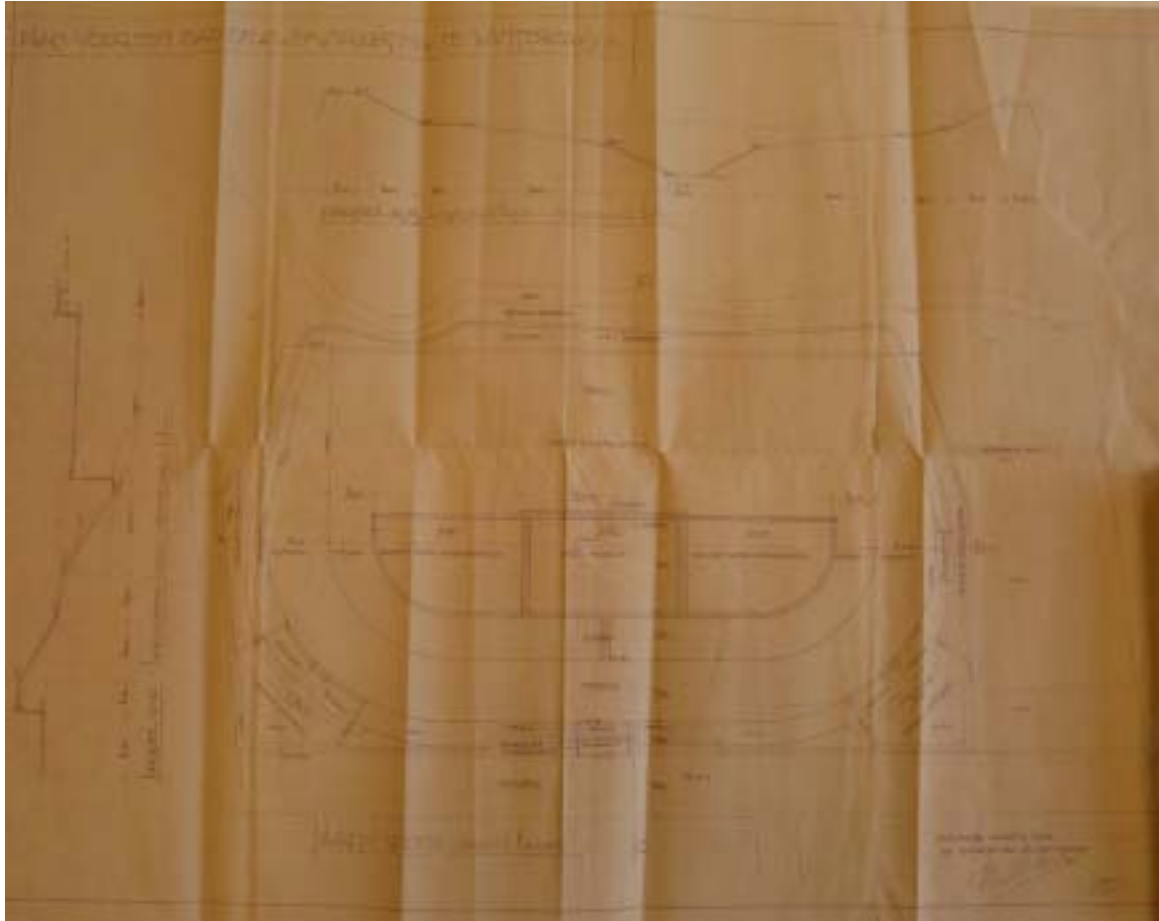
Afb.8 De aanleg gezien vanuit het oosten in zuidwestelijke richting.

3.2 Gefaseerde ontwikkeling van de aanleg

In het gemeentearchief van Winterswijk bevindt zich een ontwerp-tekening uit augustus 1932 met hierop de landschappelijke aanleg van het Strandbad, inclusief het bassin en de steigers. Tussen het bassin en de perceelsgrens bestaat de aanleg op deze ontwerp-tekening van binnen naar buiten uit: zandstrand, vervolgens plantsoen aan zijkant en verhoogd terras bij paviljoen, wandelpad, opgaand struikgewas. Vanaf het bassin loopt het terrein geleidelijk op, ter plaatse van de perceelsgrens is een sterk talud naar beneden aangegeven. Het strand is aan de zijde van het paviljoen het breedst en wordt aan de zijkanten van het bassin richting de beek langzamerhand smaller. De verwachting is dat de meeste bezoekers samenhangend op het brede strand bij het paviljoen hun plek zochten. Aan de zuidzijde, bij de beek zal het een stuk rustiger zijn geweest.

Links en rechts van het paviljoen, in de noordoost- en noordwesthoek van het terrein, staat op de ontwerp-tekening een verhoogd plantsoen dat aansloot op het wandelpad en het terras en door middel van een trap was verbonden met het strand.

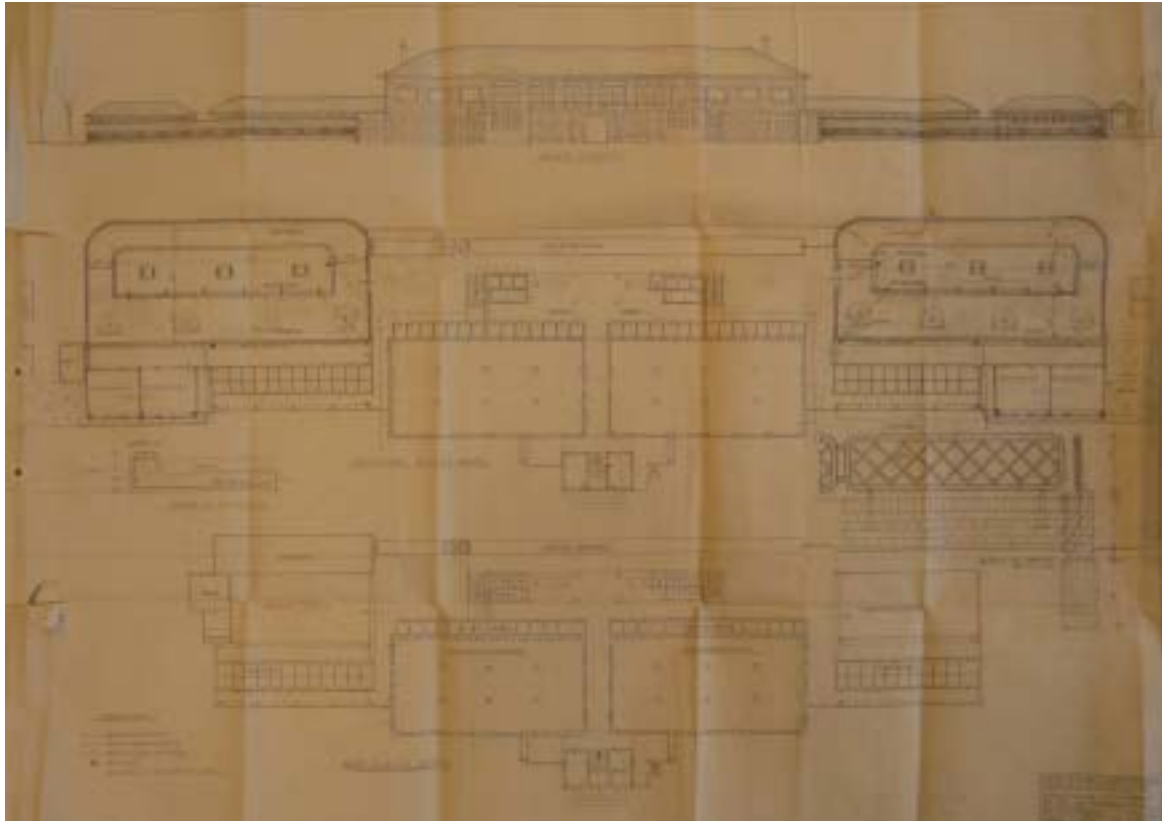
In de huidige situatie is de opzet van het ontwerp uit 1932 nog duidelijk herkenbaar. Aan de oost en westzijde is de oorspronkelijke komvorm van het terrein nog duidelijk herkenbaar. Op oude foto's is zichtbaar dat het terrein ook in noordelijke richting opliep, met name direct links en rechts van het paviljoen, dit aspect is inmiddels vervaagd. De verhoogde plantsoenen en het wandelpad zijn in de huidige situatie niet aanwezig. Het wandelpad is vervaagd in de loop der tijd. Wat betreft de verhoogde plantsoenen is het maar de vraag of deze wel zijn uitgevoerd. Het terrein laat namelijk totaal geen sporen zien van deze verhogingen en ook op historische foto's zijn ze niet zichtbaar.

Afb.9 Het ontwerp voor de aanleg, het bassin en de steigers, 1933. (Bron: Gemeentearchief Winterswijk, Archief Strandbad)

Afb.10 Een foto van na 1954. Zichtbaar is dat het strand aan beide zijden van paviljoen vrij sterk omhoog liep. (Bron: www.strandbad.nl)

Afb.11 Een ontwerptekening uit 1957. (Bron: Gemeentearchief Winterswijk, archief Strandbad)

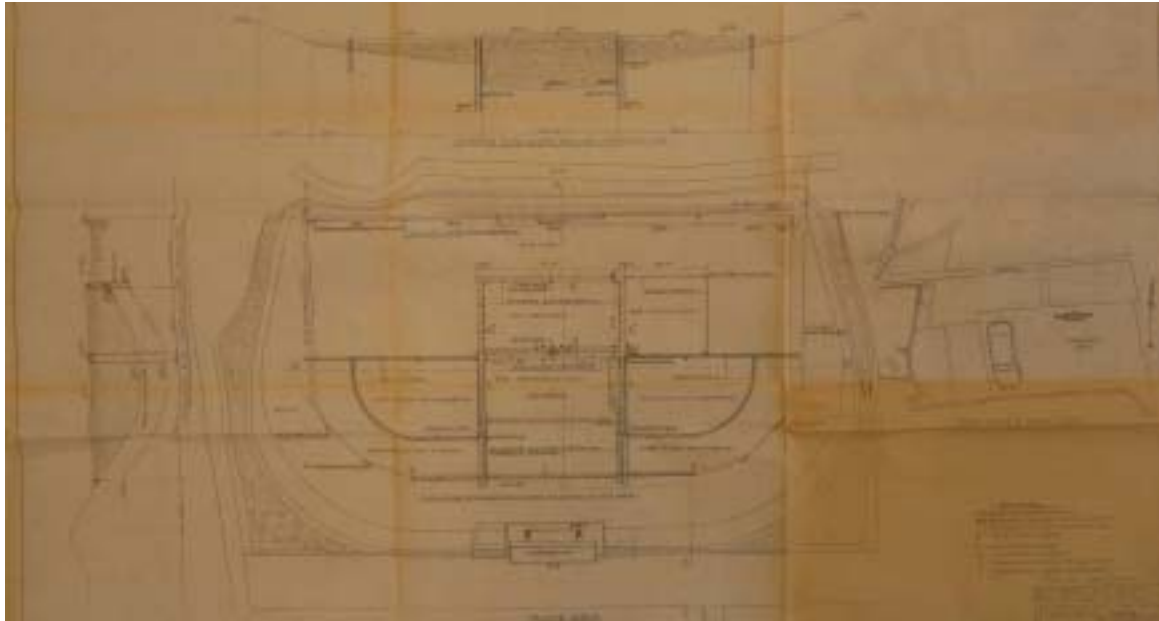
Afb.12 Het peuterbad, vermoedelijk vlak na de bouw.

In 1955 is een ontwerp gemaakt voor een aanpassing van de aanleg (zie afb.11). In dit plan wordt voorgesteld om direct achter de zijvleugels een ommuurd terrein aan te leggen met hierin een zogenaamde plasvijver (peuterbad). Daarnaast wordt in het plan voorgesteld om de zijvleugels van het paviljoen uit te breiden met een gemeenschappelijke groepsruimte.

De gemeenschappelijke kleedruimten zijn in 1957 gebouwd. Voor wat betreft de plasvijvers is het plan pas in de jaren zestig of het begin jaren zeventig uitgevoerd en

dan in beperkte en gewijzigde vorm. Alleen achter de linker zijvleugel van het paviljoen is een ommuurd terrein met een peuterbad aangelegd. De vorm van dit ommuurde terrein is geïnspireerd op het ontwerp van 1955; de muur is echter afwijkend uitgevoerd en ook de vorm van het peuterbad is anders dan in het ontwerp van 1955 (vergelijk afb. 11 en 12).

Op de tekeningen die in 1956 zijn gemaakt ten behoeve van de aanleg van de nieuwe betonnen steigers is ook de landschappelijke aanleg van het Strandbad globaal zichtbaar (afb.13). Uit deze tekening wordt duidelijk dat de situatie ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp niet veel is veranderd. In 1956 is – van ‘binnen naar buiten’ gezien nog steeds sprake: een bassin, van bassin, strand, plantsoen, wandelpad, opgaand groen.

Afb.13 Tekening van de betonnen steigers uit 1956 (Bron: Gemeentearchief Winterswijk, archief Strandbad).

3.3 Waarden van de bestaande landschappelijke aanleg van het Strandbad

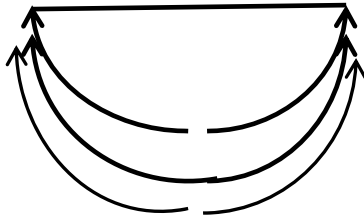
Landschappelijke ligging

Het Strandbad is omzoomd door een stevige band van bosplantsoen. Deze ‘groene zoom’ is een waardevol onderdeel van de grotere groenstructuur rond de kern Winterswijk die onderdeel is van zowel het Nationaal Landschap Winterswijk als de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Aan de zuidzijde wordt het strandbad begrensd door de Boven-Slinge, blauwe ader van het ecologische raamwerk. Aan de westzijde liggen achtereenvolgens de voormalige gemeentecamping en de voormalige bleekvelden. De bleekvelden zijn net als het Strandbad onderdeel van het cultuurhistorisch erfgoed van de gemeente. Ten noorden is een forse agrarische onderneming gevestigd met ambities en een opvolger voor de toekomst. Tussen het agrarische bedrijf en het Strandbad ligt een grasstrook die in eigendom is van de gemeente. Ook aan de oostzijde liggen agrarische erven, van het Strandbad gescheiden door het tracé van de voormalige spoorlijn Winterswijk-Bocholt (nu een fietspad).

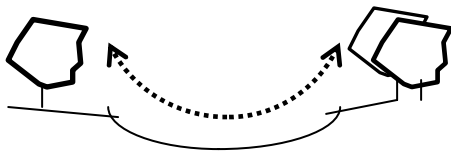
Inrichting van het terrein

De (groene) terreininrichting is eenvoudige qua opzet en heeft daardoor een heel herkenbare en krachtige uistraling. Dit is het gevolg van enkele ruimtelijke hoofdprincipes die door de tijd min of meer hetzelfde zijn gebleven. Deze zijn hieronder toegelicht.

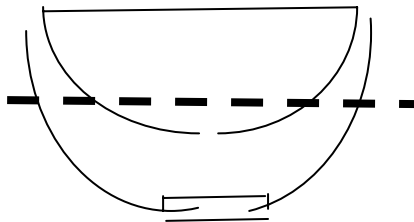
1. Eenvoudige vormgeving

Basis van de vormgeving bestaat uit gebogen 'schillen' die aan de zuidzijde tegen de Boven-Slinge eindigen. De basisvorm is terug te zien in de belijning van het bad, de ligweide en tot op zekere hoogte ook in het bosplantsoen.

2. Beslotenheid

De openheid van water en ligweide staat sterk in contrast met de groene zoom van hoog opgaand bosplantsoen. De ruimte doet aan als een 'amfitheater'. Het geheel geeft het terrein een intieme, beschutte, in zichzelf gekeerde sfeer.

3. Twee sferen

Vanuit de inrichting en het gebruik is er een onderscheid in sferen tussen:

- ≠ de 'beek zijde', summier qua inrichting, uitsluitend groene elementen en een lage gebruiksintensiteit;
- ≠ de 'gebouw zijde', meer (gebouwde) inrichtingselementen en daarmee samenhangend een hogere gebruiksintensiteit.

3.4 Kansen voor versterking vanuit oogpunt van de ontwikkelgeschiedenis

In deze paragraaf worden drie uitgangspunten gegeven die gebruikt kunnen worden om de landschappelijke aanleg van het Strandbad te versterken.

Door het Gelders Genootschap is op 2 april 2009 een reactie gegeven op het voorlopig plan voor de aanleg dat door Te Kieft Architecten is opgesteld (zie hiervoor bijlage II). Deze kan als aanvulling en verdieping worden gezien van onderstaande drie uitgangspunten.

Herinstructie van het strand

Sinds de jaren '50 is één van de schillen uit het oorspronkelijke ontwerp, namelijk die van het strand, verdwenen. Daarvoor in de plaats is nu de hele ruimte tussen water en bosplantsoen ligweide geworden. Door het strand te herinstructie op de plek waar die destijds is neergelegd wordt de inrichting in oude luister hersteld en het ontwerp van de gebogen schillen sterker zichtbaar. Met name vanaf het bordes geven de kleurverschillen in water, zand en gras een heel helder beeld op het ontwerpprincipe.

Versterking 'twee sferen'

Vanuit het principe van de twee sferen op het terrein is het wenselijk de intensievere gebruiksfuncties aan de zijde van het gebouw onder te brengen, zoals speelvoorzieningen en bankjes. Richting de punten van de schillen zouden zo min mogelijk inrichtingselementen moeten worden geplaatst die uitnodigen voor intensief gebruik. Die kant van het bad blijft dan een plek voor rustzoekers.

Wel is het van groot belang dat de eenheid van het terrein als geheel wordt bewaard. De oorspronkelijke belijning dient als zodanig herkenbaar te blijven. Het is niet wenselijk dat het achterste gedeelte van het terrein een 'verwilderd karakter' krijgt. Dit past namelijk niet in de strakke en eenduidige aanleg die in 1933 en 1954 tot stand is gekomen.

Extra aanzetten van 'amfitheater'

Een heestermantel langs de ligweide, onder het bosplantsoen, versterkt de getrapte overgang van het open zwemwater naar de hoge bomen die het geheel omzomen. In sommige delen is een heesterachtige onderbegroeiing al aanwezig. Een meer zorgvuldig beheer is nodig om de aanblik als overgangsfase van weide naar bosplantsoen als zodanig herkenbaar te maken.

Uit de oorspronkelijke tekeningen van de aanleg uit 1933 en 1955 en de historische foto's is duidelijk zichtbaar dat de aanleg van het Strandbad de vorm van een 'kom' heeft. Van de waterrand af liep het terrein langzaam op naar de rand van het terrein. In de huidige situatie is aan oost- en westzijde van het bad deze komvorm nog aanwezig. Op oude foto's is zichtbaar dat het terrein ook in noordelijke richting opliep, met name direct links en rechts van het paviljoen, dit aspect is inmiddels vervaagd.

4 Het paviljoen

4.1 Korte beschrijving

Het paviljoen bestaat uit een centraal geplaatst hoog hoofdvolume met aan beide zijden een lage zijvleugel met kleedhokjes. Het centrale hoofdvolume bestaat uit twee bouwlagen met schilddak en een twee bouwlagen tellende, naar voren springende middenpartij aan de voorzijde, die ook een schilddak heeft. Aan beide zijden van de middenpartij heeft de gevel vijf traveeën. Aan de achterzijde – de zijde die is gericht op het bad - heeft een groot balkon met daaronder toiletruimten.

Ter plaatse van de begane grond zijn de gevels van het hoofdvolume uitgevoerd in baksteen, gemetseld in kruisverband. De verdieping heeft gepotdekselde houten gevels. De daken hebben een overstek en zijn belegd met rode Hollandse pannen.

De lagere zijvleugels, waarin zich de kleedhokjes bevinden, zijn uitgevoerd in hout. De schilddaken zijn ook hier uitgevoerd in rode Hollandse pannen.

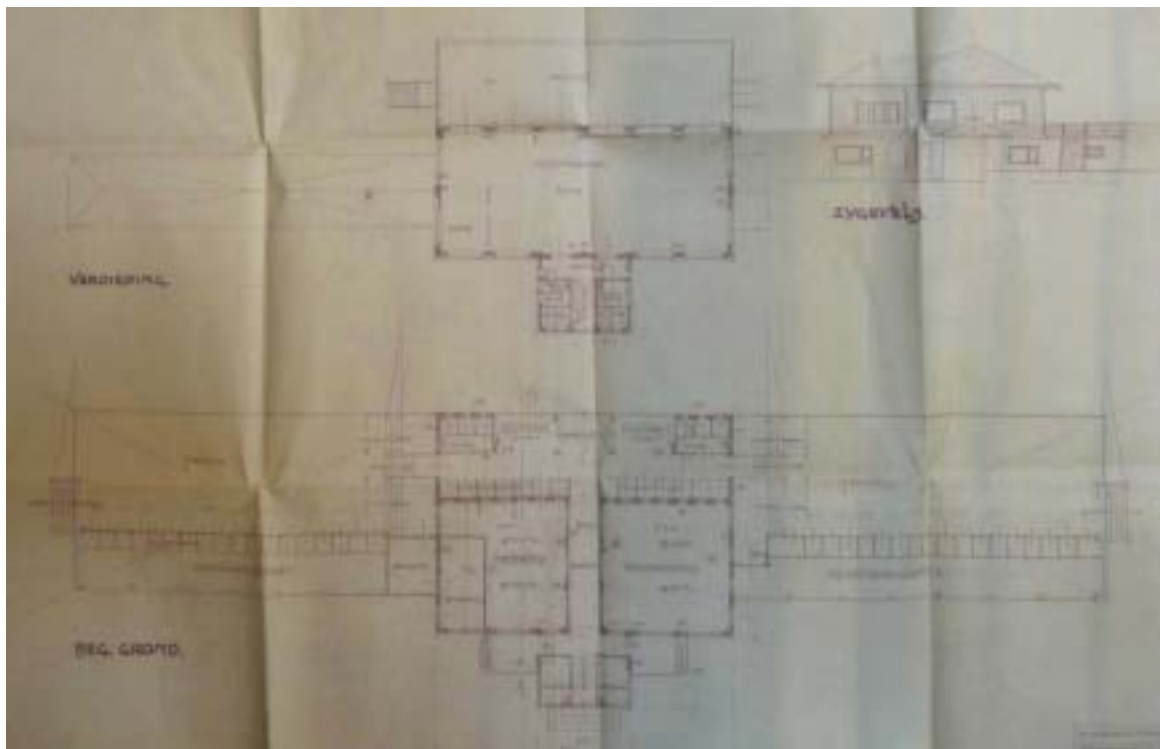
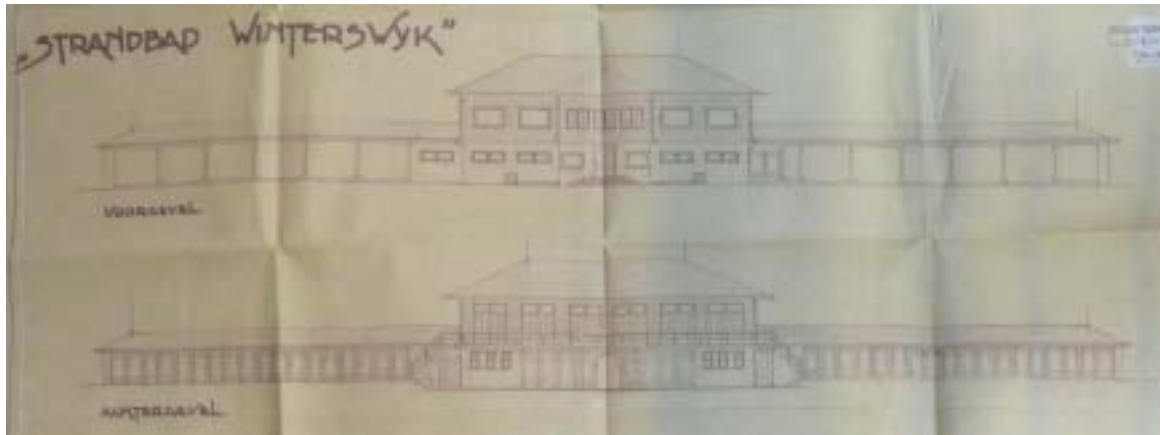
Opvallende architectonische kenmerken van het paviljoen zijn de consequente symmetrie en de horizontale belijning. Deze horizontale belijning in combinatie met de flauw hellende schilddaken met grote overstekken, het materiaalgebruik en de detaillering zorgen ervoor dat de architectuur van het gebouw mag worden als sobere, maar zeer karakteristieke representant van de architectuur uit de jaren dertig van de twintigste eeuw.

Afb.14 De voorzijde van het paviljoen.

Afb.15 De achterzijde van het paviljoen.

Afb.16 Twee uitsneden uit de bouwtekeningen van het paviljoen, 1933 (Bron: Gemeentearchief Winterswijk, archief Strandbad).

4.2 De belangrijkste bouwfasen

Het paviljoen is gebouwd in 1933. Het bestek en tekeningen, die ten behoeve van deze bouw zijn gemaakt, zijn bewaard gebleven.² De tekeningen zijn gesigeneerd door J.L.G. Koster, de toenmalige adjunct-directeur van gemeentewerken Winterswijk.

Op de bouwtekening uit 1933 zien we dat het centrale hoofdvolume van het paviljoen, net als in de huidige situatie, bestaat uit een twee bouwlagen onder een schilddak op een rechthoekige plattegrond. Aan de voorzijde bevindt zich een naar voren springende middenpartij, die ook bestaat uit twee bouwlagen met een schilddak.

Aan beide zijden van het naar voren springende deel heeft het hoofdvolume echter slechts twee traveeën. Vergeleken bij de huidige situatie, waarin aan bij de zijden van de middenpartij vijf traveeën aanwezig zijn, is het oorspronkelijke hoofdvolume uit 1933 dus een stuk smaller.

Aan de achterzijde van het paviljoen – de zijde van het bad – bevindt zich over de volledige breedte van het gebouw een balkon, met hieronder links en rechts een toiletruimte.

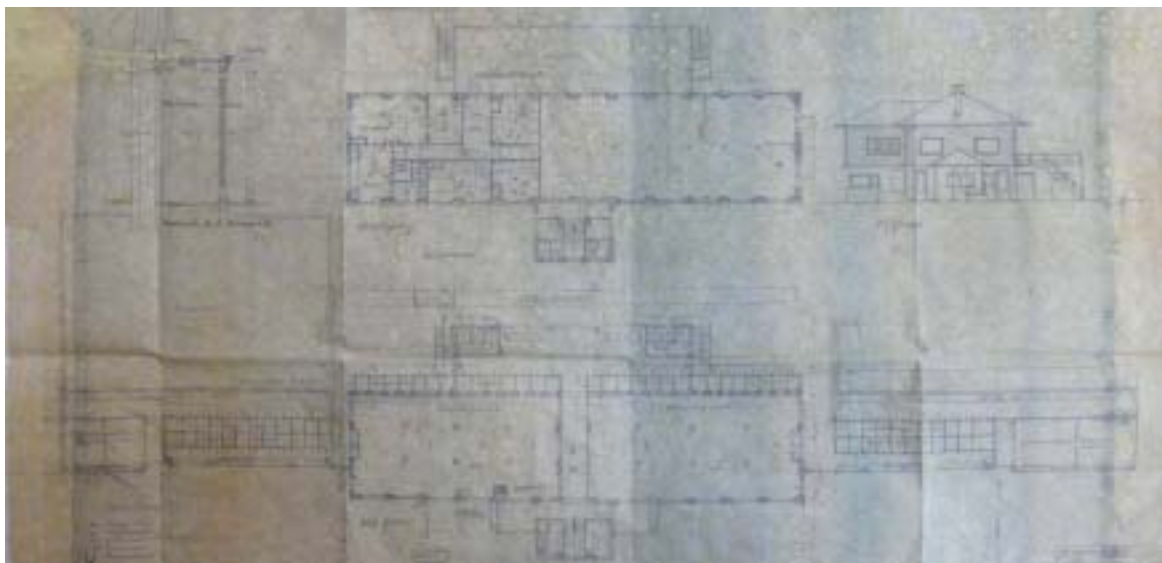
² Gemeentearchief Winterswijk, Archief strandbad, Bestek en tekeningen uit 1933

Aan de voorzijde heeft het paviljoen drie entrees. Centraal in de vooruitspringende middenpartij bevindt zich een representatieve ingang. Direct hierachter is de trap gesitueerd die naar de koffiezaal op de verdieping leidt.

In beide zijgevels van de vooruitspringende middenpartij bevindt zich een rondboogvormige toegang met hierin een houten hekwerk. Deze toegangen leiden via een korte dwarsgang, met loket voor de kaartenverkoop, naar de centrale middengang die uiteindelijk onder het balkon weer buiten uitkomt. Aan weerszijden van de centrale middengang bevindt zich een bergruimte voor kleding. Vanuit deze grote ruimte kunnen de individuele badhokjes onder het balkon worden betreden. Meer individuele badhokjes bevinden zich in de lange, lage zijvleugels van het paviljoen.

Zoals geschetst in paragraaf 2.2 gaat het in de jaren dertig, veertig en vijftig erg goed met de exploitatie van het Strandbad. Er was dan ook snel behoefte aan een groter paviljoen. Vanaf het einde van de jaren veertig worden plannen gemaakt voor het onderbrengen van een woning voor de badmeester in het gebouw. Eerst wordt een provisorische woning gemaakt, maar die blijkt al snel niet meer te voldoen. Uiteindelijk wordt in 1954 gekozen voor een flinke uitbreiding van het paviljoen. Op deze manier wordt een woning gerealiseerd, zonder dat dit ten koste gaat van de ruimte voor de eigenlijke faciliteiten van het paviljoen.

Ook de bouwtekeningen en het bestek van het uitbreidingsplan uit 1954 zijn bewaard gebleven. De werkzaamheden worden op 23 maart 1954 gegund aan G.J. Sluiskes voor het timmer- en metselwerk, W. Slats voor het schilderwerk, G.J. Hartwijk en zoon voor het loodgieterswerk en F. Wiggers voor het smeedwerk. Deze bedrijven zijn alle afkomstig uit Winterswijk.³

Afb.17 Twee uitsneden uit de uitbreidingstekeningen van het paviljoen, 1956 (Bron: Gemeentearchief Winterswijk, archief Strandbad).

³ Gemeentearchief Winterswijk, Archief strandbad, Bestek en tekeningen uit 1954

Het uitbreidingsplan borduurt op zeer nauwgezette wijze verder op het ontwerp uit 1933. Het hoge gedeelte van het paviljoen wordt aan beide zijden met drie traveeën uitgebreid. Deze uitbreidingen sluiten wat betreft uitvoering van draagconstructie, gevelbekleding, gevelopeningen, materiaalgebruik en voor een belangrijk deel zelfs wat betreft interieurafwerkingen nagenoeg naadloos aan op het bestaande gebouw. Het balkon houdt zijn oorspronkelijke afmetingen en beslaat dus vanaf dat moment niet meer de volledige breedte van de achtergevel. In het linker gedeelte van de verdieping wordt een woning gerealiseerd, die toegankelijk is vanaf het balkon en de koffiezaal. De woning heeft een woonkamer, een keuken, een badkamer en drie slaapkamers. De toegang voor de badgasten wordt bij de uitbreiding in 1954 verlegd. Tussen het hoofdvolume en de rechter zijvleugel wordt een poort gemaakt, met in de kopgevel van het hoofdvolume een loket voor de kaartverkoop. De oorspronkelijke toegangen in de zijgevels van de vooruitspringende middenpartij en de hierop aansluitende centrale gang raken hiermee in onbruik.

Omdat de uitbreiding van het hoofdvolume van het paviljoen ten koste gaat van de lage zijvleugels met badhokjes is in het plan uit 1954 ook een extra aantal badhokjes opgenomen. Ruggelings tegen de bestaande badhokjes in de zijvleugels, op de plek van de vroegere rijwielberging, wordt een nieuwe rij hokjes geplaatst. En ook tegen de achtergevel van het uitgebreide hoofdvolume worden extra badhokjes gemaakt. Daarnaast wordt voorgesteld wordt om aan beide uiteinden een groepskleedruimte aan te bouwen. Deze groepskleedruimten bestaan uit een rechthoekig houten gebouw van één bouwlaag met een eigen schilddak dat niet aansluit op het dak van de bestaande zijvleugels. Deze uitbreiding van de zijvleugels wordt pas enkele jaren later, in 1957, maar wel volgens de tekening uit 1954, uitgevoerd.⁴

Na de uitbreiding van het paviljoen hebben geen structurele wijzigingen meer plaatsgevonden, wel zijn echter kleine wijzigingen uitgevoerd. Op de begane grond van het hoofdvolume zijn bijvoorbeeld de vroegere bergruimten in verschillende fasen opgedeeld in kleinere ruimten. Aan de rechterzijde van het gebouw zijn deze nieuw ontstane vertrekken, waarschijnlijk in de jaren zeventig of tachtig voorzien van een toiletgroep en nieuwe afwerkingen op vloeren en wanden.

In de zaal op de verdieping is, vermoedelijk in de jaren zeventig, een houten bar met houten scheidingswanden aangebracht. Daarnaast zijn de vroegere toiletten onder het balkon vernieuwd en zijn de wanden onder het balkon voorzien van witte tegels.

4.3 Het exterieur van het hoofdvolume

Het hoofdvolume van het paviljoen heeft twee bouwlagen onder een schilddak met grote overstekken die aan de onderzijde zijn betimmerd met schroten. Ter plaatse van de begane grond zijn de gevels uitgevoerd in geelbruine baksteen, ter plaatse van de verdieping in groen geschilderd hout. Deze materiaalverdeling levert een sterk horizontale belijning op.

Afb.18 De voorgevel.

⁴ Gemeentearchief Winterswijk, Archief Strandbad, Tekening van de gemeenschappelijke kleedruimten aan de uiteinden van het gebouw, 1957.

De bakstenen geveldelen zijn gemetseld in kruisverband. Opvallend is dat voor het metselwerk harde klinkers zijn toegepast, die eigenlijk bedoeld zijn voor straatwerk en niet voor gevelmetselwerk. Waarschijnlijk had gemeentewerken deze stenen nog voorradig. De klinkers hebben een geelbruine kleur. Het voegwerk is uitgevoerd in een platte, iets terugliggende voeg van vrij harde kalk-cement-mortel, passend bij de harde steen.

Ter plaatse van de verdieping is het exterieur van het paviljoen uitgevoerd in houten potdekselwerk. De gevels bestaan hier uit een binnen- en een buitenspouwblad. Achter het houten buitenspouwblad bevindt zich een halfsteens gemetseld binnenspouwblad. Ter hoogte van verdiepingsvloer zwenkt de houten gevelbekleding iets naar buiten. Op de hoeken sluit de donker gekleurde gevelbekleding aan op een wit geschilderde rib die aan de onderzijde evenredig met de licht uitzwenkende gevelbekleding breder wordt en eindigt op een diagonaal geplaatste klos.

Ondanks het feit dat bij de uitbreiding op harmonieuze wijze is aangesloten op het oorspronkelijke gebouw uit 1933, is de scheiding tussen beide bouwfases toch nog zichtbaar. Met name in de houten gevelbekleding zijn de bouwnaden zichtbaar. In het metselwerk en de dakpannen is een zeer klein kleurverschil te zien.

Afb.19 Hoekdetail.

Afb.20 Naad tussen het oorspronkelijke gebouw uit 1933 en de uitbreiding uit 1954.

In de vooruitspringende middenpartij bevindt zich centraal de voordeur die toegang biedt tot de bovenverdieping. De voordeur bestaat uit twee vleugels, uitgevoerd als paneeldeur. De deurpartij wordt geflankeerd door twee vensters; voor de deurpartij bevindt zich een bordesje van betontegels en betonbanden.

De ingangen voor de bezoekers van het bad bevonden zich in de zijgevels van de middenpartij. Deze rondboogvormige openingen waren alleen voorzien van een houten hekwerk. In de huidige situatie zijn de openingen dichtgezet met een plaat. Naast de doorgangen bevindt zich een breed venster, dat dient als loket. Vóór de doorgangen bevond zich van oorsprong een bordes van één trede hoog, bedekt met basaltinetegels. Het bordes werd geflankeerd door een gemetselde bloembak. De bordessen zijn inmiddels verdwenen, de bloembakken zijn er echter nog wel.

Op de verdieping is de vooruitspringende middenpartij voorzien van vensters met zesruits ramen.

Afb.21 De middenpartij.

Afb.22 De voordeur.

Afb.23 De bloembak aan de linker zijde met een restant van het bordes. Rechts is de rondboogvormige toegang zichtbaar.

Afb.24 Het balkon aan de achterzijde met hieronder de toiletgroepen, enkele badhokjes en de rondboogvormige toegang tot de middengang.

Afb.25 Eén van de deurpartijen ter plaatse van het balkon.

Afb.26 Detail ter plaatse van de linker balkondeur.

Centraal in de achtergevel bevindt zich het grote balkon. Onder dit balkon bevindt zich links en rechts een toiletgroep en – in het midden – de rondboogvormige toegang tot de centrale gang van het paviljoen. De overblijvende openruimte is momenteel bekleed met witte tegels, van oorsprong van waarschijnlijk uitgevoerd in schoonmetselwerk, zoals dit ook nog het geval is met de 'buitenwanden' van de toiletgroepen het geval is. De toegang tot deze toiletruimten bevindt zich in de zijgevels. In de gevel die gericht is op de het bad bevinden zich drie raampjes, deze gevelopening zijn gewijzigd.

In de bestekken uit 1933 en 1954 wordt beschreven dat het balkon voorzien moet worden van houten trappen. In de huidige situatie zijn de balkontrappen uitgevoerd in staal. Op basis hiervan is de verwachting dat de trappen van na 1954 zijn. Toch zou het, gezien de constructiewijze van de trap ook mogelijk zijn dat ze, zij het in sterk gewijzigde vorm, voor een deel toch nog uit 1954 stammen. Dit zou betekenen dat er is afgeweken van het bestek.

De oorspronkelijke positie van de trappen is zichtbaar in de tekening uit 1933 en historische foto's (zie afb.27). Bij de verbouwing in 1954 zijn de trappen, in verband met de nieuwe badhokjes tegen de achtergevel een kwartslag gedraaid. De trap aan de zijde van de woning bevindt zich nog in de positie van het ontwerp uit 1954. De andere trap is verplaatst naar het midden van het balkon, wat de symmetrie van het gebouw enigszins verstoort.

Op de verdieping bevinden zich zes openslaande deuren die toegang bieden tot het balkon. De deurpartijen bestaan uit houten kozijnen met dubbele, naar buiten draaiende deuren en houten bovenlichten met een horizontale roede. Opvallend is dat bij het meest linkse en meest rechtse kozijn de buitenste stijl aan de onderzijde naar voren komt. De kozijnen en de bovenlichten verkeren nog voor een belangrijk deel in de oorspronkelijke staat, de deuren zijn alle vervangen. Ter plaatse van de meest rechtse deurpartij, die tevens de toegang vormt tot de woning, is de kozijnindeling gewijzigd. Hier zijn de dubbele deuren vervangen door een enkele deur met zijlichten.

Het balkonhek bestond van oorsprong uit twee witgeschilderde horizontale planken die aan donker geschilderde balusters waren bevestigd. Dit hekwerk liep van oorsprong door in de trapleuning. Het hekwerk deed zo sterk mee in de horizontale belijning van het gebouw.

Afb.27 De achterzijde van het paviljoen vóór 1954. (Bron: www.strandbad.nl)

Buiten de hiervoor beschreven middenpartij in de voorgevel en de balkonpartij in de achtergevel worden de gevels van het paviljoen kenmerkt door een symmetrische indeling met een regelmatige ritmiek die de horizontaliteit van het gebouw benadrukt. Ter plaatse van de begane grond heeft de voorgevel links en rechts van de middenpartij eenvoudige brede vensters opgenomen, uitgevoerd als houten kozijnen met een houten raam. Om inkijk in de achterliggende kleedruimten te voorkomen zijn de ramen vrij hoog geplaatst en voorzien van gefigureerd glas.

Op de verdieping bevinden zich aan beide zijden van de middenpartij brede houten vensters. De houten gevelbekleding sluit op de zijkanten van de kozijnen aan door middel van een wit geschilderde lat die iets langer is dan de hoogte van de kozijnen. De ramen van de vensters kunnen omhoog worden geschoven; zij schuiven in de spouw tussen de gemetselde binnenspouwblad en de houten gevelbekleding.⁵ Verschil tussen de schuifvensters in het oorspronkelijke deel uit 1933 en die in de uitbreidingen is niet zichtbaar. In 1954 heeft men de vorm, het materiaalgebruik en de detaillering van de bestaande ramen exact gekopieerd.

Tegen het bakstenen gedeelte van de achtergevel stonden links en rechts van de balkonpartij houten badhokjes; deze hokjes zijn verwijderd. In de huidige situatie zijn deze bakstenen geveldelen voorzien van een bekleding met horizontale planken. De openingen die van oorsprong leidden naar de badhokjes zijn, weliswaar in een tot venster gewijzigde vorm, nog herkenbaar aanwezig.

Op de verdieping zien we hier de schuifvensters die zich ook in de voorgevel bevinden. De kopgevels van het hoofdvolume hebben nabij de hoek met de voorgevel een deur. Bij de hoek met de achtergevel bevindt zich ook een deur; deze is echter voorzien van een aangekoppeld venster. In het midden van de kopgevels bevindt zich een breed venster dat als loket dienst kon doen.

Wat betreft de kleurstelling van het exterieur is door de Rijksdienst voor Archeologie Cultuurlandschap en Monumenten een verkennend onderzoek gedaan (zie bijlage IV). Hieruit is gebleken dat de gevelbekleding een lichtere kleur groen had dan momenteel het geval is. De onderzijde van het dakoverstek, dat nu wit geschilderd is, was mogelijk van oorsprong niet geschilderd. Het overige houtwerk dat momenteel wit is geschilderd; dit was van oorsprong ook zo.

Afb.28 Het rechter deel van de voorgevel van het hoofdvolume: op de begane grond de (met plaat dichtgezette) tweeruits vensters en op de verdieping de schuifvensters.

⁵ Gemeentearchief Winterswijk, Archief Strandbad, Bestek en tekeningen uit 1933 en 1954.

Afb.29 Het linker gedeelte van de achtergevel.

Afb.30 De rechter kopgevel van het hoofdvolume.

4.4 De draagconstructie van het hoofdvolume

Het hoofdvolume van het paviljoen is gefundeerd op staal. De begane grondvloer van het paviljoen is volledig uitgevoerd als een stenen vloer op zand.

De verdiepingvloer bestaat uit een houten balklaag die wordt ondersteund door twee stalen moerbalken die in de lengte van het gebouw liggen. De moerbalken worden gedragen door stalen kolommen en de dragende wanden aan weerszijden van de onderdoorgang die voorzien zijn van penanten. Op de houten balklaag liggen vuren houten delen.

De kapconstructie bestaat uit vuren houten spanten. Deze spanten rusten niet op een zolderbalklaag maar rusten op penanten in het gemetselde binnenspouwblad van de gevels. De kreupele stijlen van de spanten steken door het plafond de onderliggende kantine in en rusten op consoles die zijn opgenomen in het muurwerk. Op de spanten liggen gordingen en vervolgens een dakbeschot van vuren delen, tengels, panlatten en rode Hollandse pannen.

De kapconstructie verkeert nog volledig in de staat zoals deze in 1933 en 1954 tot stand is gekomen. De overgang van het oorspronkelijke volume uit 1933 en de uitbreiding uit 1954 is in de kapconstructie zichtbaar. De buitenste spanten van het deel uit 1933 wijken namelijk af doordat hier voor 1954 het dakschild van de kopgevel op aansloot. In plaats van één makelaar in het midden hebben deze spanten twee stijlen die verder naar buiten zijn geplaatst.

Afb.31 De kapconstructie. De rode pijl markeert het buitenste spant van het oorspronkelijke bouwvolume uit 1933.

4.5 Het interieur van het hoofdvolume

De begane grond van het hoofdvolume bestaat in grote lijnen uit een centrale middengang met links en rechts een grote ruimte. Aan de voorzijde sluit op de centrale gang een korte dwarsgang aan die in verbinding staat met beide toegangen in de zijgevels van de vooruitspringende middenpartij. Centraal in deze middenpartij bevindt zich de trap naar boven en, aan weerszijden hiervan, een klein portiershokje met loket. In deze portiershokjes bevinden zich nog de originele schrotenplafonds.

De centrale gang en de dwarsgang hebben hun oorspronkelijke afwerkingen behouden: de vloeren zijn belegd met basaltine tegels, de wanden zijn wit gepleisterd en het plafond bestaat uit houten schroten, geschilderd in een grijsgroene kleur.

Links en rechts van de centrale gang bevonden zich na de bouw in 1933 de zogenaamde 'klerenbergruimten'. Afgezien van een klein afgescheiden vertrek linksvoor waren het grote ongedeelde ruimten met middenin twee stalen kolommen die meehielpen bij het dragen van de verdiepingsvloer. De afwerkingen van vloer, plafond en wanden kwamen overeen met die van de gangen.

Na de uitbreiding van het hoofdvolume in 1954 waren de klerenbergruimten twee keer zo groot. De bestaande afwerkingen werden eenvoudigweg doorgezet in de nieuwe gedeelten. In de decennia na 1954 zijn de klerenbergruimten in verschillende fasen met lichte scheidingswanden verdeeld in kleinere vertrekken. In het meest rechtse gedeelte is een kantoor en een toiletgroep gemaakt. De oorspronkelijke vloerafwerking met basaltinetegels is hierbij verdwenen. Voor het overige zijn de basaltinetegels blijven liggen. De scheidingswanden zijn er eenvoudigweg op geplaatst. De schrotenplafonds zijn ook nog nagenoeg volledig aanwezig. In tegenstelling tot de gang zijn de schroten hier niet geschilderd, maar blank gelakt.

Afb.32 De basaltinetegels op de begane grondvloer.

Afb.33 Het schrotenplafond ter plaatse van de gang.

Afb.34 Het schrotenplafond ter plaatse van de de kantoortjes naast de trap.

De verdieping was in de oorspronkelijke situatie van 1933 één ongedeelde ruimte, die gebruikt werd als koffiezaal. Na de uitbreiding werd het gedeelte links van de vooruitspringende middenpartij in gebruik genomen als woning. Het rechter gedeelte kreeg weer de functie van kantine. Deze situatie is ook op dit moment nog aanwezig. De kantine is bereikbaar via de trap die direct achter de voordeur van het paviljoen omhoog gaat. Boven bevindt zich op de muur tegenover de trap een marmeren plaquette. In deze plaquette zijn de namen van de burgemeester en wethouders ten tijde van de bouw van Strandbad gegraveerd. De naam van de joodse wethouder A. van Dam is tijdens de Tweede Wereldoorlog door antisemieten weggeschuurd. Na de oorlog is zijn naam opnieuw ingegraveerd. Doordat de naam iets verdiept in het marmer ligt, is deze geschiedenis nog in fysieke zin zichtbaar.

Afb.35 De plaquette.

Afb.36 De overloop. De deur leidt naar de rechter toiletgroep.

De overloop bovenaan de trap komt uit op een overloop die de vooruitspringende middenpartij over de volle breedte beslaat. Deze overloop biedt toegang tot de toiletgroepen aan weerszijden van het trapgat; hier zijn nog de oorspronkelijke paneeldeuren aanwezig.

Links en rechts van de plaquette bevinden zich een openslaande deuren met roedenverdeling en waarschijnlijk oorspronkelijke messing handgrepen. Deze openslaande deuren geven toegang tot de kantine. Vanuit de kantine is het balkon door middel van vier openslaande deuren bereikbaar.

De kantine was van oorsprong een ongedeelde ruimte. Vermoedelijk in de jaren zeventig is er een houten bar met houten scheidingswanden in geplaatst. Tegen de rechter kopgevel bevindt zich op enige hoogte een eenvoudige kachelschouw die bestaat uit een gemetselde schoorsteen met een getrapte onderzijde.

De oorspronkelijke afwerking van de kantine is, hoewel niet meer voorzien van de originele kleuren, nog volledig aanwezig. Ook hier is gekozen voor een eenvoudige vloerafwerking: vurenhouten delen. De wanden zijn voorzien van een lambrisering in betonemail. Aan de onderzijde wordt de lambrisering afgesloten met een houten plint, aan de bovenzijde met een houten lat. De lambrisering loopt volledig rondom in de kantine en is ook voortgezet in de overloop en de trapopgang.

Het plafond van de kantine wordt bepaald door trekbalken van de spanten van de kapconstructie. Tussen deze balken bevindt zich een oorspronkelijk plafond van Masonite-platen en/of triplex.⁶ De trekbalken en de kreupele stijlen met hun consoles decoreren en geleden de verder sobere ruimte op eenvoudige, maar klassieke wijze. Net als in het exterieur is de scheiding tussen het oorspronkelijke gebouw uit 1933 en de uitbreiding uit 1954 op het eerste gezicht nauwelijks zichtbaar. De bouwwijze, het materiaalgebruik en de detailleringen van 1933 zijn bij de uitbreiding ook in het interieur van de kantine zo precies mogelijk overgenomen. Toch is de bouwnaad duidelijk te zien in de vurenhouten vloer. Daarnaast is in lambrisering een klein structuurverschil in de betonemail zichtbaar.

De huidige kleurafwerking van de kantine, bruinrode kleuren, gecombineerd met wit, is niet oorspronkelijk. Door de RACM is een kleurverkenning gedaan in deze ruimte. Het resultaat van deze kleurverkenning is te vinden in bijlage IV.

Afb.37 Het interieur van de kantine.

⁶ In het bestek uit 1933 wordt de toepassing van Masonite-platen voorgeschreven. Het bestek uit 1956 schrijft de toepassing van Triplex voor. Door het schilderwerk kon tijdens het veldwerk niet worden vastgesteld, welk materiaal werkelijk is toegepast.

Afb.38 De spantbenen steken door het plafond naar beneden en worden door middel van een console opgevangen. Het geheel vormt tevens een decoratief element.

De woning, die in 1954 op de verdieping van het paviljoen is gerealiseerd, verkeert nog nagenoeg geheel in de oorspronkelijke staat.

De belangrijkste toegang tot de woning ligt aan de zijde van het balkon. Achter deze toegang bevindt zich een vrij brede hal die leidt naar een lange gang die woning nagenoeg van volledig van links naar rechts doorsnijdt. Aan het ene uiteinde van de gang bevindt zich een oorspronkelijke deur die toegang verschaft tot de kantine. Aan het andere uiteinde van de gang liggen, tegen de linker kopgevel van het paviljoen, de keuken en de woonkamer.

De keuken heeft nog de oorspronkelijke granito vloer. Vanuit de keuken zijn de badkamer en een berghok bereikbaar. In het berghok bevindt zich nog de oorspronkelijke vloer van aangestroken en rood gekleurd beton.

In de woonkamer bevindt zich een schouw met aan weerszijden een inbouwkast. De schouw is uitgevoerd in schoonmetselwerk in kleine roodbruine bakstenen.

Door middel van een boogvormige opening, met siermetselwerk in dezelfde steen als de schouw, verbonden met het naastgelegen zitje.

Langs de gang midden door het huis bevinden zich verder nog een toiletruimte en drie slaapkamers. De slaapkamers zijn alle voorzien van een inbouwkast.

Naast de hiervoor beschreven volledig oorspronkelijke indeling en interieurelementen als de granitovloer, de schouw, de boog in schoonmetselwerk en de inbouwkasten, heeft het interieur van de woning nog meer oorspronkelijke onderdelen. Nagenoeg alle oorspronkelijke paneeldeuren zijn nog aanwezig. Ook de oorspronkelijke zachtboardplafonds zijn nog bijna volledig aanwezig.

Afb.39 De gemetselde schouw in de woonkamer.

Afb.40 De gemetselde boog in de woonkamer.

Afb.41 De deur naar de keuken. Afb.42 De keuken met granito vloer.

4.6 De lage zijvleugels

Tegen beide kopgevels van het hoofdvolume van het paviljoen bevinden zich lage zijvleugels. Deze zijvleugels zijn lang en smal hebben één bouwlaag onder een schilddak dat is gedekt met rode Hollandse pannen. De draagconstructie van de zijvleugels bestaat uit houten kolommen op poeren die de eenvoudige, houten kapspantjes dragen.

Bij de bouw in 1933 werden de voorgevels van de zijvleugels open gelaten, zodat dit gedeelte worden gebruikt als rijwielstalling. Aan de zijde van het bad werden badhokjes in de open kolommenstructuur geplaatst, uitgevoerd in houten vellingdelen en met houten, opgeklampte deurtjes. Binnen in de hokjes bevonden zich een houten bakje en enkele smeedijzeren kledinghaken. Op enige afstand van de hokjes werd evenwijdig aan de zijvleugels een gemetselde muur geplaatst met hier direct voor een spoelgoot waarin de voeten konden worden gewassen.

Ter plaatse van de aansluiting op de kopgevel van het hoofdvolume was de linker zijvleugel, volgens de bouwtekening uit 1933 voorzien van enkele meters gemetselde gevel; hier bevond zich een keuken. De rechter zijvleugel had bij de aansluiting op de kopgevel van het hoofdvolume een doorgang met openslaande houten deur die het voorterrein van het Strandbad direct verbond met het terrein aan de zijde van het bad. De badhokjes uit 1933 zijn nog grotendeels intact, al zijn de oorspronkelijke deuren nagenoeg overal verdwenen. De gemetselde muur voorlangs de badhokjes is alleen ter plaatse van de linker zijvleugel nog aanwezig.

Afb.43 De badhokjes ter plaatse van de rechter zijvleugel.

Afb.44 De binnenzijde van één van de badhokjes.

Afb.45 Originele kledinghaken.

Bij de uitbreiding van het hoofdvolume van het paviljoen in 1954 kwam een deel van de bestaande zijvleugels te vervallen. Op de plek van de voormalige rijwielberging is toen, ruggelings tegen de bestaande kleedhokjes, een extra rij badhokjes geplaatst. Om zicht op en vrije toegang tot deze nieuwe hokjes weg te nemen, is de open gevel aan de voorzijde van de zijvleugels dichtgezet met horizontale houten delen. Tussen de gang en de nieuwe badhokjes ontstond een gang. Aan de zijde van de gevel werd deze gang voorzien van een spoelgoot. De nieuwe hokjes werden identiek aan de hokjes uit 1933 uitgevoerd.

Overeenkomstig de situatie uit 1933 werd de rechter zijvleugel ter plaatse van de aansluiting op de kopgevel van het hoofdvolume voor zien van een doorgang die het voorterrein direct verbond met het badgedeelte achter het paviljoen. De vroegere keuken in de linker zijvleugel kwam niet meer terug. Hier werd, vermoedelijk enige tijd na de uitbreiding in 1954, bij de aansluiting op de kopgevel een deur aangebracht.

Op basis van het plan uit 1954 zijn in 1957 aan het uiteinden van de zijvleugels de groepskleedruimten gebouwd. Deze groepskleedruimten zijn rechthoekige eenlaags gebouwtjes onder een schilddak met rode Hollandse pannen. De groepskleedruimte aan de linker zijvleugel is in de jaren hierna vrij ingrijpend verbouwd. De groepsruimte aan de rechter zijvleugel verkeert nog nagenoeg in oorspronkelijke staat.

De muur aan de badzijde van de badhokjes die in 1933 al was opgetrokken werd bij de uitbreiding van de zijvleugels doorgetrokken, inclusief de bijbehorende spoelgoot. Ter plaatse van de linker zijvleugel is deze muur gedeeltelijk bewaard gebleven. Bij de rechter zijvleugel is de muur verwijderd. Het verloop van de muur en de spoelgoot tekenen zich echter nog af in het maaiveld.

Afb.46 De gang die is ontstaan nadat in 1954 een nieuwe rij badhokjes (rechts op foto) is geplaatst in de voormalige rijwielstalling. Links langs de gevel zien we de spoelgoot.

Afb.47 De muur, voorlangs de badhokjes, aan de badzijde van de linker zijvleugel. De muur is voorzien van een originele leuning. Voor de muur bevindt zich nog de spoelgoot.

Afb.48 De groepskleedruimte aan de rechter zijvleugel

5 De steigers, het badmeestershuisje en de cascade

5.1 Beschrijving

In en direct om het bassin van het Strandbad bevindt zich een aantal bouwwerken: steigers, een badmeestershuisje en een cascade.

In de huidige situatie zijn de steigers uitgevoerd in beton. Zij scheiden twee rechthoekige, diepe baden af van de rest van het bassin. De twee rechthoekige baden liggen achter elkaar, met de lange zijden evenwijdig aan het paviljoen. De steiger die beide baden van elkaar scheidt is breder dan de overige steigers en is uitgevoerd in twee niveaus. Op deze steiger bevinden zich, symmetrisch geplaatst, twee betonnen onderstellen voor springplanken die gericht zijn op het achterste bad. Midden tussen de springplankonderstellen bevindt zich de betonnen duiktoren die gericht is op het voorste bad.

De steigers bestaan uit betonnen palen met hierop betonnen balken en vervolgens een betonnen plaat.⁷ aan de korte zijden van beide baden zijn de steigers voorzien van genummerde, betonnen startblokken. Verder bevindt zich rondom tegen de steigers een aantal metalen trappen.

Aan beide zijden van het voorste diepe bad bevindt zich een ondiep bad in de vorm van kwart ovaal. De steigers van de lange rechte zijde van deze baden sluiten aan de ene kant aan op de steiger die beide diepe baden scheidt en aan de andere kant is deze steiger verbonden met het land. De gebogen lijn van de ondiepe baden is uitgevoerd in een dunnen betonnen balk; deze is niet bedoeld om overheen te lopen.

Afb.49 Het bad gezien vanaf het balkon van het paviljoen.

Afb.50 De betonnen steigers met startblokken.

⁷ In het archief van het Strandbad bevinden zich meerdere tekeningen met de exacte uitvoering en detaillering van de steigers (Gemeentearchief Winterswijk, archief Strandbad)

Afb.51 De betonnen duiktoren.

Afb.52 De betonnen startblokken.

In de zuidwesthoek van het rechter ondiepe bassin bevindt een zich rechthoekige betonnen plaat waarop zich het badmeestershuisje bevindt. Dit huisje, dat vermoedelijk stamt uit het midden van de jaren vijftig, heeft een bouwlaag op rechthoekige plattegrond. In de korte zijde die is gericht op de steiger met de duiktoren bevindt zich een deur. Het bestaat uit een bakstenen plint, glaspuien en een plat dak. De gemetselde plint is uitgevoerd in roodbruine stenen in halfsteens verband. De houten puien zijn, vermoedelijk in de jaren zeventig of tachtig, aangebracht ter vervanging van oudere exemplaren.

Het plat dak heeft een flink overstek dat van oorsprong aan de onderzijde was afgewerkt met schroten. Momenteel bevindt zich onder de schroten een aftimmering van multiplex. Op het dak bevindt zich, weliswaar in zwaar beschadigde staat, een karakteristieke driehoekige klok met reclame van Prisma.

Afb.53 Het badmeestershuisje.

Afb.54 Het dakoverstek van het badmeestershuisje. De oorspronkelijke betimmering met vellingschroten is zichtbaar.

Aan de zuidzijde van het bassin, aan de zijde van de Boven Slinge, bevindt zich een cascade. Deze cascade bestaat uit een betonnen waterreservoir die aan de voorzijde is bekleed met baksteen. De bakstenen bekleding springt naar boven in twee trappen in. In het bovenste gedeelte bevinden zich smalle horizontale openingen. De bakstenen zijn roodbruin en lijken overeen te komen met die van de plint van het badmeestershuisje. Momenteel is het metselwerk voorzien van schilderwerk in drie felle kleuren. Het betonnen reservoir van de cascade kan door middel van een pomp, waarvan zich de bediening bevindt op de steiger bij de duiktoren, worden gevuld met water uit het bassin. Het water stroomt vervolgens via de sleuven het bassin weer in. Waarschijnlijk is de cascade bedoeld om meer zuurstof in het water te brengen en zo de kwaliteit te verbeteren. Bovendien vormt de cascade een fraai symmetrisch geplaatst element in de aanleg. Van een relatie met de achterliggende beek, die op het eerste gezicht vermoedt zou kunnen worden, lijkt geen sprake te zijn.

Afb.55 De cascade.

Afb.56 De zijkant van de cascade.

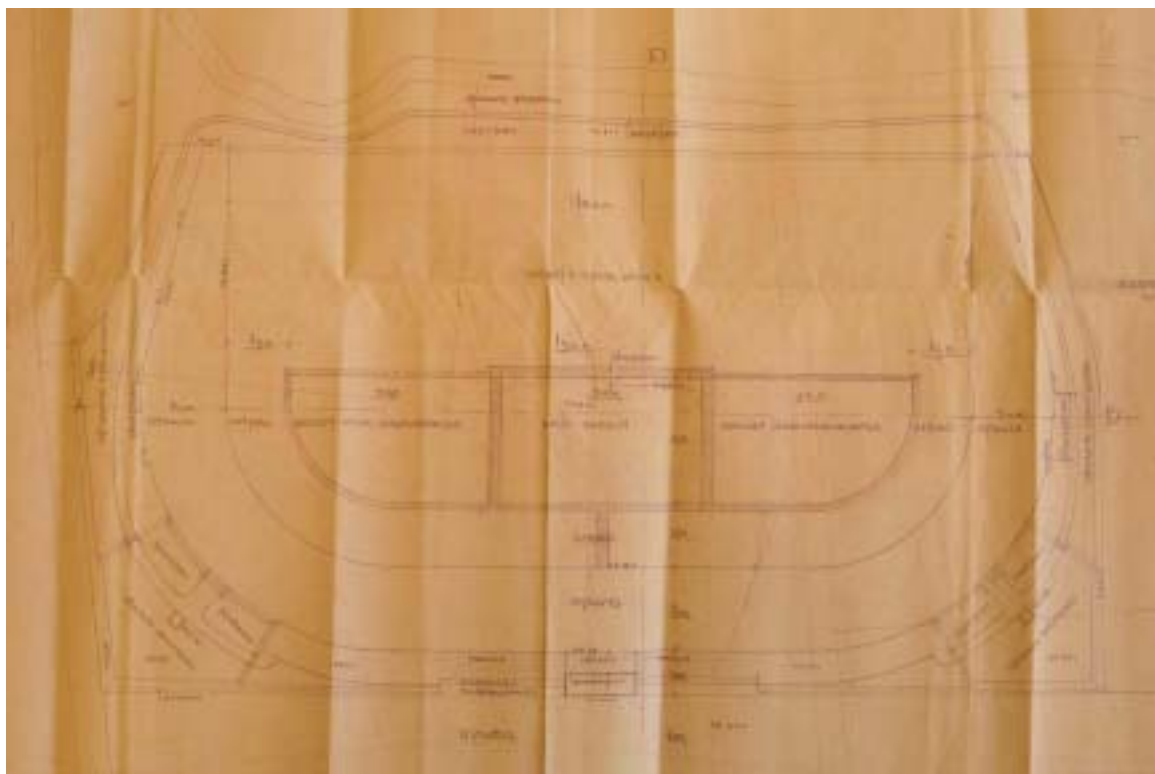

Afb.57 Het betonnen reservoir van de cascade.

5.2 De belangrijkste bouwfasen

Op de tekening van de aanleg van het Strandbad uit 1933 is goed zichtbaar welke bouwwerken er op dat moment in het bassin werden gerealiseerd. Het steigerwerk was beperkter dan in de huidige situatie het geval was. Alleen het voorste rechthoekige bad en de beide ondiepe baden hier links en rechts naast waren er.

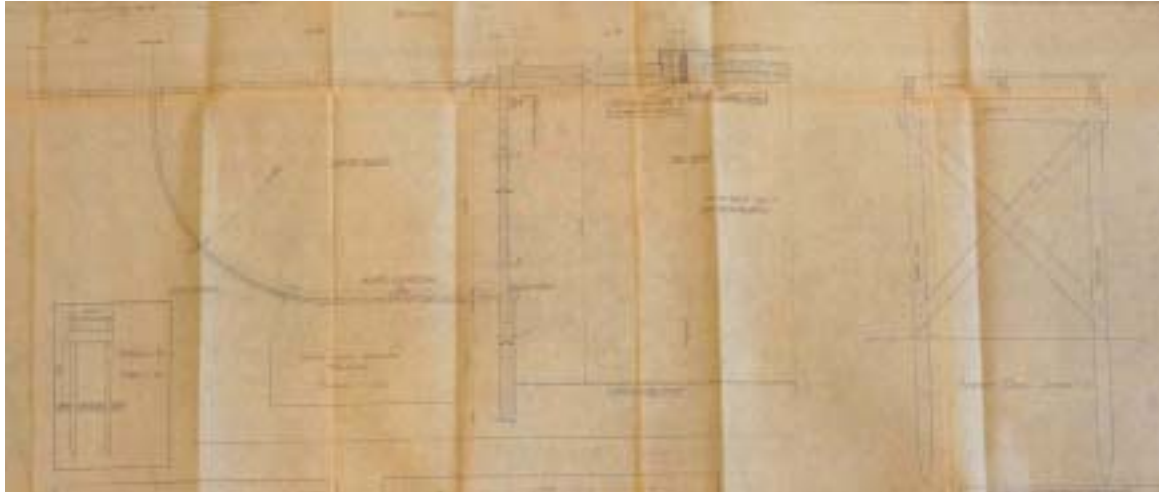
De uitvoering van deze steigers uit 1933 is zichtbaar op historische foto's en op een bouwtekening uit 1956, waarop de op dat moment bestaande situatie staat aangegeven. De steigers uit 1933 waren uitgevoerd in hout. Op de steiger die het bad van oost naar west doorsneed stond een houten duiktoren. Ter hoogte van deze steiger bevond zich onder water een beschoeiing van houten palen die het voorste, diepe deel van het bassin scheidde van het achterste, meer ondiepe, gedeelte. Het achterste gedeelte van het bad werd gebruikt als kanovijver

Afb.58 Plantekening uit 1933. (Bron: Gemeentearchief Strandbad, archief Strandbad)

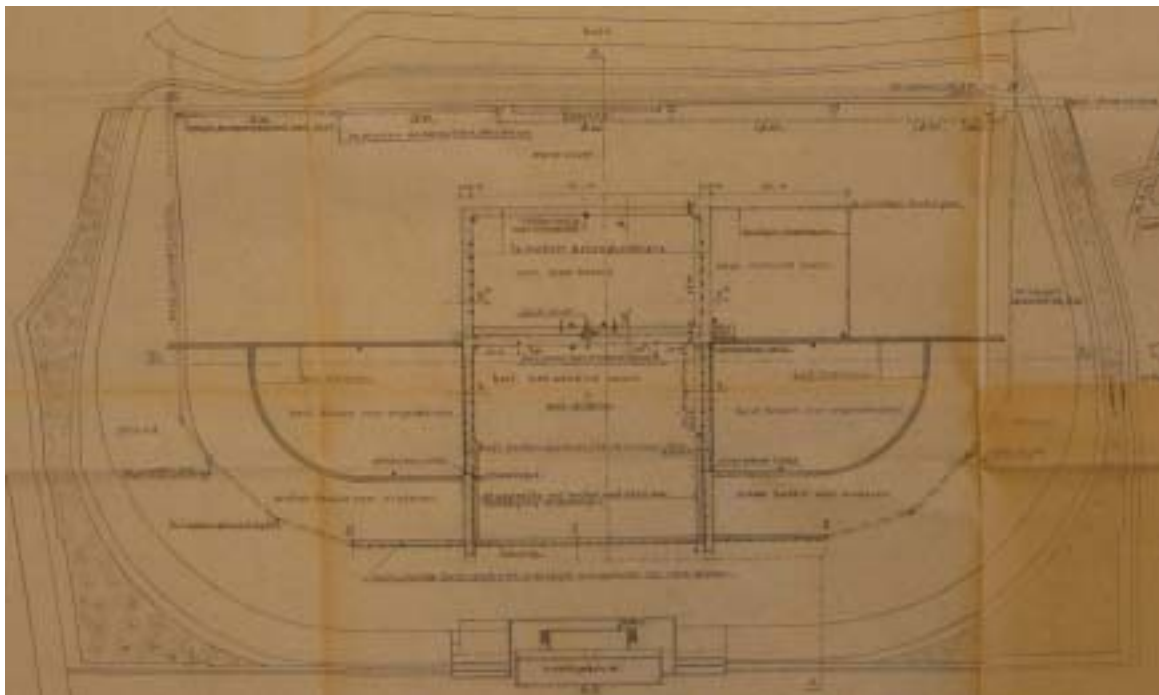
Afb.59 Historische foto van de vroegere houten steigers. (Bron: www.strandbad.nl)

Afb.60 Tekening uit 1956 met hierop de op dat moment bestaande situatie met houten steigers. (Bron: Gemeentearchief Strandbad, archief Strandbad)

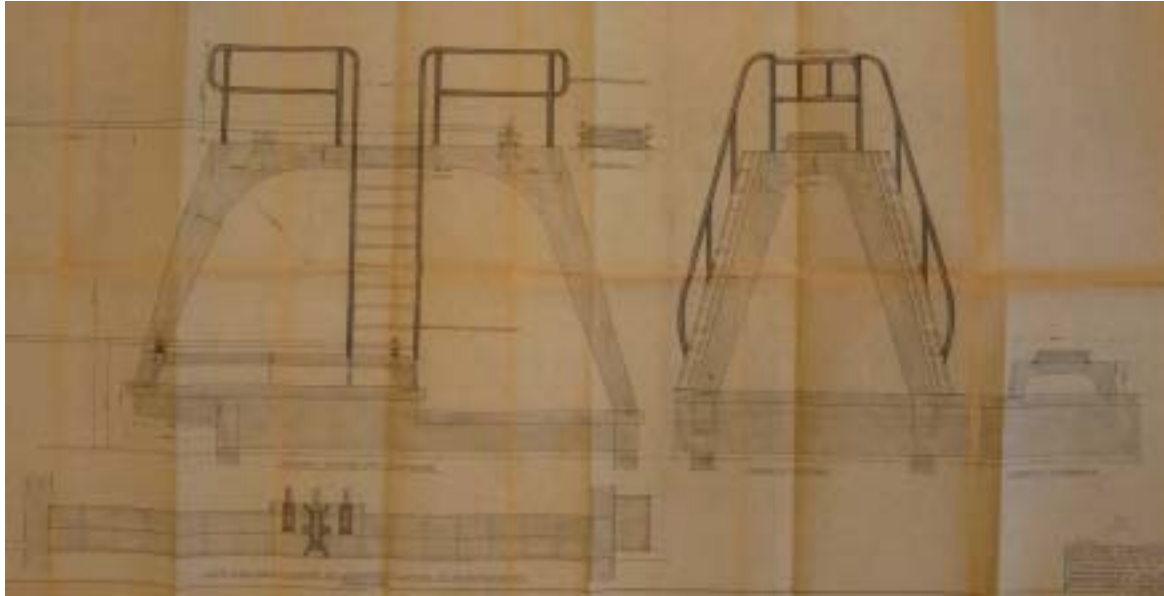
In 1956 is het steigerwerk in het bassin ingrijpend aangepast. Voor deze werkzaamheden zijn uitgebreide werktekeningen gemaakt die zijn bewaard in het archief van de gemeente Winterswijk.⁸

Het bad werd gedeeltelijk verdiept, zodat achter het bestaande diepe bassin een tweede bassin ontstond. Rondom en tussen het bestaande en het nieuwe diepe bassin werden de huidige betonnen steigers aangebracht, met de bijbehorende startblokken, trapjes, springplanken en duiktoren. Afgaande op de plantekening uit 1956 werd toen ook de cascade aan de zuidzijde van het bassin gerealiseerd. Ongeveer gelijktijdig werd vermoedelijk ook het badmeestershuisje gebouwd. Op de tekening uit 1956 is namelijk ook de plek van het badmeestershuisje reeds aangegeven. Er staat 'E.H.B.O.-post' bij geschreven. Er zijn geen bouwtekeningen van het badmeestershuisje bewaard gebleven. De huidige puien lijken, afgaande op de detaillering uit de jaren zeventig of tachtig te stammen en zijn dus vernieuwd.

Afb.61 Tekeningen van de betonnen steigers uit 1956. (Bron: Gemeentearchief Strandbad, archief Strandbad)

⁸ Gemeentearchief Winterswijk, archief Strandbad, Tekeningen van de betonnen steigers uit 1956.

Afb.62 Tekeningen van de betonnen duiktoren uit 1956. (Bron: Gemeentearchief Strandbad, archief Strandbad)

Ter plaatse van de kwart-ovale, ondiepe bassins bleven in 1956 de bestaande houten steigers nog gehandhaafd. Deze zijn later vervangen door betonnen exemplaren. Hierbij werd de oorspronkelijke vorm gevolgd.

Naast deze vervanging van de laatste houten steigers zijn in de tweede helft van de twintigste eeuw een aantal beperkte wijzigingen aangebracht in het bassin. De fel gekleurde verflagen op de steigers, de springplanken, de duiktoren en de cascade moeten in dit verband genoemd worden vanwege hun grote invloed op de uitstraling van het Strandbad.

Een ander in het oogspringend element is de grote glijbaan die 1991 rechtsvoor, aan de rand van het bassin, is geplaatst. Ten behoeve van deze glijbaan is het oorspronkelijke verloop van de steigers gewijzigd. Door deze wijziging en de grote visuele invloed van de glijbaan is de symmetrische opzet van het Strandbad enigszins aangetast.

Tot slot is rechtsachter in het bad een houten steiger aangebracht die de betonnen steiger met de zuidelijke oever van het bassin verbindt.

Afb.63 De glijbaan uit 1991.

6 Interne waardestelling bouwkundige elementen

Op basis de gegevens uit hoofdstuk 4 en 5 is het mogelijk om een interne waardestelling te geven van het paviljoen, de cascade en de steigers met startblokken, duiktoren, springplanken en badmeestershuisje. Een interne waardestelling is een onderlinge vergelijking en waardestelling van de verschillende onderdelen van één bouwwerk. De interne waardestelling is, zoals gebruikelijk bij bouwhistorische onderzoeken, weergegeven in plattegrondtekeningen van de verschillende objecten (zie bijlage II).⁹

In de plattegronden met de interne waardestelling is de volgende kleurcodering aangehouden.

- De blauw gekleurde elementen hebben hoge monumentale waarde. De elementen zijn fysiek van waarde, vanwege hun uiterlijke verschijningsvorm, de gebruikte constructie en materialen en hun functie in de structuur van het bouwwerk. Zij zijn van essentieel belang voor het monumentale karakter van het bouwwerk. Aanpassingen zijn slechts in zeer beperkte mate mogelijk en dan alleen als ze het totale beeld ten goede komen.
- De groen gekleurde elementen hebben positieve monumentale waarde. Het zijn elementen die vanwege hun vorm positionering een positieve rol in de structuur en het karakter van het bouwwerk of elementen die vanwege hun materiaalgebruik en constructie een positieve bijdrage leveren aan het monumentale karakter van het gebouw. Beperkte aanpassing van deze elementen is denkbaar mits deze wijziging de structuur en het karakter niet schaadt. Bovendien moet de verandering het totale beeld en de functionaliteit verbeteren.
- De geel gekleurde elementen hebben een indifferente monumentale waarde. Deze elementen hebben een dermate geringe waarde dat verwijdering of aanpassing mogelijk is.
- De blauw gekleurde vlakken duiden op een zichtbare waardevolle vloerafwerking of een waardevol element in de vloer.
- De blauwe kruizen in streeplijnen duiden op een zichtbare plafondafwerking met hoge monumentale waarde.
- De groene kruizen in streeplijnen duiden op een zichtbare plafondafwerking met positieve monumentale waarde.

In de navolgende paragrafen wordt in grote lijnen toegelicht welke uitgangspunten en argumenten zijn gehanteerd bij het opstellen van de interne waardestelling. In de laatste paragraaf wordt kort ingegaan op de waarde van interieurafwerkingen die niet aan kunnen worden gegeven in de plattegronden.

6.1 Elementen met hoge monumentale waarde

De bouwfase uit 1933, de fase waarin het Strandbad is aangelegd en het paviljoen is gebouwd, is van grote waarde. Uit deze eerste bouwfase van het Strandbad is nog zeer veel bewaard gebleven. De elementen die stammen uit deze fase zijn in de hierna volgende plattegronden met een hoge monumentale waarde (blauw) aangegeven. In het midden van de jaren vijftig werd het paviljoen op passende wijze uitgebreid en voorzien van een woning. Daarnaast werd de cascade gerealiseerd en werd het grootste gedeelte van de huidige betonnen steigers (met duiktoren, springplank, startblokken en badmeestershuisje) aangebracht. De verbouwwerkzaamheden, die zeer bepalend zijn voor de huidige situatie van het Strandbad, gingen respectvol om met de situatie uit 1933 en hebben nieuwe kwaliteiten aan het geheel toegevoegd. Vanuit dit oogpunt hebben de elementen uit de bouwfase van midden jaren vijftig in de plattegronden ook

⁹ Voor het weergeven van de interne waardestelling zijn plattegronden van Te Kieft Architecten gebruikt. De juistheid van de maatvoering is door het Gelders Genootschap niet gecontroleerd. Door de verwerking van de tekeningen in dit rapport zijn ze niet meer op schaal.

een hoge monumentale waarde (blauw) gekregen; dit geldt zowel voor het paviljoen als voor de bouwwerken rond en in het bad.

6.2 Elementen met een positieve monumentale waarde

Enkele elementen hebben een positieve monumentale waarde (groen). Voor het paviljoen gaat dit om de berging aan de linkerzijde. In hoofdvorm komt dit volume nog overeen met de groepskleedruimte die in het midden van de jaren vijftig op deze plek tot stand is gekomen. De verbouw van deze groepskleedruimte tot overdekt zitje met berghok en de wijziging van de oorspronkelijk houten gevels in metselwerk hebben het karakter van het volume zodanig veranderd dat niet meer gesproken kan worden van een hoge monumentale waarde, maar in hoofdvorm nog wel van een positieve monumentale waarde. De groepskleedruimte aan de rechterzijde verkeert nog in oorspronkelijke staat en heeft een hoge monumentale waarde. De geveldeeltjes tussen de badhokjes en de groepskleedruimte hebben hier, vanwege hun matige bouwtechnische kwaliteit, geen hoge, maar een positieve monumentale waarde gekregen.

Op de begane grond van het paviljoen bevinden zich enkele historische deuren. Deze hebben een monumentale waarde, maar omdat ze zich niet op de oorspronkelijke plek bevinden, is er geen sprake van een hoge monumentale waarde, maar van een positieve monumentale waarde.

Het metselwerk rondom de wc-raampjes aan de achterzijde is ooit vervangen. Het metselwerk past redelijk goed bij het bestaande metselwerk; vandaar hebben deze kleine geveldeeltjes een positieve monumentale waarde.

De plafonds van de woning op de verdieping hebben grotendeels een positieve monumentale waarde. Hoewel het gaat om oorspronkelijke plafonds uit het midden van de jaren vijftig, kan – vanwege het weinig bijzondere materiaalgebruik (steengaas en zachtboard) van deze afwerkingen - niet worden gesproken van een hoge monumentale waarde. Door hun uitstraling en positionering spelen ze echter wel een positieve rol in het karakter van de woning.

Het steigerwerk aan beide zijden van het centrale rechthoekige gedeelte is bij de verbouwing in het midden van de jaren vijftig niet gewijzigd. De hier aanwezige houten steigers zijn hier nog lange tijd blijven staan. Op een gegeven moment zijn ze vervangen in beton. Hierbij is wel de oorspronkelijke vorm aangehouden. Deze delen van de steigers zijn dus nog vrij jong, maar volgen wel de oorspronkelijke vorm. Daarom hebben zij een positieve monumentale waarde.

6.3 Interieurafwerkingen met een hoge monumentale waarde

De plattegronden (bijlage II) geven op overzichtelijke wijze een beeld van de relatieve waarde van de bouwkundige elementen ten opzichte van elkaar. Naast de bouwkundige elementen als gemetselde wanden, en houten vloeren, gevels en kapconstructies, kunnen echter ook de afwerkingen die zich op deze bouwkundige elementen bevinden, van monumentale waarde zijn. Afgezien van de zichtbare, waardevolle plafond- en vloerafwerkingen, kunnen deze interieurafwerkingen echter niet worden aangegeven worden in de plattegronden. In hoofdstuk 4, en dan met name in paragraaf 4.5 is een beeld geschetst van de aanwezige historische afwerkingen. De in die paragraaf genoemde afwerkingen die stammen uit 1933 of het midden van de jaren vijftig zijn van hoge monumentale waarde, vanwege hun ouderdom, bouwhistorische waarde en architectuurhistorische waarde.

Aanvullend op de plattegronden in bijlage II wordt hieronder een opsomming gegeven van de interieurelementen die van hoge monumentale waarde zijn, maar niet kunnen worden weergegeven in de plattegronden.

- de lambrisering van betonemail in het paviljoen ter plaatse van de trapopgang, de overloop en de kantine, inclusief de plint aan de onderzijde en de houten lat aan de bovenzijde;
- de marmeren plaque op de overloop van het paviljoen;
- de betimmeringen rondom de gevelopeningen;

- alle paneeldeuren in het interieur;
- al het oorspronkelijke hang- en sluitwerk op ramen en deuren
- de historische inrichting van de badhokjes, bestaande uit houten bankjes en metalen haken, voor zover nog aanwezig;
- de historische verflagen op zowel het houtwerk als op vloeren, wanden, plafonds en de betonnen elementen in het water. Deze historische verflagen mogen alleen worden verwijderd als hier werkelijk een technische noodzaak voor is.

Bronnen

Archieven

Gemeentearchief Winterswijk, Archief Strandbad

Literatuur

Ejnès, g. e.a., *De Olympische Spelen van Athene tot Athene 1896-2004*, Uitgeverij Lannoo nv, Tielt 2004

Korte, M. de, *Sportaccomodaties : categoriaal onderzoek wederopbouw 1940-1965* Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist 2004

Websites

www.strandbad.nl

www.winterswijk.nl

Bijlage I – Plattegronden met interne waardenstelling

**Bijlage II – Reactie op “Restauratiebestek Paviljoen Strandbad –
18 maart 2009”**

Restauratiebestek Paviljoen Strandbad – 18 maart 2009

Opmerkingen op basis van het bouwhistorisch onderzoek

Op verzoek van de Gemeente Winterswijk heeft het Gelders Genootschap het bestek d.d. 18 maart 2009 voor de restauratie van het paviljoen van het Strandbad te Winterswijk vanuit bouwhistorisch oogpunt bekeken.

Allereerst wordt opgemerkt dat uit het restauratiebestek een zorgvuldige aanpak blijkt. Op vele punten wordt op terughoudende en respectvolle wijze opgesprongen met de aanwezige bouwhistorische en architectuurhistorische waarden.

Toch zijn wij van mening dat het bestek op een aantal punten vanuit bouwhistorisch oogpunt van monumentenzorg nog aanvulling, aanscherping of wijziging behoeft.

Hieronder volgt een overzicht van deze opmerkingen.

Wij adviseren de gemeente om onze opmerkingen mee te nemen in de aanbesteding en uitvoering van de restauratiewerkzaamheden.

Algemene opmerkingen

In het bestek wordt bij diverse punten aangegeven dat goedkeuring door of overleg met de directie nodig is. Er wordt echter niet duidelijk aangegeven wie de directie is. Is dit alleen de architect? Of maakt ook de ambtenaar monumentenzorg (eventueel bijgestaan door bijvoorbeeld monumentendeskundige Gelders Genootschap) deel uit van de directie?

Het is van groot belang dat de restauratie technisch-inhoudelijk goed wordt begeleid door de gemeente.

In het bestek staat dat de buitenkozijnen, ramen en deuren aan de binnenzijde niet hoeven te worden geschilderd. Dit is echter niet wenselijk, omdat het binnenschilderwerk nodig is voor een goede afdichting (o.a. ter plaatse van de aansluiting op het nieuwe glas).

Het is van belang om het binnenschilderwerk toch mee te nemen bij de restauratie, in ieder geval de grondverflaag.

Bij de uitvoeringsvoorwaarden van de Provincie Gelderland is het jaartal niet genoemd.

De restauratie dient plaats te vinden conform de 'Uitvoeringsvoorschriften ten behoeve van de duurzame instandhouding cultuurhistorische waarden 2006 van de Provincie Gelderland'.

In het bestek wordt aangegeven dat alle houtwerk volgens goed vakmanschap gedetailleerd en met oog voor het monumentale uitgevoerd moet worden.

Hier moet op worden aangevuld dat de scherpe hoeken van het houtwerk niet arm mogen worden geschaafd en ter plaatse van de verbindingen geen V-naden mogen worden aangebracht.

Naar onze mening zijn de genoemde garantietermijnen over het algemeen erg kort.

Nr.10 - stut- en sloopwerk (totaal sloopwerk)

In het bestek van 18 maart 2009 wordt aangegeven dat het peuterbad incl. speeltoestellen en muur voorledig gesloopt dient te worden.

Uit het bouwhistorisch onderzoek is echter gebleken dat de ommuring van het terrein met peuterbad en speeltoestellen al rond 1955 tot stand is gekomen. Achter de rechter vleugel heeft zich vermoedelijk eenzelfde ommuurd terrein bevonden. Op de ontwerptekening is namelijk sprake van een symmetrische opzet.

Het ommuurde terrein met peuterbad behoort dus voor een belangrijk deel uit de bouwphase van 1955. Deze bouwphase is vrij bepalend geweest voor het huidige aanblik van het Strandbad (zowel de aanleg, de steigers als het paviljoen).

Het ommuurde terrein zou niet gesloopt moeten worden voordat het totaalplan voor de aanleg is uitgekristalliseerd. Het is wenselijk om te onderzoeken of de ommuring kan worden opgenomen in de nieuwe aanleg.

In het bestek van 18 maart 2009 staat dat alle binneninrichting in het paviljoen gesloopt en gestript dient te worden tot op de originele wanden, plafonds en details.

In de bijbehorende tekeningen is aangegeven welke wanden op de begane grond worden gesloopt. Omdat dit allemaal niet oorspronkelijke en bouwhistorisch niet waardevolle wanden betreft is dit geen probleem.

De huidige indeling van de verdieping verkeert echter nog nagenoeg in de staat van het uitbreidingsplan uit 1955.

De indeling op de verdieping (inclusief de indeling van de woning!) zou ongewijzigd moeten worden gelaten, in ieder geval totdat duidelijk is wat de toekomstige functie van de verdieping wordt. De verwijdering van de houten wanden rondom de bar in de eetzaal is niet bezwaarlijk.

Het is niet bezwaarlijk om het binneninrichting van het paviljoen te strippen tot op de originele afwerking. Hieronder wordt in grote lijnen aangegeven waaruit deze originele afwerkingen bestonden:

- De originele afwerking van de wanden van de zaal op de verdieping en de trapopgang: een lambrisering van beton-email; met hierboven pleisterwerk.
- De originele afwerking van de wanden van de toiletten op de verdieping: tegelwerk
- De originele afwerking van de overige wanden: pleisterwerk.
- De originele afwerking van de begane grondvloer: basaltine tegels.
- De originele afwerking van de verdiepingsvloer t.p.v. van de toiletten: tegels.
- De originele afwerking van de rest van de verdiepingsvloer: houten delen.
- Het originele plafond t.p.v. de begane grond: vellingschroten
- Het originele plafond t.p.v. de verdieping: triplex platen tussen de trek balken van de spanten.

De hierboven genoemde afwerkingen zijn nagenoeg alle nog aanwezig en mogen bij de restauratie niet worden verwijderd of aangetast.

In het bestek wordt aangegeven dat de tegelbestrating in het paviljoen gesloopt moeten worden.

Uit het bestek en de tekeningen van de bouw van het strandbad uit 1933 blijkt dat de vloeren van entree, de doorgang, het terras en de (kieren)bergplaatsen op de begane grond voorzien waren van basaltinetegels. Basaltine is een kunststeen, die lijkt op basalt. Onder andere in de doorgang en in de voormalige kierenbergruimte hier rechts van liggen deze oorspronkelijke tegels nog. Het is vanuit bouwhistorisch oogpunt van belang dat deze basaltinetegels behouden blijven.

De aanwezige basaltinetegels moeten voorzichtig worden opgenomen en uitgesorteerd. Vervolgens dienen zij op een nader te bepalen plaats in het paviljoen te worden hergebruikt.

In het bestek wordt aangegeven dat de bij de kleedhokjes links en rechts de aanwezige tegelbestrating incl. spoelgoot verwijderd dient te worden. Op de tekeningen die in 1955 zijn gemaakt zijn deze spoelgaten echter al zichtbaar. Ze bevinden zich zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde van de zijvleugels vóór de badhokjes.

Geadviseerd wordt om de spoelgoten te handhaven c.q. te herstellen, inclusief bijbehorende kraan. Indien dit niet mogelijk blijkt, dienen deze elementen in oorspronkelijke vorm opnieuw aan te brengen.

De bestaande dakbedekking (dakpannen) worden hergebruikt. Het is dan ook niet gewenst om te spreken van 'slopen' van de dakbedekking. Er dient sprake te zijn van 'voorzichtig afnemen'.

Nr.22 - metselwerk

In het bestek wordt voorgesteld om voegwapeningsstaven aan te brengen ter plaatse van de scheuren in het metselwerk. Het aanbrengen van deze staven is alleen zinvol wanneer de scheur nog 'actief' is (oftewel nog breder of langer wordt). Wanneer een scheur stabiel is, is het aanbrengen van deze staven een onnodige en dure ingreep, er kan dan worden volstaan met traditionele herstelwerkzaamheden (het vervangen van de gescheurde bakstenen en het dichtzetten van de voegen).

Geadviseerd wordt om te bezien of het aanbrengen van voegwapeningsstaven werkelijk nodig is bij alle scheuren.

In het bestek wordt (voor zowel het paviljoen als de badmeesterpost) niet aangegeven welk type, welke kleur, welke vorm en welke hardheid de eventueel toe te passen nieuwe stenen hebben.

De nieuwe stenen dienen qua kleur, hardheid en vorm aan te laten sluiten bij het bestaande metselwerk. De nieuwe stenen moeten bemonsterd worden.

In het bestek wordt alleen aangegeven dat het nieuwe voegwerk ter plaatse van de herstelwerkzaamheden in kleur aangepast dient te zijn op het bestaande voegwerk. Naast de kleur is echter ook de hardheid en samenstelling van de voegmortel van belang.

De voegmortel dient overeen te komen met het bestaande voegwerk. Eventueel kunnen de mortelsamenstellingen zoals deze zijn aangegeven in het bestek uit 1933 hierbij behulpzaam zijn.

Voorafgaand van de werkzaamheden dient een proefstukje opgezet te worden van het nieuwe voegwerk ter nadere goedkeuring door de directie.

In het bestek is aangegeven dat de bakstenen plint van de badmeesterpost volledig wordt gesloopt. Uit het bouwhistorisch onderzoek is echter gebleken dat dit gebouwtje uit de belangrijke bouwfase van 1955 stamt en dus gelijk met de betonnen steigers is gebouwd. De puin van het huisje zijn hoogst waarschijnlijk later vernieuwd. Aangenomen mag worden dat het plint, de hoofd draagconstructie en het dakoverstek met houten schroten nog uit de jaren vijftig stammen.

Geadviseerd wordt om te bezien of er onderdelen van de bestaande badmeesterpost behouden of hergebruikt kunnen worden. Verder wordt geadviseerd om het ontwerp van de nieuwe badmeesterpost wat betreft de detaillering van de dakrand te bezien. Het plafond van het overstek zou namelijk beter uitgevoerd kunnen worden in schroten.

Nr.24 - ruwbouwtimmerwerk

In de gevelbeschieting en de overstekplafonds van het paviljoen is nog duidelijk de bouwnaad zichtbaar tussen het hoofdgebouw uit 1933 en de uitbreidingen uit 1955. Vanuit bouwhistorisch oogpunt is het wenselijk dat deze bouwnaden behouden blijven.

De bouwnaden in de gevelbeschieting en de overstekplafonds moeten worden gerespecteerd. Ze mogen bij de herstelwerkzaamheden niet worden 'weggewerkt'.

In het bestek staat dat de op tekening aangegeven kolommen vervangen of hersteld dienen te worden. Er staat echter niet in het bestek welke materialen en technieken hierbij toegepast moeten worden.

De betreffende kolommen dienen op traditionele wijze en in een traditionele houtsoort te worden hersteld/vervangen.

In het bestek zijn de vereiste loodswaarten niet aangegeven.

Voor de vereiste loodswaarten wordt verwezen naar de Uitvoeringsvoorschriften ten behoeve van de duurzame instandhouding cultuurhistorische waarden 2006 van de Provincie Gelderland. Daarnaast dient het lood met koper te worden vernageld.

Op vochtbelaste plaatsen moet worden gewerkt met roestvrije nagels

Indien voor het vernieuwen van loodslabben de houten gevelbekleding plaatselijk moet worden verwijderd, dient dit voorzichtig te gebeuren.

Over de vormgeving en detaillering van het hekwerk t.p.v. het balkon moet nog overeenstemming worden bereikt met de RACM en de gemeentelijke commissie.

Nr.24 - metaalconstructiewerk

De verflagen op de metaalconstructie zijn onderdeel van de bouwhistorie en kunnen een beeld geven van het kleurgebruik in de afgelopen decennia.

In het bestek wordt aangegeven dat de bestaande verflagen volledig verwijderd dienen te worden. Dit is vanuit bouwhistorisch oogpunt echter niet wenselijk.

De bestaande verflagen mogen alleen worden verwijderd wanneer dit technisch werkelijk noodzakelijk is. Behoud van het historisch verfpakket dient het uitgangspunt te zijn.

Nr.30 - kozijnen, ramen en deuren

De aanwezige hardstenen vensterbanken op de verdieping zijn origineel. In het bestek worden geen werkzaamheden genoemd aan deze vensterbanken.

Er wordt vanuit gegaan dat er geen wijzigingen optreden aan de vensterbanken. Er dient voorzichtig mee te worden omgesprongen.

In het bestek staat dat de nieuwe balkondeuren uitgevoerd moeten worden in het authentieke model. Naast het model is echter ook het materiaalgebruik en de detaillering van groot belang.

De nieuwe balkondeuren dienen in vormgeving, materiaalgebruik én detaillering overeenkomen met de bestaande, oorspronkelijke balkondeuren.

In het bestek staat dat de nieuwe kozijnen op de begane grond in de achtergevel uitgevoerd moeten worden in de originele maatvoering. Naast maatvoering is echter ook het materiaalgebruik en de detaillering van groot belang.

De nieuwe kozijnen op de begane grond in de achtergevel dienen in vormgeving, materiaalgebruik én detaillering overeenkomen met de oorspronkelijke kozijnen.

Het armschaven van de scherpe hoeken van het houtwerk is niet toegestaan. Bovendien mogen ter plaatse van de verbindingen geen V-naden worden aangebracht.

Nr.33 - dakbedekkingen

In het bestek is niet aangegeven wordt aangegeven dat een beperkt gedeelte van de dakpannen vervangen zal moeten worden door nieuwe exemplaren. Er wordt echter niet aangegeven welke type pannen en nokvorsten hiervoor wordt gebruikt.

De slechte pannen dienen te worden vervangen door in vorm, kleur en afmeting, bijpassende pannen. Gebruikte pannen hebben hierbij de voorkeur.

De nokvorsten dienen te worden aangewerkt met gewapende specie

Nr.34 - beglazing

In het bestek staat aangegeven dat het nieuwe glas aangebracht moet worden met stopverf. Voor het aanbrengen van Van Ruysdael glas moet echter gemodificeerde kit worden gebruikt.

De nieuwe Van Ruysdael-beglazing moet worden aangebracht met een gemodificeerde kit volgens voorschrift van de fabrikant.

Het gefigureerde veiligheidsglas zou ter nadere goedkeuring moeten worden voorgelegd aan de directie.

Nr.46 - schilderwerk

De bestaande verflagen zijn onderdeel van de bouwhistorie en kunnen een beeld geven van het kleurgebruik in de afgelopen decennia. Het is vanuit dit oogpunt niet wenselijk om bij het uitvoeren van het schilderwerk de bestaande verlagen te verwijderen.

De bestaande verflagen mogen alleen worden verwijderd wanneer dit technisch werkelijk noodzakelijk is. Behoud van het historisch verfpakket dient het uitgangspunt te zijn.

Wanneer er toch plaatselijk verf moet worden verwijderd dient dit te gebeuren met hete lucht (föhn) en niet met een brander of afbijtmiddel.

Nr.50 - dakgoten en hemelwaterafvoeren

De goten dienen – conform de Uitvoeringsvoorschriften ten behoeve van de duurzame instandhouding cultuurhistorische waarden 2006 van de Provincie Gelderland – te worden uitgevoerd in 1,1 mm dik zink (STZ 16)

Bijlage III – Reactie op “Voorlopig plan aanleg Strandbad”

Voorlopig plan aanleg Strandbad – overleg 2 april 2009

Opmerkingen op basis van het historisch onderzoek

Op verzoek van de Gemeente Winterswijk hebben mevrouw Sanders en mevrouw Overbeek van het Gelders Genootschap het voorlopig plan voor de aanleg van het Strandbad op 2 april 2009 besproken met mevrouw te Kieffe (landschapsarchitecte) en de heer Bronkhorst (gemeente Winterswijk).

De verschillende onderdelen van het plan voor de aanleg zijn gezamenlijk doorgenomen. Door het mevrouw Sanders (landschapsarchitecte Gelders Genootschap) en mevrouw Overbeek (bouwhistoricus/adviseur monumentenzorg Geldersgenootschap) zijn naar aanleiding hiervan een aantal opmerkingen gemaakt c.q. suggesties gedaan. Deze worden hieronder deze genoemd en kort toegelicht.

Wij adviseren de gemeente om opmerkingen mee te laten nemen in de verdere planvorming voor de aanleg.

Algemeen

Uit het schetsplan spreekt een sobere aanpak, die sterk uitgaat van het instandhouden en versterken van de aanwezige waarden. Dit wordt vanuit het oogpunt van monumentenzorg gewaardeerd. Op een aantal punten zijn echter nog verbeteringen aan te brengen in het plan.

Voormalige entrees voorzijde

Van oorsprong waren er twee toegangen tot het bad. Deze toegangen bevonden zich in de linker en rechter zijgevel van de voorbouw van het paviljoen. Beide toegangen zijn nog aanwezig maar zijn sinds de uitbreiding van het paviljoen in 1955 niet meer functioneel.

Voor de rondboogvormige toegangen bevond zich van oorsprong een laag bordes met een gemetselde plantenbak. Deze plantenbakken zijn nog aanwezig. Bij de ingang aan de linkerzijde is het restant van het bordes ook nog zichtbaar.

In het voorlopig plan voor de aanleg wordt voorgesteld om aan beide zijden van de voorbouw een vierkant groenvak aan te leggen dat aan de voor- en de zijkant wordt omsloten door een ligusterhaag. De bestaande bloembak blijft gehandhaafd in het groenvak.

Op zich wordt het passend gevonden om aan de voorzijde van het paviljoen een groenvak aan te brengen dat is omgeven door een ligusterhaag. Tegen de voorgestelde plek van de groenvakken bestaan echter bedenkingen. Het is namelijk om een groenvak aan te brengen direct vóór de oorspronkelijke toegangen.

Het is dan ook wenselijk om volledig rondom de voorbouw een bestrating aan te brengen, waarbij dan het bordes voor de voormalige toegangen wordt gereconstrueerd. Op deze manier wordt de oorspronkelijke functie van de rondboogvormige openingen en de verbinding hiervan met de bloembakken weer duidelijk.

De huidige situatie. De rode pijl geeft één van de voormalige ingangen aan.

De bloembak aan de linker zijde met een restant van het bordes. Rechts is de rondboogvormige toegang zichtbaar.

Het ommuurde terrein met peuterbad

In het voorlopig plan voor de aanleg komt het ommuurde terrein met peuterbad en speeltoestellen volledig te vervallen. Op een ontwerptekening uit 1955 staat de ommuring van dit terrein reeds in de huidige vorm getekend. Bij de badhokjes aan de andere zijde van het paviljoen staat volledig symmetrisch zo'n zelfde ommuurde terrein aangegeven. Uit historische foto's en veldwerk ter plaatse is echter gebleken dat de aanleg van deze ommuurde terreintjes pas veel later (waarschijnlijk aan het eind van de jaren zestig of het begin van de jaren zeventig) en slechts gedeeltelijk (alleen de linker zijde) en gewijzigd zijn uitgevoerd.

Aan het terreintje wordt vanuit bouwhistorisch en tuinhistorisch oogpunt niet veel waarde gehecht. Echter, de muur die het terrein met peuterbad scheidt van de kleedhokjes is wel waardevol. Deze muur stamt in aanleg wellicht nog uit 1933, maar hoort in ieder geval bij de belangrijke bouwfase uit 1955.

Achter deze muur (dus tussen de muur en de kleedhokjes) bevindt zich een spoelgoot met kraan. Wanneer men uit het bad kwam, kon men hier de voeten afspelen voordat de kleedhokjes werden betreden.

Bij de kleedhokjes aan de rechter zijde heeft eenzelfde muur gestaan met ook een spoelgoot aan de zijde van de bakhokjes. Sporen hiervan zijn nog zichtbaar in het huidige gazon.

Geadviseerd wordt om de muur tussen de badhokjes en het ommuurde terrein met peuterbad te handhaven. De suggestie wordt gedaan om, vanwege de symmetrie, aan de rechterzijde de muur terug te brengen.

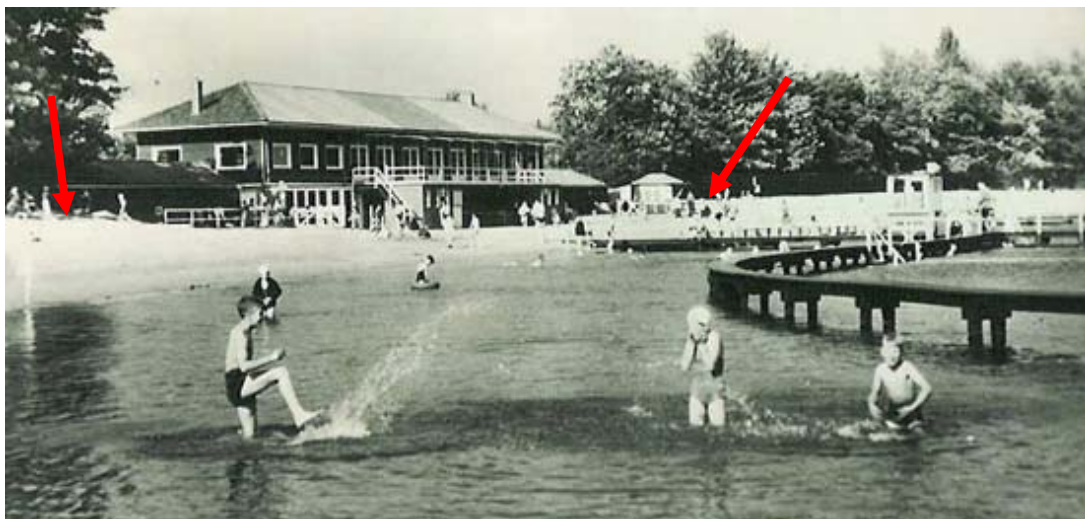
De muur tussen de bakhokjes en het terrein met peuterbad (rode pijl), met hierop aansluitend de lage ommuring uit het eind van de jaren zestig of begin jaren zeventig.

Een foto van voor 1955. De rode pijlen geven de muren voor de badhokjes aan.

Hoogteverloop van het terrein tussen het bad en het paviljoen

Uit de oorspronkelijke tekeningen van de aanleg uit 1933 en 1955 en de historische foto's is duidelijk zichtbaar dat de aanleg van het Strandbad de vorm van een 'kom' heeft. Van de waterrand af liep het terrein langzaam op naar de rand van het terrein. In de huidige situatie is aan oost- en westzijde van het bad deze komvorm nog aanwezig. Op oude foto's is zichtbaar dat het terrein ook in noordelijke richting opliep, met name direct links en rechts van het paviljoen, dit aspect is inmiddels vervaagd.

Een foto van na 1955. De rode pijlen geven de verhogingen aan beide zijden van het paviljoen aan.

Geadviseerd wordt om te onderzoeken of het mogelijk is om het oorspronkelijke hoogteverloop van de aanleg aan de noordzijde van het bad weer meer tot zijn recht te laten komen.

Onderhoud en beheer versus herkenbaar houden aanleg

In het overleg is ook gesproken over het onderhoud en beheer van de aanleg. Het achterste gedeelte van het terrein zal minder intensief worden gebruikt dan het voorste gedeelte. De heer van Bronkhost geeft aan dat dit zich mogelijk zal vertalen in het beheer en onderhoud. Wellicht zal bijvoorbeeld het gras op het achterste gedeelte minder vaak gemaaid worden dan de ligweide aan de voorzijde.

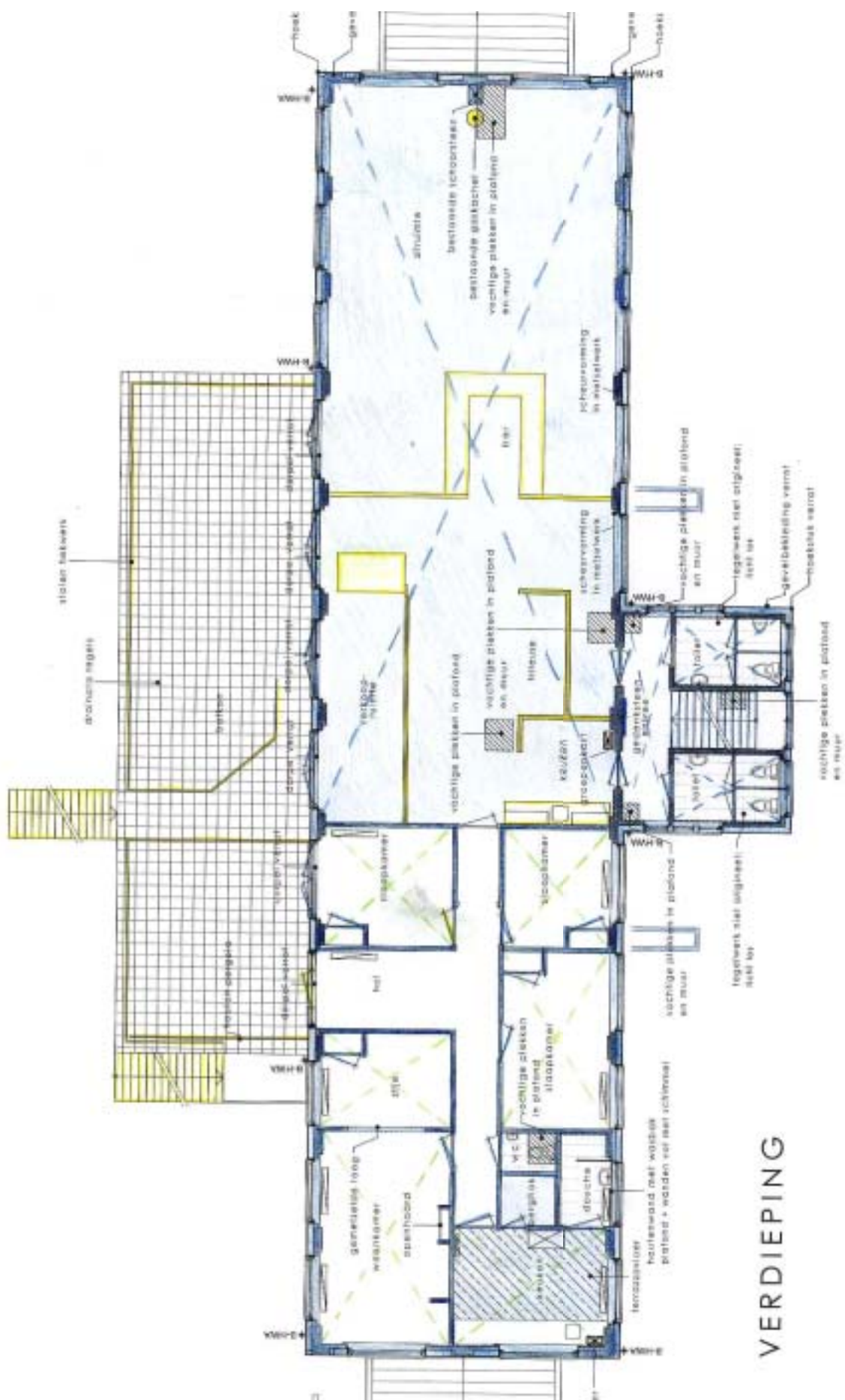
Opgemerkt wordt dat het van groot belang dat de eenheid van het terrein als geheel wordt bewaard. De oorspronkelijke belijning dient als zodanig herkenbaar te blijven. Het is niet wenselijk dat het achterste gedeelte van het terrein een 'verwilderd karakter' krijgt. Dit past namelijk niet in de strakke en eenduidige aanleg die in 1933 en 1954 tot stand is gekomen.

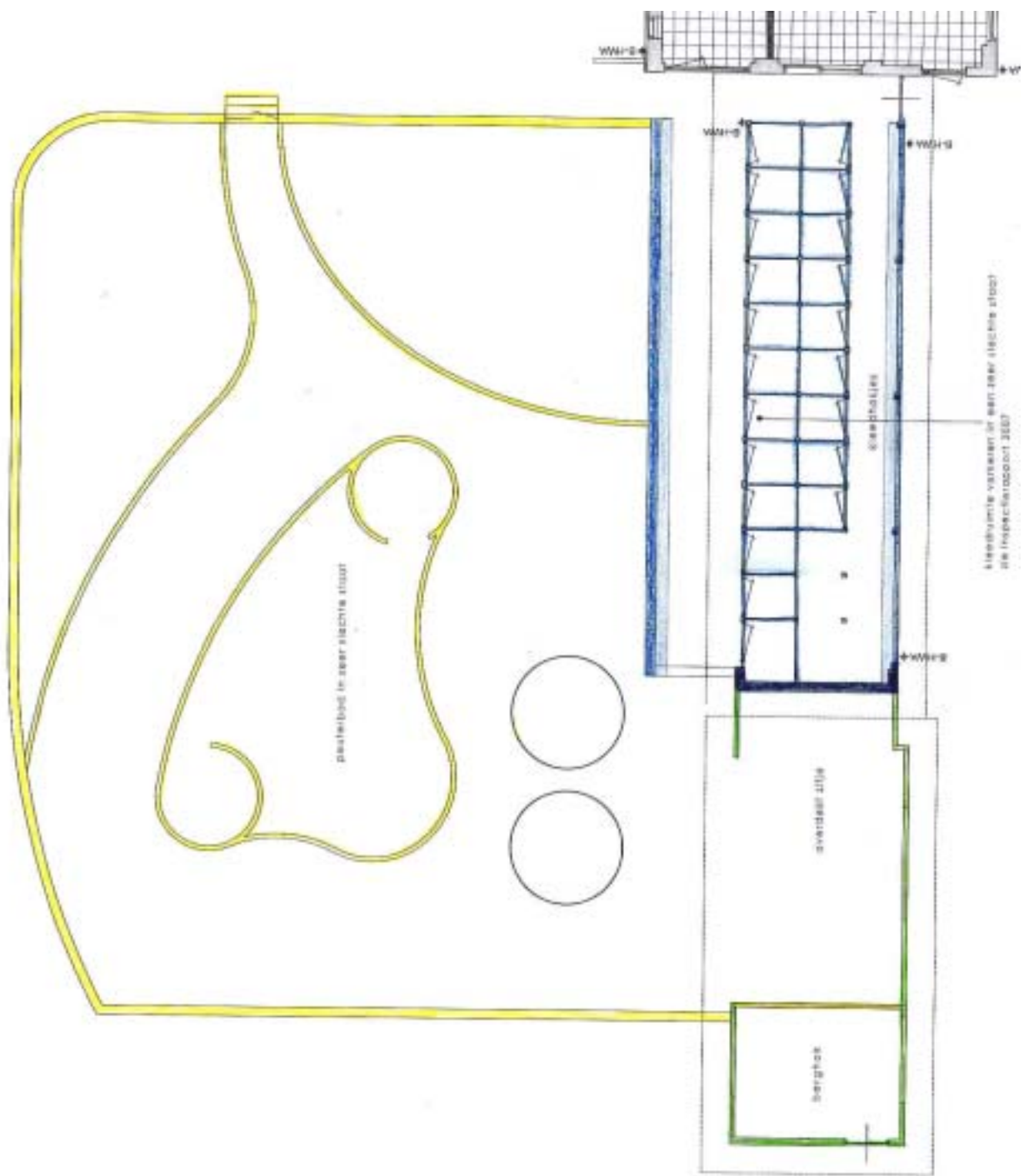
Gelders Genootschap
Marieke Sanders, adviseur ruimtelijke kwaliteit
Boukje Overbeek, adviseur monumentenzorg
02-04-2009

Bijlage IV – Kleurenverkenning RACM

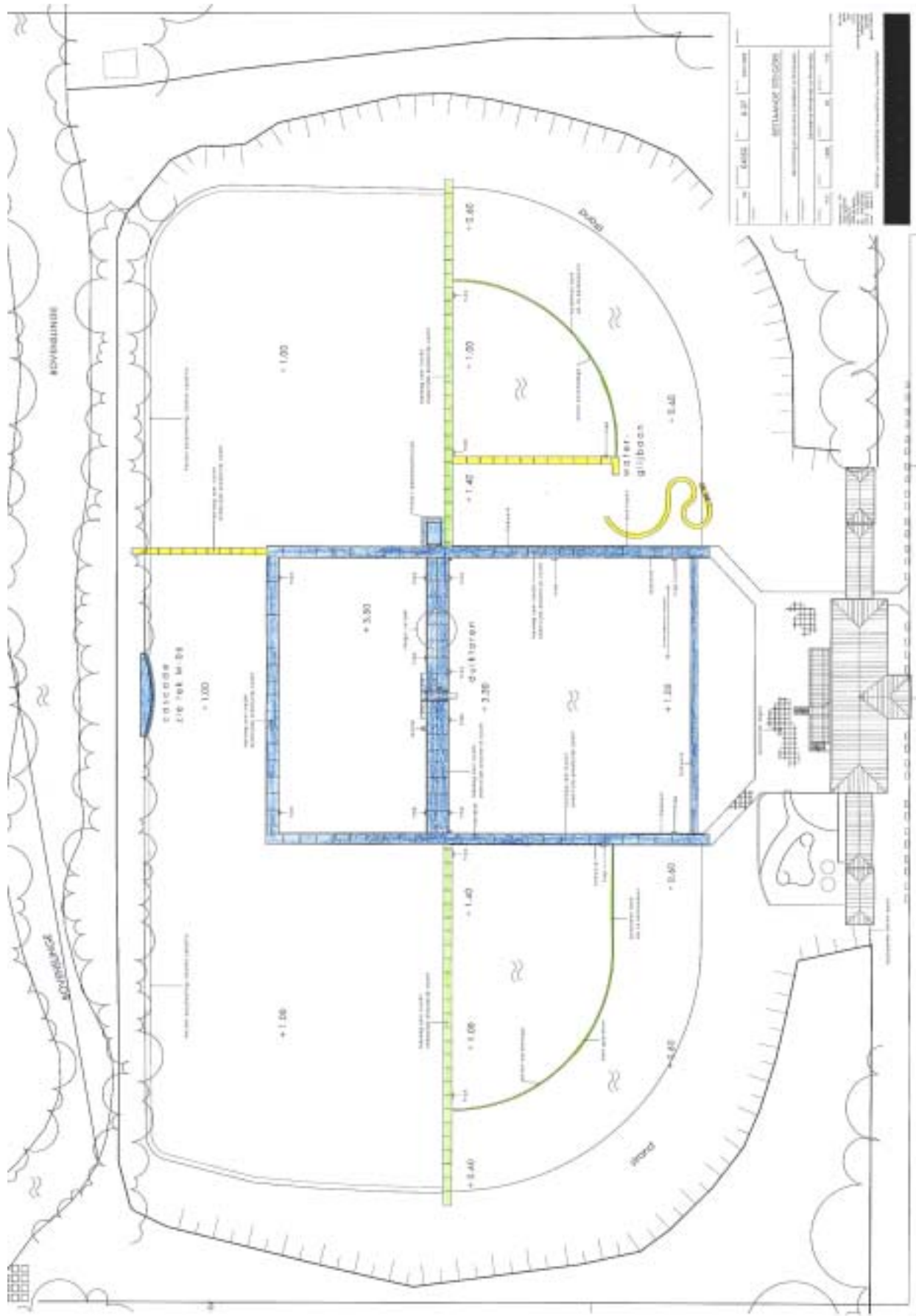
BEGANE GROND

KLEEDHOKJES LINKS

BOUWKUNDIGE OBJECTEN IN HET BAD

Bijlage 2:
Bouwbesluittoets en akoestisch onderzoek

Rapport B.2008.1026.00.R001

Strandbad Winterswijk

Bouwbesluittoets en akoestisch onderzoek
Wet milieubeheer

Status: DEFINITIEF

Adviseurs voor bouw, industrie, verkeer, milieu en software

Ad
ONDA
info@dgm.nl
www.dgm.nl

Van Poffelstraat 9-11, Postbus 113
NL-6800 AD Arnhem
T +31 (0)26 351 21 41
F +31 (0)26 443 58 38

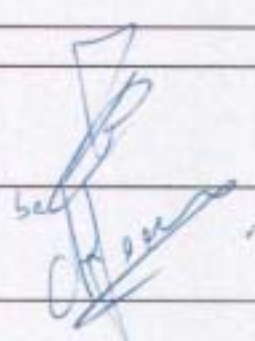
Ehrenhouwerlaan 107, Postbus 82023
NL-2508 EE Den Haag
T +31 (0)70 350 39 99
F +31 (0)70 358 47 57

Morre 1, Postbus 621
NL-9000 AR Dordrecht
T +31 (0)511 57 29 34
F +31 (0)511 57 25 39

Prof. F. Willemssstraat 25-23
NL-6214 CC Maastricht
T +31 (0)43 381 36 54
F +31 (0)43 357 00 30

Colofon

Rapportnummer:	B.2008.1026.00.R001	
Plaats en datum:	Arnhem, 15 september 2008	
Versie:	001	Status: DEFINITIEF
Opdrachtgever:	Gemeente Winterswijk Afdeling Landschap en Ruimte - Projecten Postbus 101 7100 AC WINTERSWIJK	
Opdrachtnummer:	-	
Contactpersoon:	mevrouw J. Ras	
Telefoon:	+31 (0)543 54 55 55	
Fax:	+31 (0)543 54 54 37	
E-mail:	jras@winterswijk.nl	
Uitgevoerd door:	DGMR Bouw B.V.	
Informatie:	ing. R.H. (Ron) de Jonge	
E-mail:	je@dgmr.nl	
Telefoon:	+31 (0)26 351 21 41	
Fax:	+31 (0)26 443 58 36	
Auteur(s):	ing. R.H. (Ron) de Jonge	
Eindverantwoordelijke:	ir. P. J. (Paul) van Bergen	
Voor deze:	ir. F.W.M. (Frank) Lambregts	
Secretariaat:	BR	

©DGMR Bouw B.V. Alle rechten voorbehouden. Wilt u (delen van) dit rapport kopiëren of vermenigvuldigen, vraagt u dan schriftelijk toestemming daarvoor bij DGMR Bouw B.V.

Inhoudsopgave Pagina

1.	INLEIDING.....	5
2.	SITUATIE, FLORA EN FAUNA	6
2.1	Vleermuizen	7
2.2	Flora	8
3.	THERMISCHE ISOLATIE.....	9
3.1	Eisen.....	9
3.2	Beoordeling	9
4.	VENTILATIE.....	11
4.1	Eisen.....	11
4.2	Beoordeling	12
5.	VOCHTWERING, LUCHTDOORLATENDHEID EN WATERDICHTHEID	13
5.1	Eisen.....	13
5.2	Beoordeling	14
6.	DAGLICHTTOETREDING	15
6.1	Eisen conform het Bouwbesluit.....	15
6.2	Rekenresultaten.....	16
7.	RUIMTEAKOESTIEK.....	17
7.1	Eisen.....	17
7.2	Geluidsabsorberende voorzieningen	17
8.	GELUIDSISOLATIE	18
8.1	Eisen.....	18
8.2	Beoordeling	18
9.	GELUIDWERING GEVELS	20
9.1	Eisen karakteristieke geluidswering gevel	20
9.2	Beoordeling	20
10.	AKOESTISCH ONDERZOEK WET MILIEUBEHEER	21
10.1	Eisen.....	21
10.2	Representatieve bedrijfssituatie	24
10.3	Rekenmodel	26
10.4	Rekenresultaten.....	27
11.	TOT SLOT	35

BIJLAGEN

Bijlage 1: Scenario's

2. Situatie, flora en fauna

De Stichting Staring Advies heeft een onderzoek naar de flora en fauna verricht "Natuuronderzoek restauratie Strandbad Winterswijk, een inventarisatie van vleermuizen en beschermde flora" d.d. oktober 2005. De in dit hoofdstuk weergegeven figuren en bespreking zijn hieruit afkomstig.

Het openluchtzwembad ligt tegen een oud bosrijk gebied van Winterswijk aan, met aan de zuidzijde de beek de Boven-Slinge (zie figuur 1 en 2).

Figuur 1: Detail topografische kaart van het plangebied.

Figuur 2: Luchtfoto van het Strandbad Winterswijk en de directe omgeving.

2.1 Vleermuizen

Aan de Slinge leven vleermuizen (onder andere de gewone dwergvleermuis, watervleermuizen en de zeldzame franjestaarten). Het betreffen lichtschuwe en lichtmijdende soorten. Alle in het gebied aangetroffen vleermuizen zijn streng beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Europese Habitatrichtlijn.

Stichting Staring Advies geadviseerd:

Maak het gebied niet te open, dus laat randen met hogere grasbegroeiing staan. Kap geen bomen en struiken, snoei niet te hoog op en houd de verbinding met de Boven Slinge in stand. Hierbij moet ook de bufferzone, bestaande uit hoge(re) begroeiing, gehandhaafd blijven. De verlichting in het oostelijke en zuidelijke deel moet blijven zoals deze is, zeker niet meer. Om dit deel niet onveilig over te laten komen op de late bezoekers, die aanwezig zijn in de verlichte noordelijke zone bij de bebouwing, mogelijk op terrasjes, kan een sfeervolle, zachte verlichting worden gebruikt. Hierdoor komt het meer buiten de lichtkring liggende gedeelte veel minder zwart, minder duister en dus minder onveilig, over.

Ten aanzien van geluidsniveaus zijn in het onderzoek van Stichting Staring Advies geen kwantitatieve aanbevelingen opgenomen.

Vogels

Conform Stichting Staring Advies:

Bij het strandbad waren een Grote Gele Kwikstaart, Groene Specht en een IJsvogel aanwezig. Alle in het gebied aangetroffen broedvogels zijn streng beschermd krachtens de Flora- en faunawet. Ontheffing voor deze diergroep is vrijwel niet mogelijk. Dit betekent dat het doden, verstoren, en anderszins verontrusten niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Er dient dan ook nadrukkelijk rekening mee gehouden te worden dat eventuele werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd. Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode, voor de aanwezige soorten, ligt tussen 15 maart en 15 juli.

2.2 Flora

Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

3. Thermische isolatie

3.1 Eisen

Omdat het een bestaand gebouw betreft en vanwege het monumentale karakter wordt voor de energieprestatie ontheffing aangevraagd, maar voor de thermische isolatie zal daar waar redelijkerwijs mogelijk zo optimaal worden geïsoleerd (minimaal niveau nieuwbouw).

In het Bouwbesluit worden voor nieuwbouw eisen gesteld ten aanzien van de energiezuinigheid:

- dichte geveldelen, vloer en dak: warmteweerstand $R_e \geq 2.5 \text{ m}^2\text{K/W}$;
- ramen, deuren: warmtedoorgangscoefficiënt $U \leq 4.2 \text{ W/m}^2\text{K}$.

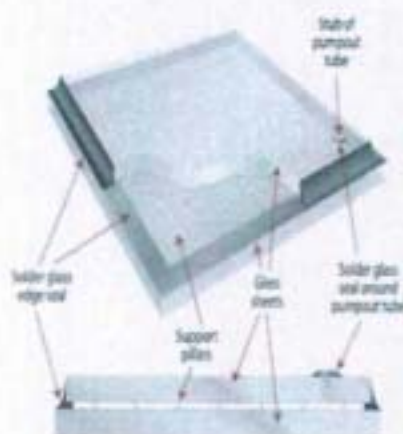
Daar waar na-isolatie praktisch gezien niet realiseerbaar is wordt uitgegaan van bestaande bouw, waarvoor geen eisen gelden.

3.2 Beoordeling

De huidige gebouwmhulling is niet voorzien van thermische isolatie. Er is besloten geïsoleerde monumentenbeglazing (conform opgave Ruysdael isolerend++ klassiek glas, dik 6,6 mm $U = 3,4 \text{ W/m}^2$) toe te passen. Condensatie op het enkele glas zal dan niet meer optreden, maar mogelijk kan dit dan wel elders optreden. Een goede constructieopbouw bij de andere bouwdeelen wordt dus in dat opzicht belangrijker.

Nog te overwegen valt om iets betere beglazing toe te passen, maar of dit technisch kan en door monumentenzorg wordt geaccepteerd is de vraag.

Met monumentenbeglazing 3-4-4 mm wordt de U-waarde van 5.8 teruggebracht naar circa $1.9 \text{ W/m}^2\text{K}$. Om te hoge binnentemperaturen in de zomer te voorkomen wordt geadviseerd om op zuid, oost en west uit te gaan van een neutraal zonwerende beglazing. Misschien is in combinatie met monumentenglas bijvoorbeeld een SGG Cool-lite SKN 172, LTA/ZTA = 66/40 of Ipasol neutral 73/39, LTA/ZTA = 73/39 toepasbaar. Dit glas laat 60 % van het licht binnen, en slechts 32 % van de warmte. Het ziet er uit als normaal dubbel glas. Alternatief is het toepassen van een binnenzonwering, bijvoorbeeld de Verosol Silversceen. Voordeel is dat buiten de zomer gebruik kan worden gemaakt van de zonnewarmte, nadeel het reflecterende uiterlijk. Dit zal mogelijk niet door monumentenzorg worden geaccepteerd.

Mogelijk biedt de toepassing van vacuümglas nog voordelen omdat dan een dunner glaspakket mogelijk is. Dit systeem bestaat uit twee glaspanelen van 3 of 4 mm. dik, met daartussen een vacuüm getrokken spouw. De binnenste glasplaat heeft een LOW-E 'lage warmte-emissie coating'. De twee glasplaten worden op afstand van elkaar gehouden door minuscule afstandhouders met een hoogte van 0,2 millimeter en een diameter van 0,5 millimeter, in een raster op 30 millimeter afstand van elkaar. Elke ruit heeft in de hoek een nippel, waarmee de ruimte tussen de twee glaspanelen vacuüm is gezogen.

De panelen zijn rondom met glas aan elkaar gesoldeerd en de nippel is voorzien van een beschermkapje, dat ook met glas is dicht gesoldeerd.

Voor het na-isoleren van de dichte delen geldt:

- daken: de daken kunnen aan de binnenzijde worden nageïsoleerd, op de plafonds of tegen de onderzijde van het dakbeschot. Aan de onderzijde dient rekening te worden gehouden met een dampremmende folie, die onderling en bij de beëindigingen luchtdicht moet worden afgetapet;
- gevels: de 1^e verdieping kan in zijn geheel achter de houten betimmering nageïsoleerd worden. Niet alle planken van de buitengevel zullen echter worden vervangen waardoor deze dus niet allemaal gedemonteerd worden. Verder zijn er veel schuiframen die naar boven in de spouw schuiven waar dus geen of slechts beperkte isolatie mogelijk is. Op de begane grond is zijn in de gevel geen houten delen aangebracht en kan dus zo wie zo niet aan de buitenzijde geïsoleerd worden. Geadviseerd wordt alle gevels aan de binnenzijde na te isoleren door middel van voorzetwanden die voorzien zijn van een dampremmende folie en thermische isolatie (bijvoorbeeld de Calibel 10+100 van Isover). Bij de dagkanten van de ramen dient de isolatie bij voorkeur doorgezet te worden tot aan het raamkozijn. Hierbij kan dan bijvoorbeeld een hoogwaardig isolatiemateriaal zoals 10 tot 20 mm Resolschuim o.g. worden toegepast.
- begane grond vloer: na-isolatie van de tegelvloer is mogelijk.

Als er een horecakeuken/grootkeuken komt, dan is het risico op condensatie extra hoog. De horecakeuken dient derhalve bij voorkeur bij een geïsoleerde constructie te worden gesitueerd. Verder dienen de wanden met goed afneembare tegels o.g. afgewerkt te worden en moet de keuken worden voorzien van een goede afzuiging. Nog afhankelijk van de exacte invulling valt hierbij te denken aan een inductieafzuigkap (aanzienlijk minder lucht, waardoor minder kans op tocht aanwezig is en een besparing op de energiekosten (tot 50%) met een ventilatievoud afgestemd op het gebruik/opgestelde warmtelast.

Indien de kiosk/badmeesterhuis alleen in de zomerperiode wordt gebruikt voldoet het aanbrengen van 65 mm thermische isolatie op het dak. Om de temperaturen in de zomer niet te hoog op te laten lopen wordt geadviseerd een neutraal zonwerende beglazing toe te passen, bijvoorbeeld een SGG Cool-lite SKN 165 B, LTA/ZTA = 60/32. Indien in de kozijnen geen dubbel glas kan worden aangebracht kan nog worden gedacht aan Sunergy groen, ZTA = 48 % bij 6 mm dik glas. Mogelijk gaat monumentenzorg niet akkoord met een zonwerende uitvoering. Essentieel is dat de ramen voldoende ver open kunnen, zodat een sterke ventilatie mogelijk is.

4. Ventilatie

4.1 Eisen

4.1.1 Ventilatie

Ten aanzien van de ventilatie dient te worden voldaan aan de eisen uit artikel 3.46 van het Bouwbesluit. De eisen zijn afhankelijk van de gebruiksfunctie en de bezettingsgraad. In tabel 1 is een overzicht van de (nieuwbouw)eisen gegeven. In tabel 2 is een overzicht van de bezettingsgraadklassen gegeven.

Tabel 1
Overzicht ventilatie-eisen in dm³/s per m² vloeroppervlak

gebruiksfunctie	verblijfsgebied bezettingsgraadklasse				verblijfsruimte bezettingsgraadklasse			
	B1	B2	B3	B4	B1	B2	B3	B4
bijeenkomst	4,8	1,9	0,8	--	3,8	1,5	0,6	--
bijeenkomst met luchtverontreiniging	15,0	6,0	2,4	--	12,0	4,8	1,9	--
woonfunctie	0,9 dm ³ /s per m ² minimum 7 dm ³ /s en indien kooktoestel minimum 21 dm ³ /s				0,7 dm ³ /s per m ² minimum 7 dm ³ /s en indien kooktoestel minimum 21 dm ³ /s			

Tabel 2
Bezettingsgraadklassen

klasse	bezettingsgraad	
	in m ² gebruiksoverpervlakte per persoon	in m ² vloeroppervlakte aan verblijfsgebied per persoon
B1	> 0,8 - ≤ 2	> 0,5 - ≤ 1,3
B2	> 2 - ≤ 5	> 1,3 - ≤ 3,3
B3	> 5 - ≤ 12	> 3,3 - ≤ 8
B4	> 12 - ≤ 30	> 8 - ≤ 20
B5	> 30	> 20

Voor de bepaling van de capaciteit geldt NEN 1087. Verder wordt in artikel 3.53 van het Bouwbesluit een aantal belangrijke voorwaarden gesteld, waarmee rekening moet worden gehouden. Minimaal 50% van geëiste toevoerlucht van het verblijfsgebied moet direct van buiten worden gehaald. De overige 50% mag via een ander verblijfsgebied worden toegevoerd. Voor ruimten met een opstelplaats voor een kooktoestel, toilet- en badruimte geldt dat de afvoer rechtstreeks naar buiten plaats dient te vinden.

Bij een horecakeuken/grootkeuken dient het ventilatievoud te worden afgestemd op het gebruik/opgestelde warmtelast.

4.1.2 Spuiventilatie

In artikel 3.61 en 3.62 van het Bouwbesluit worden eisen gesteld omtrent de spuiventilatie in de woning. De doorspuikbaarheid, bepaald conform NEN 1087: 2001, dient ervoor om sterk verontreinigde binnenlucht snel af te kunnen voeren.

In een verblijfsruimte dient een capaciteit voor de toevoer van buitenlucht en de afvoer van binnenlucht te kunnen worden bewerkstelligd van ten minste $3 \text{ dm}^3/\text{s}$ per m^2 vloeroppervlakte van die ruimte. In een verblijfsgebied wordt een capaciteit vereist van tenminste $6 \text{ dm}^3/\text{s}$ per m^2 vloeroppervlakte van het gebied. Voor de overige ruimten is er geen eis ten aanzien van de spuiventilatie.

4.2 Beoordeling

4.2.1 Ventilatie

Ten behoeve van de basisventilatie kan gekozen worden uit twee principes:

1. natuurlijke luchttoevoer via ventilatieroosters in de gevels met mechanische luchtafvoer;
2. gebalanceerde luchttoe- en afvoer.

Woning

Systeem 1 zou bij de woning toegepast kunnen worden mits de ventilatieroosters zodanig weggewerkt kunnen worden dat dit niet ten koste gaat van het beschermde gevelaanzicht. Een optie is het toepassen van een dakrooster (Alusta dakdemper, zonder het dempende deel). Via het dak wordt de lucht naar binnengehaald en aan de binnenzijde is een regelbaar ventilatierooster in het plafond aangebracht. Doordat de verse lucht zeer lokaal binnenkomt wordt het risico op tochtthinder vergroot. Een goede situering is dan van belang.

Systeem 2 is bij de woning goed toepasbaar en biedt ook de mogelijkheid tot het toepassen van warmteterugwinning. Verder wordt met het toepassen van een geluiddemper in het systeem ook het geluid van buiten gedempt, het geen bijvoorbeeld bij het terras op de 1^e verdieping als zeer wenselijk kan worden ervaren.

In overleg met de architect en de gemeente dient een keuze te worden gemaakt.

Horeca

Systeem 2 ligt voor de horeca voor de hand om twee redenen. Ten eerste is er een hogere ventilatiebehoefte, die bij natuurlijke toevoer al snel kan leiden tot tochtklachten. Ten tweede dient de geluidsuitstraling naar buiten te worden beperkt.

De toe te passen capaciteit hangt af van de bezettingsgraad. Bij een restaurant valt te denken aan 1.9 l/s.m^2 en bij een grand café aan 4.5 l/s.m^2 .

4.2.2 Spuiventilatie

Er zijn overal grote te openen ramen naar buiten aanwezig. Daarmee wordt bij de woning aan de eisen voldaan en bij de horeca is het prettig dat in de zomer ramen open kunnen.

5. Vochtwering, luchtdoorlatendheid en waterdichtheid

5.1 Eisen

Vochtwering van buiten

In artikel 3.22 en 3.23 van het Bouwbesluit wordt gesteld, dat het binnendringen van vocht via de uitwendige scheidingsconstructie dient te worden voorkomen. Als bepalingmethode geldt de NEN 2778.

Vochtwering van binnen

In het Bouwbesluit worden eisen gesteld om oppervlaktecondensatie ter plaatse van koude vlakken te voorkomen. In artikel 3.26 en 3.27 worden eisen gesteld ten aanzien van condensatie op binnenoppervlakken die geen onderdeel uitmaken van ramen, deuren of kozijnen. Conform deze artikelen mag voor een woonfunctie de temperatuursfactor van de binnenoppervlakte met een verblijfsgebied niet lager zijn dan 0.65 en voor andere functies (in deze situatie dus bijeenkomst) geldt een temperatuursfactor van maximaal 0.50 indien dit binnenoppervlak deel uitmaakt van:

- de uitwendige scheidingsconstructie of;
- de kruipruimte of;
- een inwendige scheidingsconstructie met een niet verwarmde ruimte.

De temperatuursfactor moet worden bepaald conform NEN 2778.

Voor bestaande bouw geldt alleen als eis dat de vorming van allergenen voldoende wordt beperkt.

Beperking van luchtdoorlatendheid

In artikel 5.8 en 5.9 van het Bouwbesluit wordt gesteld, dat de luchtvolumestroom van het totaal aan verblijfsgebieden, toiletruimten en badruimten van de gebruiksfuncties niet groter is dan 0.2 m³/s. Als bepalingmethode geldt de NEN 2686. Voor bestaande bouw gelden geen eisen.

5.2 Beoordeling

Vochtwering van buiten

De detaillering dient zodanig te zijn dat geen vocht naar binnen kan dringen. Randvoorwaarden zijn onder andere het herstellen van scheuren in metselwerk, het afdichten van naden, toepassing van kierdichting bij de ramen en toepassen van detaillering conform figuur 3.

Vochtwering van binnen

De woning wordt volledig geïsoleerd. Hierdoor wordt aan de nieuwbouweisen voldaan.

De horeca wordt mogelijk niet volledig geïsoleerd. Ook bij de niet geïsoleerde delen (vloer en mogelijk ongeïsoleerd metselwerk) wordt nog aan de vereiste temperatuursfactor voldaan. Bij 20 cm metselwerk ontstaat reeds een oppervlaktefactor van 0.65.

Beperking van luchtdoorlatendheid

Misschien kunnen de nieuwbouweisen worden gehaald, maar dat is op voorhand niet zeker. Het toepassen van een goed werkende kierdichting bij de schuiframen is in de praktijk problematisch. Geadviseerd wordt uit te gaan van bestaande bouw waarvoor gelden geen eisen gelden.

Dat wil niet zeggen dat dan in de praktijk verder geen aandacht aan de luchtdichting moet worden gegeven. Ten eerste dient de luchtdichting van de dampremmende laag bij het nageïsoleerde dak perfect te zijn om inwendige condensatie te voorkomen. Ten tweede dienen met name de schuiframen redelijk kierdicht gemaakt te worden om thermisch discomfort te voorkomen. Te denken valt aan een borsteldichting bij de verticale naden, een rubberen buisprofiel bij de onder- en bovenaansluiting. Vanuit monumentenzorg zal de toepassing van een kierdichting mogelijk niet worden geaccepteerd.

6. Daglichttoetreding

6.1 Eisen conform het Bouwbesluit

In het Bouwbesluit worden voor nieuwbouw in afdeling 3.20 eisen gesteld aan de daglichttoetreding van gebouwen. De minimale vereiste daglichttoetreding wordt uitgedrukt in een equivalente daglichtoppervlakte ($A_{e,i}$), die volgens de NEN 2057 moeten worden bepaald. De eis voor een woning bedraagt 10% van het vloeroppervlakte van het verblijfsgebied met een minimaal van 0.5 m² per verblijfsruimte. Voor bestaande bouw geldt alleen de eis van minimaal van 0.5 m² per verblijfsruimte.

Voor de bijeenkomstfunctie gelden geen eisen.

Bij de bepaling van de equivalente daglichtoppervlakte zal uitgegaan moeten worden van de doorlaat van de daglichtopeningen ($A_{d,i}$). Door middel van reductie van eventuele belemmeringsfactoren ($C_{b,i}$) en uitwendige reductiefactoren ($C_{u,i}$) kan de equivalente daglichtoppervlakte berekend worden. Deze wordt berekend met behulp van de volgende formule:

$$A_e = A_d \times C_b \times C_u$$

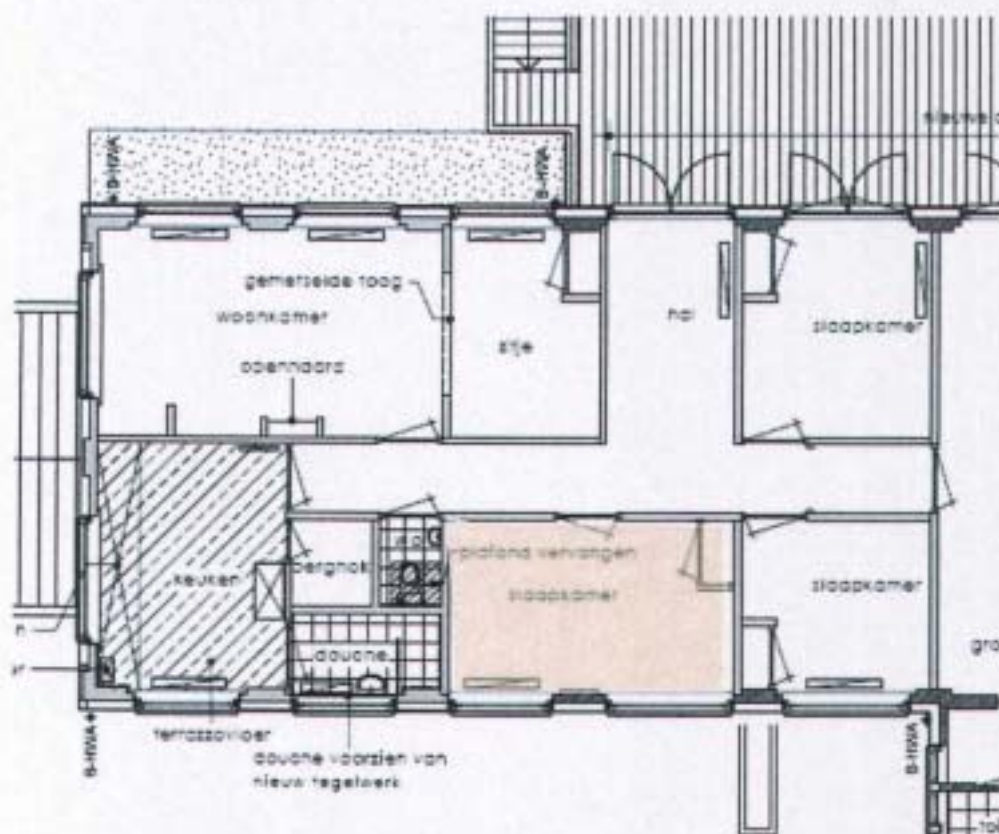
Waarin:

- A_e = equivalente daglichtoppervlakte (m²)
- A_d = oppervlakte van de doorlaat van een daglichtopening (m²)
- C_b = belemmeringsfactor (afhankelijk van α en β)
- C_u = uitwendige reductiefactor

De equivalente daglichtoppervlakte mag worden aangebracht in een inwendige scheidingsconstructie mits deze niet de scheiding vormt met een aangrenzend verblijfsgebied, een toiletruimte, een badruimte of een technische ruimte.

6.2 Rekenresultaten

Ten behoeve van de bouwtoets is een maatgevende ruimte onderzocht voor wat betreft de daglichttoetreding. De resultaten van deze berekening staan in tabel 3. Er is ruim voldoende daglicht aanwezig. Er wordt zelfs ruim voldaan aan de nieuwbouweisen.

Figuur 4: Maatgevende ruimte daglicht

Tabel 3

Beoordeling daglichttoetreding
Gezondheidsfunctie

ruimte	opp. VG (m ²)	eis A _{req} (m ²)	A _{req} totaal (m ²)	voldoet
slaapkamer	12	1.2	2.1	ja

7. Ruimteakoestiek

7.1 Eisen

Deze akoestische eigenschappen van een ruimte worden voor een belangrijk deel bepaald door de nagalmtijd. Hiervoor gelden geen wettelijke eisen. Als richtlijn zou voor de woning een nagalmtijd van 0.5 tot 0.8 s en voor de horeca een nagalmtijd van 1.0 - 1.2 s gehanteerd kunnen worden. De gewenste nagalmtijd in een ruimte kan worden verkregen door het toepassen van voldoende geluidsabsorberende materialen.

7.2 Geluidsabsorberende voorzieningen

Bij woningen ontstaat met de inrichting normaalgesproken een acceptabel ruimteakoestiek en worden normaliter geen bouwkundige geluidsabsorberende voorzieningen opgenomen.

Bij de horeca kan een te harde ruimteakoestiek ontstaan. Denk hierbij ook aan de harde vloertegels. De gemeente dient te bepalen in hoeverre eventuele voorzieningen direct worden meegenomen of hiervoor in verband met het monumentale karakter randvoorwaarden opgeven aan de horeca-exploitant.

Een voor de hand liggende oplossing is om bij de nadere indeling van de ruimten de wanden geluidsabsorberend te bekleden, met een geperforeerde beplating (gipsplaat, hout, metaal). Als richtwaarde kan worden uitgegaan van een oppervlak gelijk aan globaal de helft van het vloeroppervlak.

8. Geluidsisolatie

8.1 Eisen

Volgens het Bouwbesluit gelden de volgende eisen tussen verblijfsgebieden van een woning en overige gebruiksfuncties:

- luchtgeluidsisolatie I_{Lk} = 0 dB;
- contactgeluidsisolatie I_{Ck} = +5 dB.

Indien het ontvangvertrek geen verblijfsgebied betreft (zoals de badkamers), gelden 5 dB minder strenge eisen.

Tussen de appartementen en de bijeenkomstfunctie met geluidsbelastende activiteiten wordt in het Bouwbesluit een eis van $I_{Lk} = +10$ dB en $I_{Ck} = +10$ dB aangehouden.

Voor bestaande bouw gelden geen geluidseisen.

Rekening houdend met de houten vloer en veronderstellend dat de woning een functionele binding heeft met de horeca ("dienstwoning") wordt voor deze situatie geadviseerd te streven naar:

- luchtgeluidsisolatie I_{Lk} = 0 dB;
- contactgeluidsisolatie I_{Ck} = 0 dB.

Hiermee wordt dan nog een redelijk goede akoestische privacy verkregen.

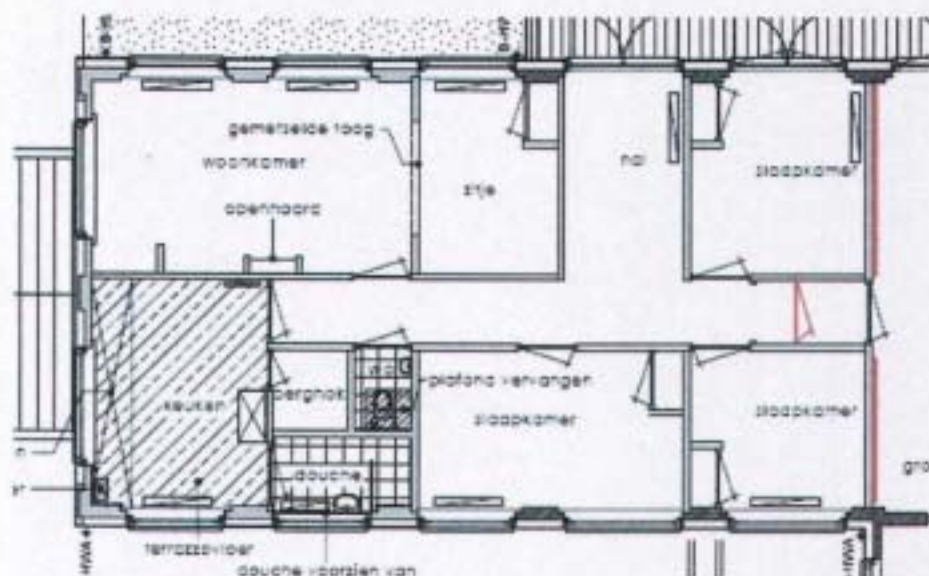
Afhankelijk van de verdere invulling van de horeca wordt er vooralsnog van uitgegaan dat er tussen de horeca op de begane grond en de verdieping geen verhoogde geluidsisolatie nodig is.

8.2 Beoordeling

Wand

Met 10 cm metselwerk is in deze situatie ongeveer een $I_{Lk} = -10$ dB haalbaar. Om de gewenste geluidsisolatie te realiseren wordt geadviseerd een voorzetwand toe te passen, bijvoorbeeld een Calibel 10 + 100 en een geluidsluis. Om flankerende geluidsoverdracht via het plafond en de vloer te voorkomen dient daar een zaagsnede in te worden toegepast. Constructief kan dan een voorzetwand op een veel grotere spouw het gevolg zijn, zodat de wand op een vloerbalk geplaatst wordt. Bij lawaaiige activiteiten in de horeca uitgaan van een voorzetwand met dubbele gipsbeplating en een spouw van minimaal 150 mm en bij voorkeur 250 mm.

Bij de geluidsluis dient de nieuwe deur van de sluis een geluidsisolerende deur te zijn, bijvoorbeeld de Reinaerd SH 43/42 dB. De bestaande deur dient van een kierdichting rondom te worden voorzien.

Figuur 5: Voorzieningen horizontale geluidsisolatie

Vloer

Een houten vloer met een gipsplaten plafond heeft ongeveer de volgende geluidsisolatie:

- luchtgeluidsisolatie $I_{Lk} = -20$ dB;
- contactgeluidsisolatie $I_{Ck} = -20$ dB.

Met het aanbrengen van een geluidsisolerend plafond aan de onderzijde zal de gewenste geluidsisolatie worden behaald/gehaald. Voor de opbouw uitgaan van een verend opgehangen verlaagd plafond van 12,5 mm gipskarton. De spouw tussen plafond en vloer vullen met minerale 80 mm wol. De totale dikte van het verlaagd plafond minimaal 100, bij voorkeur 150 mm. Voor de verende ophanging kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van Nevima Metal-system, Akoestikon-regels o.g. Eventuele gaten in het bestaande plafond dienen eerst zorgvuldig te worden afgedicht.

9. Geluidwering gevels

9.1 Eisen karakteristieke geluidswering gevel

In het Bouwbesluit zijn in afdeling 3.1 minimale eisen gesteld aan de karakteristieke geluidswering van de uitwendige scheidingsconstructies ($G_{A,k}$). Deze eisen staan weergegeven tabel 4. Het uitgangspunt hierbij is een geluidsbelasting in de vorm van L_{den} zoals deze conform de nieuwe Wet geluidhinder (Ingangsdatum 1 januari 2007) bepaald wordt.

Tabel 4

Eisen ten aanzien van $G_{A,k}$ ten gevolge van wegverkeer voor een woonfunctie

gebruiksfunctie	eis conform afdeling 3.1 Bouwbesluit
verblijfsgebied	$G_{A,k} \geq \text{geluidsbelasting} - 35 \text{ dB met een minimum van } 20 \text{ dB}$
verblijfsruimte	$G_{A,k} \geq \text{geluidsbelasting} - 33 \text{ dB met een minimum van } 20 \text{ dB}$

Omdat bij deze functie geen geluidsbelasting op de uitwendige scheidingsconstructie van toepassing is, zijn de uitwendige scheidingsconstructies getoetst aan het minimum van 20 dB.

Voor bestaande bouw gelden vanuit het Bouwbesluit geen eisen.

9.2 Beoordeling

Op zich is de omgeving stil en lijkt het treffen van voorzieningen niet zinvol. Wettelijk zijn er geen eisen. Met name bij gebruik van het terras op de 1st verdieping kan bij de aangrenzende slaapkamer geluidsoverlast ontstaan. Geadviseerd wordt voorzieningen te treffen om overlast te voorkomen:

- geluidgedempte ventilatie, al dan niet gebalanceerd;
- dubbele kierdichting op de deuren;
- binnenspouwblad van de ruit gelamineerd glas 44/2A of voorzetraam met deze opbouw.

10. Akoestisch onderzoek Wet milieubeheer

10.1 Eisen

De woning van het strandbad zelf is een dienstwoning. Verder zijn er in de nabije omgeving geen woningen aanwezig. Vanwege het ecologisch belangrijke gebied kan echter niet onbeperkt geluid worden geproduceerd. Voor de geluidschuwe vleermuizen en voor de vogels tijdens de broedperiode (voor de aanwezige soorten tussen 15 maart en 15 juli) dient een akoestisch toetskader te worden bepaald. Hiervoor bestaat geen duidelijk wettelijk kader.

Er is telefonisch overleg gevoerd met de heer Voerman van de Stichting Staring Advies over mogelijk te hanteren geluidseisen, met name de vleermuizen. Vleermuizen zijn gevoelig voor hoge frequenties. Afhankelijk van de soort met name in het gebied van 30 kHz - 120 kHz. Deze frequenties zijn niet hoorbaar voor mensen en worden niet door de mensen of de muziek geproduceerd. Tijdens de broedperiode, afhankelijk van de soort in april, mei augustus, september, oktober is het frequentiegebied veel lager namelijk 10 - 20 kHz. Dit is ook duidelijk hoger dan het stemgeluid van mensen. Geluidstraling van muziek naar buiten wordt juist in dat gebied praktisch volledig tegengehouden. Muziek die buiten wordt geproduceerd of bij geopende deuren/ramen geven in dat gebied nog wel enig geluid.

De vleermuizen zijn met name gevoelig voor geluidspieken tussen de avondschemering tot het ochtendgloren. De geluidspieken dienen dan lager te zijn dan 70 dB(A). Ook tijdens de winterslaap dienen te hoge geluidsniveaus te worden voorkomen. Verder is het essentieel dat vliegroutes niet worden onderbroken.

Het te hanteren toetsingskader voor deze situatie, zijnde een Ecologische Hoofdstructuur, is niet eenduidig. Ook in de Flora- en Faunawet is geen toetsingskader opgenomen. Voor stiltegebieden geldt als eis 40 dB(A) etmaalwaarde, maar dit is geen stiltegebied. In principe dient eerst de geluidsbelasting naar de omgeving te worden bepaald, vervolgens het ecologische effect te worden bepaald en als laatste stap dient er een afweging tegen het maatschappelijke belang te worden gemaakt.

DGMR stelt voor in het kader van de Wet milieubeheer nadere eisen op te nemen, zodat een eenduidige toetsing en handhaving mogelijk is. Geadviseerd wordt de definitieve eisen met de Stichting Staring Advies af te stemmen. Het is het eenvoudigst aan te sluiten bij de standardeisen (50 dB(A)-etmaalwaarden) uit de wet milieubeheer waarbij dan in plaats van de dichtst bijgelegen woningen een straal van 50 m vanaf het midden van het terras wordt gehanteerd. De vleermuizen blijven ruim buiten deze straal. Op een straal 100 m afstand, waar de vleermuizen nog steeds grotendeels buiten blijven heerst dan een circa 5 dB(A) lager geluidsniveau.

Het recreëren aan en in het water is niet gelijktijdig met het vliegen van de vleermuizen en dient derhalve buiten de toetsing te worden gehouden en separaat te worden beoordeeld. Mogelijk dienen er dan ook voorwaarden opgesteld te worden, bijvoorbeeld dat het zwemmen niet is toegestaan bij de zuidelijke helft van zwembad. Hierbij zal dan met name gekeken moeten worden naar de vogels.

Vooralsnog wordt het volgende gehanteerd:

Het invallende geluidsniveau (L_{Aeq}) op 50 m van de inrichting mag in het kader van het 'Besluit horeca-, sport- en recreatie-inrichtingen milieubeheer' niet meer bedragen dan:

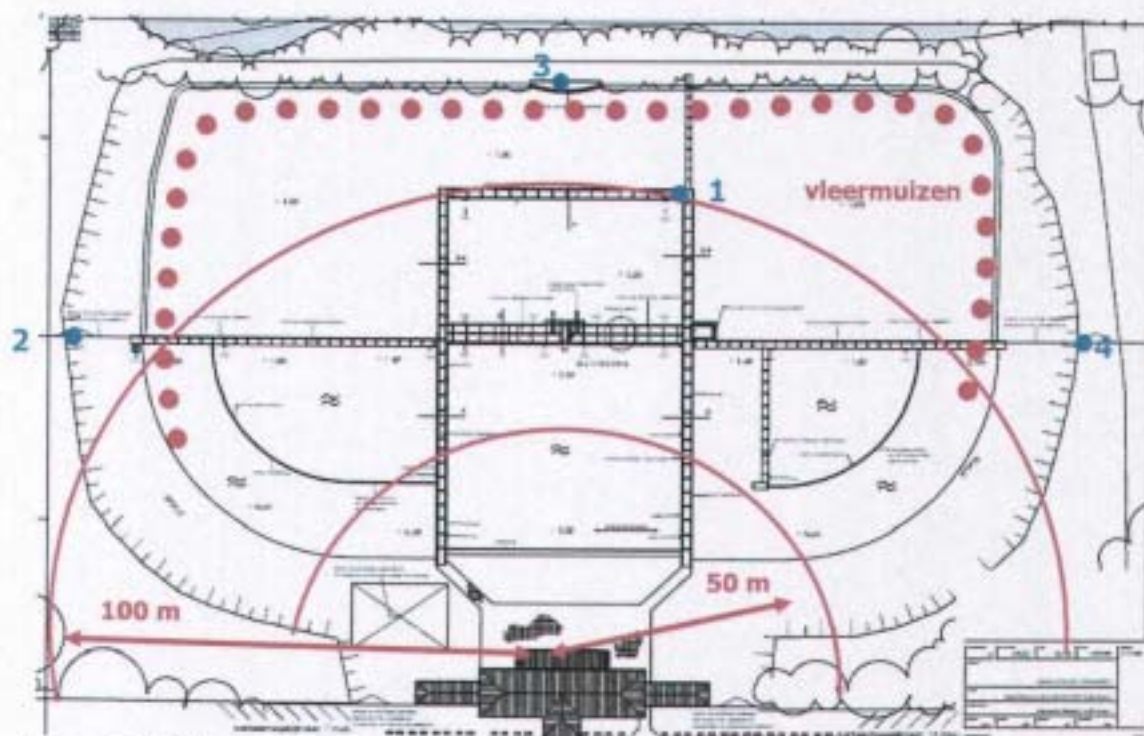
- 50 dB(A) in de dagperiode tussen 07.00 en 19.00 uur;
- 45 dB(A) in de avondperiode tussen 19.00 en 23.00 uur;
- 40 dB(A) in de nachtperiode tussen 23.00 en 07.00 uur.

De geluidspieken (L_{max}) op 50 m van de inrichting mag mag niet meer bedragen dan:

- 70 dB(A) in de dagperiode tussen 07.00 en 19.00 uur;
- 65 dB(A) in de avondperiode tussen 19.00 en 23.00 uur;
- 60 dB(A) in de nachtperiode tussen 23.00 en 07.00 uur.

Bedrijfsduurcorrectie mag niet worden toegepast. Normaliter wordt er voor muziekgeluid een strafcorrectie van 10 dB(A) toegepast. Omdat de vleermuizen met name van de geluidspieken last ondervinden wordt geadviseerd de strafcorrectie voor muziek in deze situatie niet toe te passen.

De gemeente kan voor festiviteiten ontheffing van de geluidseisen verlenen. In het algemeen gebeurt dit maximaal twaalf keer per jaar. In overleg met Stichting Staring Advies dient te worden bepaald of dit ook hier kan zonder problemen voor de dieren.

Figuur 6: Cirkel van 50 m waarop de geluidseisen van toepassing zijn en referentiepunten 1 t/m 4

10.2 Representatieve bedrijfssituatie

De toekomstige activiteiten zijn nog niet geheel duidelijk, hiervoor zijn er aannamen gedaan (zie tabel 1). Representatief wil zeggen de maximale bedrijfssituatie die minimaal twaalf keer per jaar voorkomt. Bij goed strandweer zal het bezoekersaantal duidelijk hoger liggen dan een gemiddelde zomerse dag. Dit gebeurt minder dan twaalf keer in het jaar en valt dus buiten de representatieve bedrijfssituatie.

Het buitenzwembad is in de zomer geopend van 8.00 uur tot 21.00 uur. Het bezoekersaantal over de gehele dag gezien zal ongeveer 250 personen bedragen. Dit aantal is naar schatting het gemiddelde van de twee scenario's, zie bijlage 1. De afwijking bij minimale of maximale bezetting bedraagt circa 1 dB. Het gemiddelde aantal aanwezige bezoekers bedraagt ca. 100 personen. Het met geluidsbronvermogen van een bezoeker bedraagt gemiddeld 70 dB(A), het piekbronvermogen bedraagt 100 dB(A) (gillen). Het geluidsbronvermogen is het gemiddelde van gillen, schreeuwen, zacht praten/ fluisteren en praten. Deze geluidsbronvermogens zijn gebaseerd op een onderzoek van het NAG beschreven in het NAG-journaal 123 van mei 1994.

Voor bezoekers op het terras is uitgegaan van een geluidsbronvermogen van 67 dB(A). Dit geluidsniveau is lager dan bij het buitenzwembad, oorzaken hiervoor zijn dat er op kortere afstanden gecommuniceerd wordt en omdat niet iedereen tegelijk praat. Voor het piekbronvermogen is 90 dB(A) aangehouden, dit niveau is lager omdat er niet gegild of geschreeuwd wordt.

Voor de inbandige muziek is uitgegaan van 90 dB(A), zijnde een geluidsniveau waarbinnen relatief veel horeca mogelijk is. Zie ook tabel 6. Voor de geluidsisolatie van de bouwdeelen is uitgegaan van:

- 28 dB(A) voor het monumentenglas;
- 49 dB(A) voor het steens metselwerk;
- 49 dB(A) voor het half steens metselwerk met buitenbetimmering;
- 45 dB(A) voor het dak met daaronder een met minerale wol geïsoleerd plafond.

Voor de mechanische ventilatie en de koeling is een bronvermogen gehanteerd van respectievelijk 70 en 75 dB(A). Dit dient ook als randvoorwaarde bij de verdere uitwerking.

Voor het rijden en manoeuvreren van de auto's is een bronvermogen van 89 dB(A) gehanteerd en een gemiddelde snelheid van 15 km/h bij de parkeerplaatsen en 40 km/h bij de verbindingsweg naar de Badweg, 60 km/uur op de Badweg. Voor het sluiten van de portieren is een piekbronvermogen van 100 dB(A) aangehouden. Veel mensen zullen ook met de fiets komen.

Tabel 5

Representatieve bedrijfssituatie

omschrijving	dagperiode 07.00 – 19.00 uur	avondperiode 19.00 – 23.00 uur	nachtperiode 23.00 – 07.00 uur
Zwembad, tot circa 100 mensen	11 uur	2 uur	-
Terras/balkon	5 uur	1,5 uur	45 minuten
Muziek in pandig*	4 uur	4 uur	1 uur
Mech. ventilatie	12 uur	4 uur	8 uur
Koeling	70%	50%	30%
Aankomst auto's	140	120	-
Vertrek auto's	140	50	70**

* hiervoor wordt geen bedrijfsduurcorrectie toegepast

**maximale aantal parkeerplaatsen, dit is een worst case benadering

Tabel 6

Te verwachten equivalente geluidniveaus in horeca-inrichtingen
(volgens VROM: toelichting op het AMvB meldingsformulier)

type bedrijf	activiteiten	equivalent geluidniveau
Restaurant	praten en achtergrondmuziek	70 - 75 dB(A)
café	rustig bruin café/bar	75 - 80 dB(A)
	café/bar met jukebox	80 - 85 dB(A)
	café/bar, drukke bar	85 - 90 dB(A)
	café/bar, jongerenbar	90 - 95 dB(A)
	café/bar met dansen	90 - 100 dB(A)

10.4 Rekenresultaten

Equivalente geluidsniveaus

In tabel 7 staan de berekende geluidsniveaus ter plaatse van referentiepunten. Tevens zijn de geluidscontouren voor de dag, avond en nacht berekend, zie figuren 8 t/m, 10.

Tabel 7

Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau per referentiepunt
(geen strafcorrectie muziekgeluid)

id	omschrijving	langtijdgemiddeld beoordelingsniveau [dB(A)]		
		dagperiode 07.00 – 19.00 uur	avondperiode 19.00 – 23.00 uur	nachtperiode 23.00 – 07.00 uur
1	referentiepunt 100 m	40	39	29
2	referentiepunt	41	39	27
3	referentiepunt	40	39	28
4	referentiepunt	38	36	27

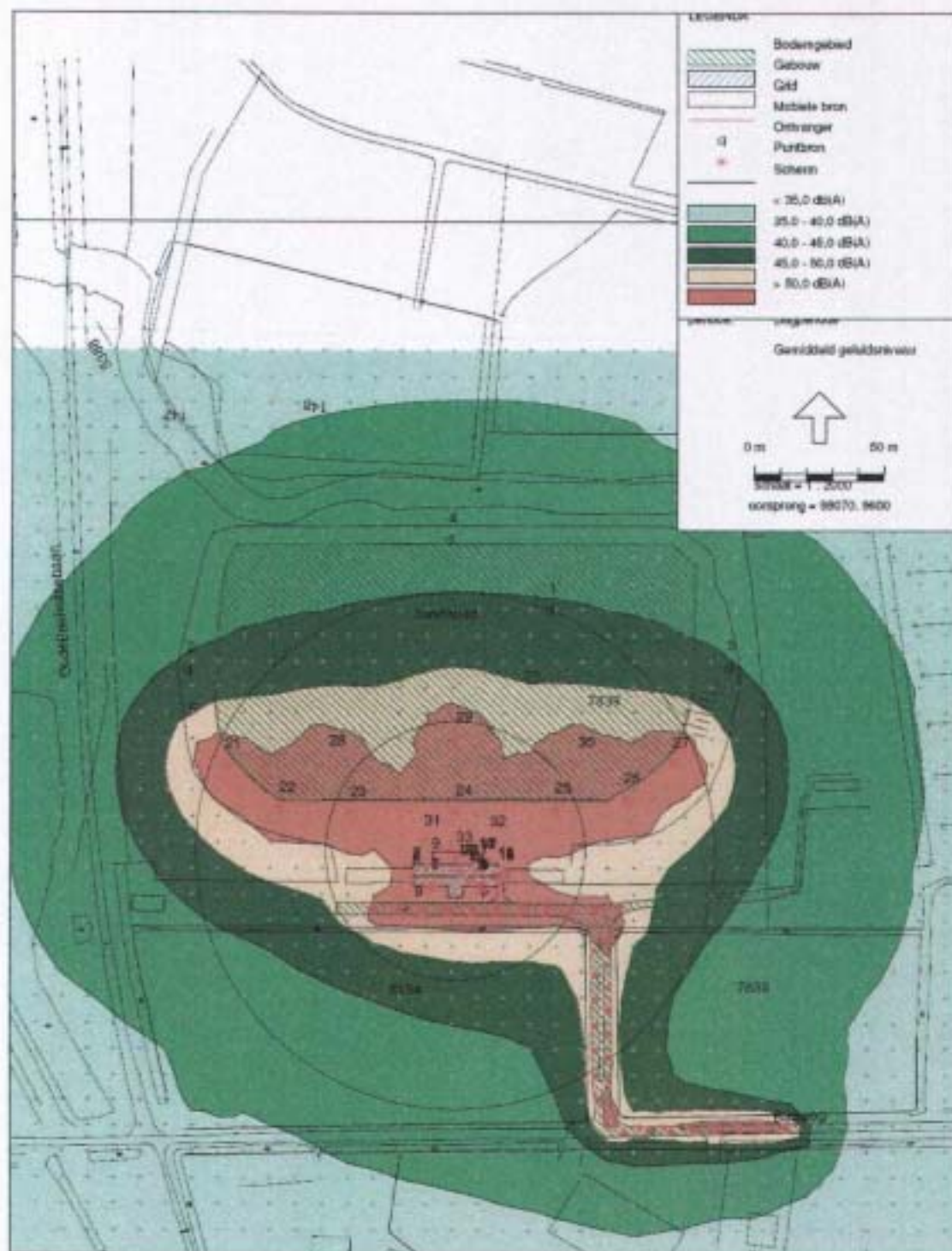
In tabel 8 is voor referentiepunt 1 de geluidbijdrage per brongroep weergegeven voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau.

Tabel 8

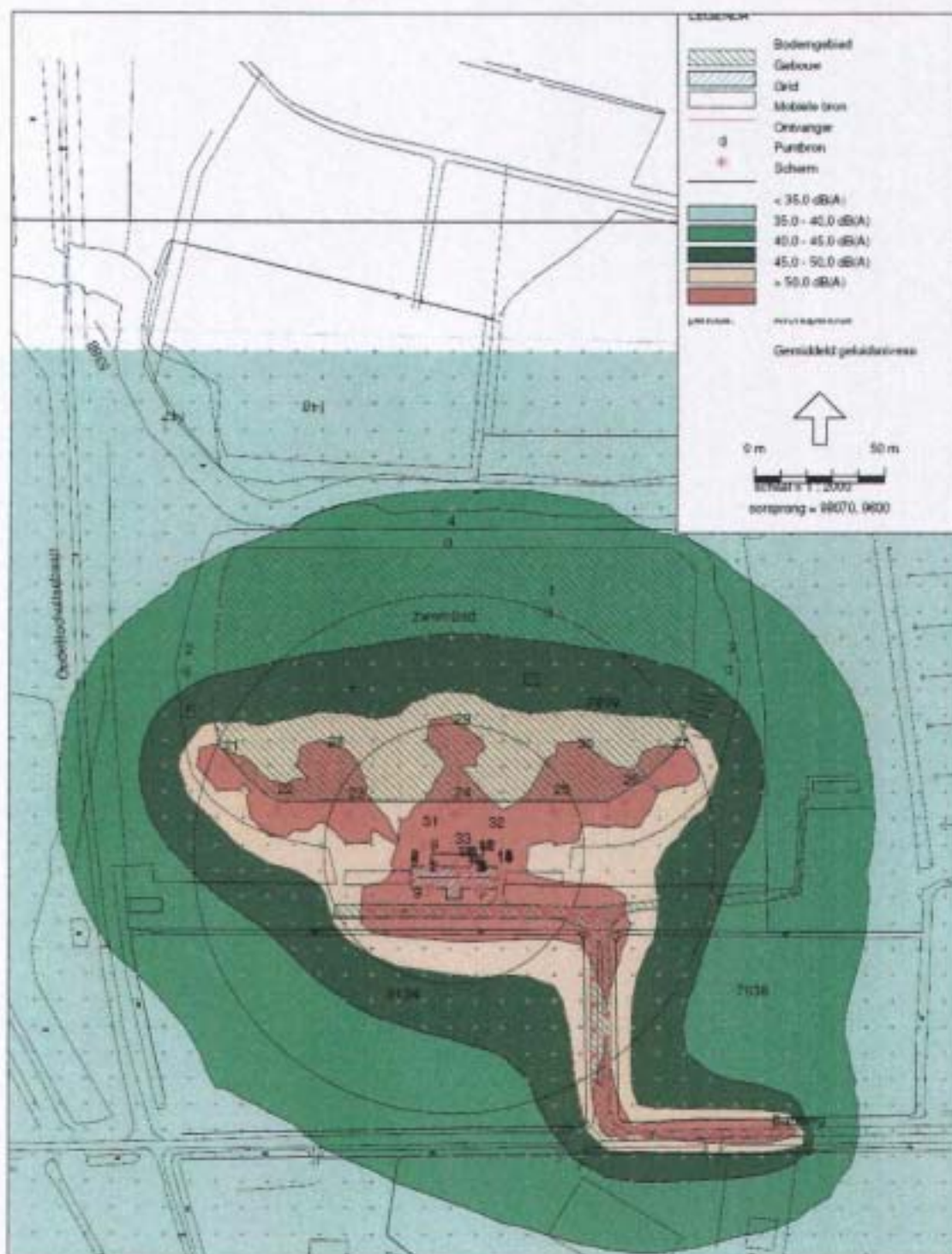
Referentiepunt 1 geluidsbijdrage per brongroep
(geen strafcorrectie muziekgeluid)

omschrijving	langtijdgemiddeld beoordelingsniveau [dB(A)]		
	dagperiode 07.00 – 19.00 uur	avondperiode 19.00 – 23.00 uur	nachtperiode 23.00 – 07.00 uur
bezoekers bad	40	37	-
bezoekers terras	28	28	22
koeling	19	18	16
mechanische ventilatie	16	16	16
muziek in pandig	27	27	27
verkeer	27	29	22

Bij goed strandweer zal het bezoekersaantal duidelijk hoger liggen dan op een gemiddelde zomerse dag. Dit gebeurt minder dan twaalf keer in het jaar en valt dus buiten de representatieve bedrijfssituatie. Uitgaande van een dubbele bezetting neemt de geluidsbelasting 3 dB toe.

Figuur 8: Equivalente geluiduitbreiding in de dagperiode

Figuur 9: Equivalente geluidsuitbreiding in de avondperiode

Figuur 10: Equivalente geluidsuitbreiding in de nachtperiode

Piekniveaus

In tabel 9 en 10 zijn de piekniveaus weggegeven. In figuur 11 t/m 13 zijn de contouren van de piekniveaus weergegeven. De zwemactiviteiten vinden niet plaats voor het ochtendgloren en niet na het invallen van de avondschemering. Voor de beoordeling van de hinder voor de vleermuizen zijn derhalve de contouren van de piekniveaus in de nacht bepalend.

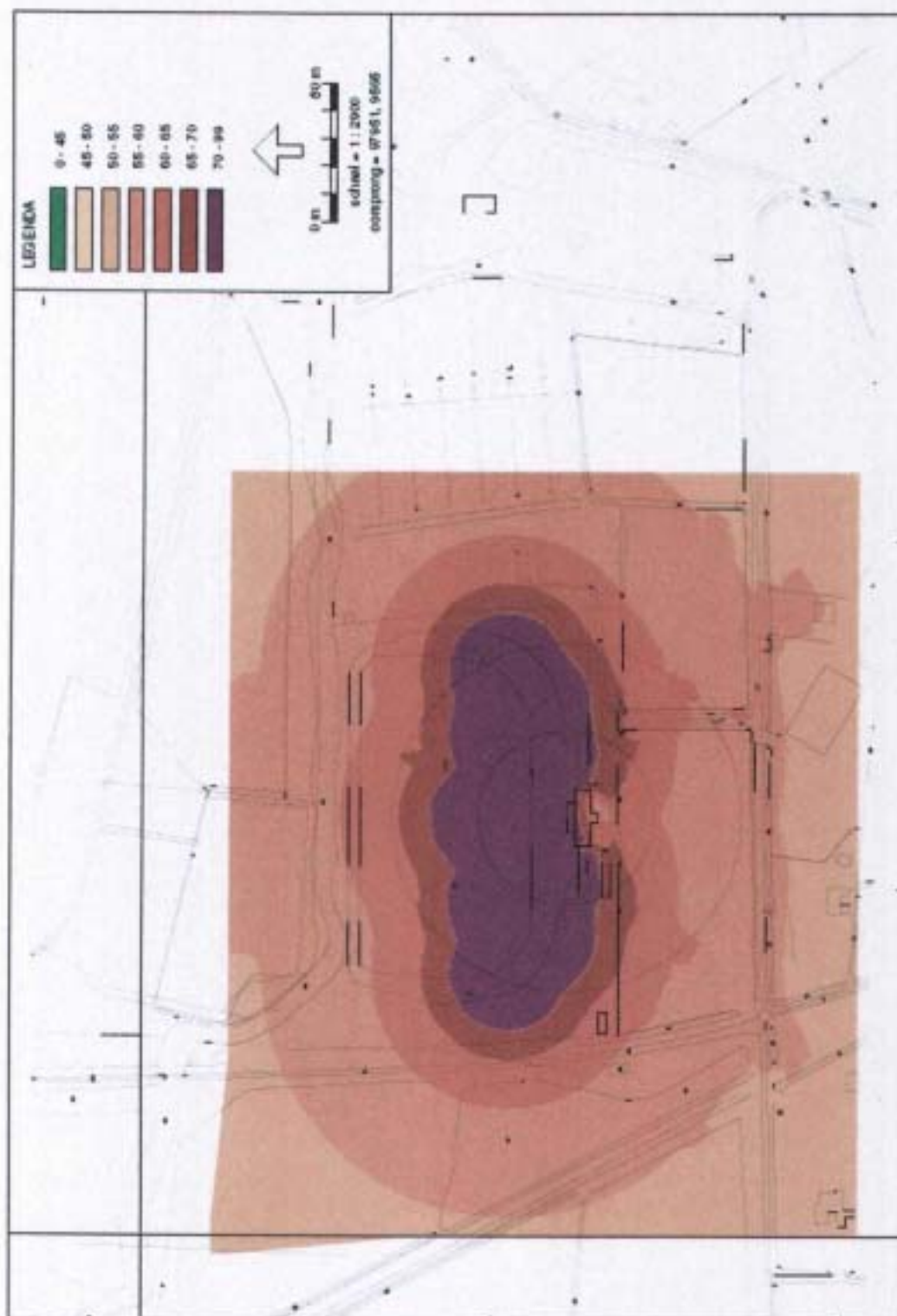
Tabel 9
Piek beoordelingsniveau per referentiepunt
(geen strafcorrectie muziekgeluid)

id	omschrijving	piek beoordelingsniveau [dB(A)]		
		dagperiode 07.00 – 19.00 uur	avondperiode 19.00 – 23.00 uur	nachtperiode 23.00 – 07.00 uur
1	referentiepunt 100 m	64	64	51
2	referentiepunt	68	68	49
3	referentiepunt	67	67	49
4	referentiepunt	61	61	49

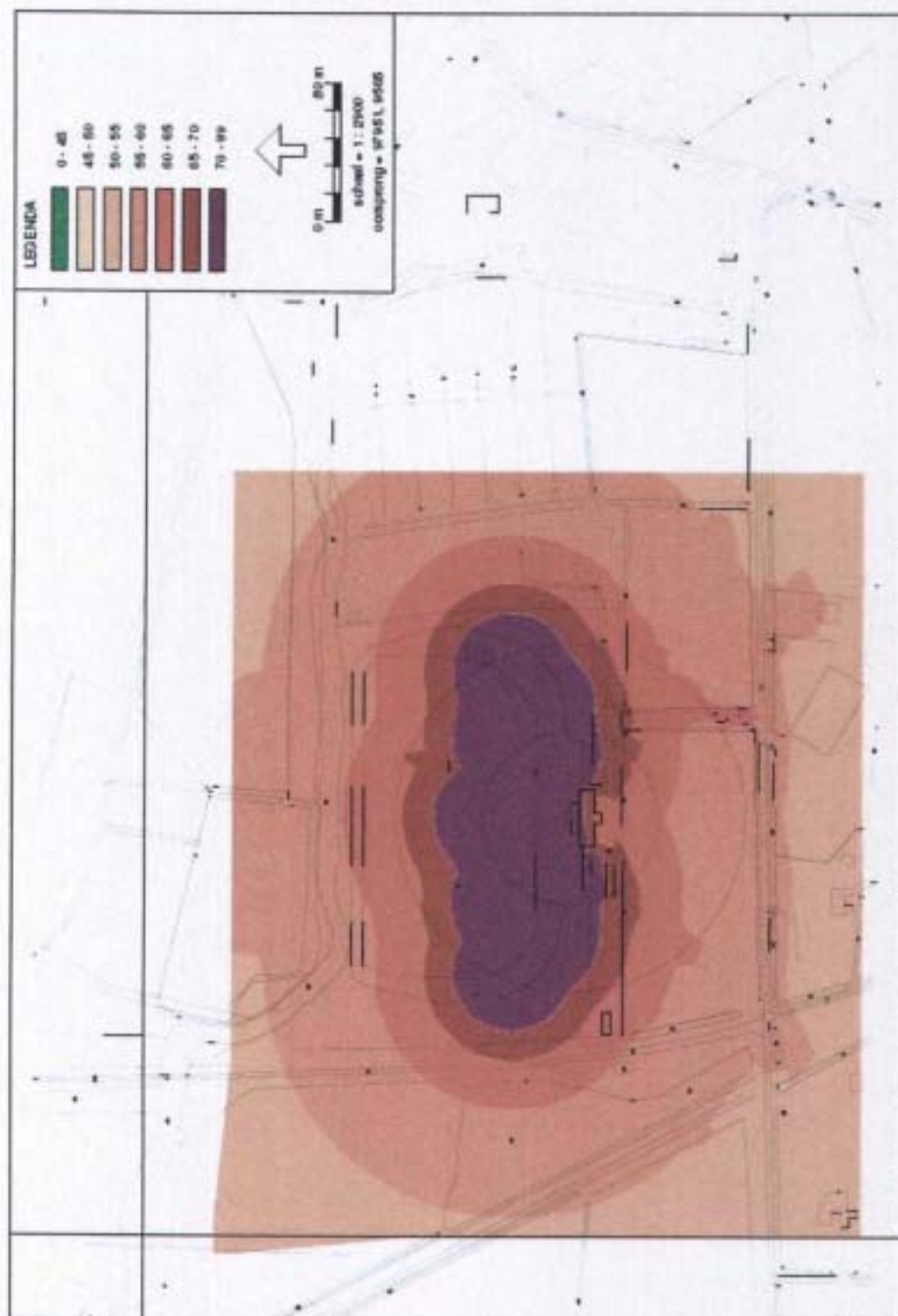
In tabel 10 is voor referentiepunt 1 de geluidbijdrage per brongroep weergegeven voor piek beoordelingsniveau.

Tabel 10
Referentiepunt 1 geluidsbijdrage per brongroep
(geen strafcorrectie muziekgeluid)

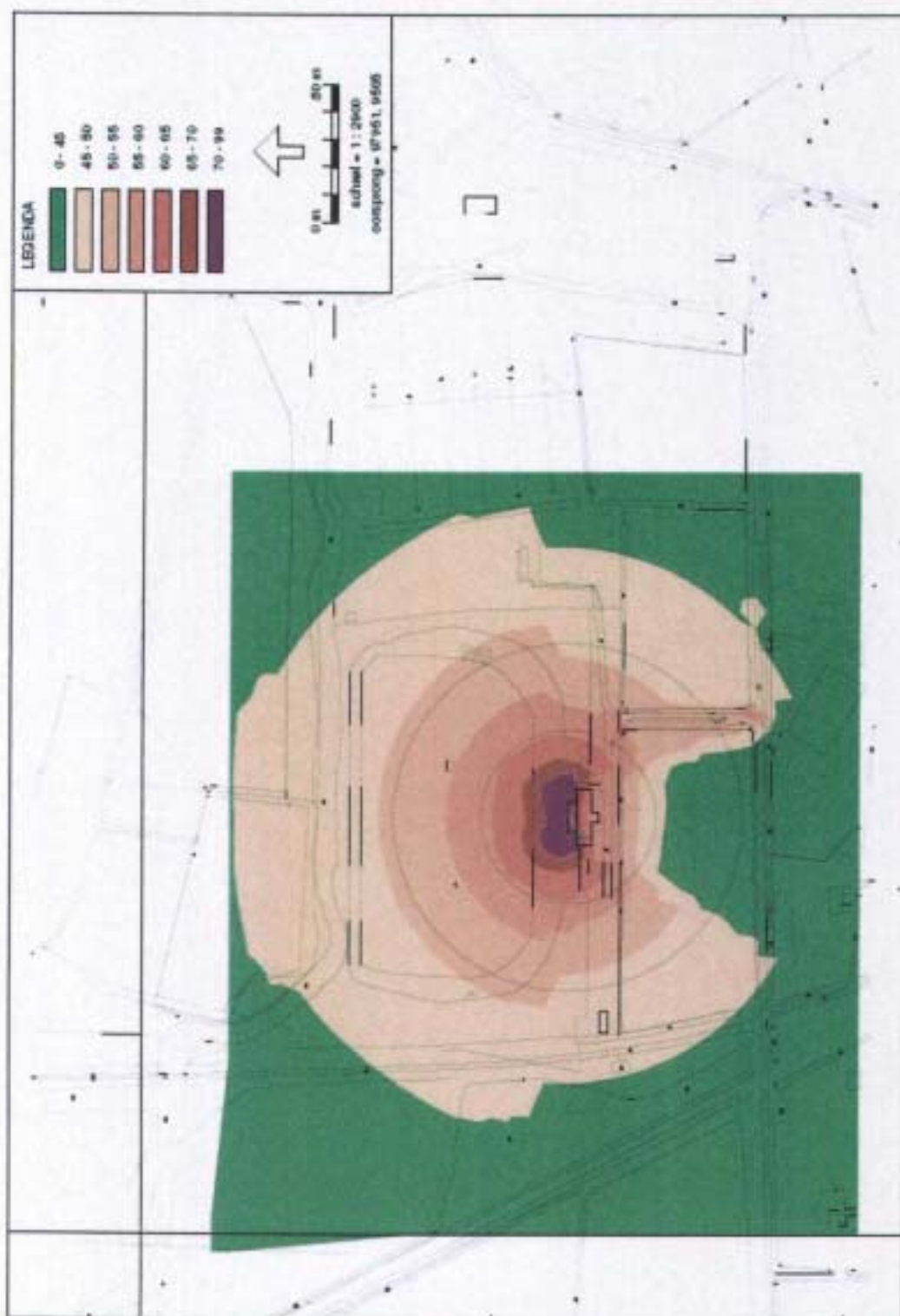
omschrijving	piek beoordelingsniveau [dB(A)]		
	dagperiode 07.00 – 19.00 uur	avondperiode 19.00 – 23.00 uur	nachtperiode 23.00 – 07.00 uur
bezoekers bad	64	64	-
bezoekers terras	51	51	51
koeling	21	21	21
mechanische ventilatie	16	16	16
muziek in pandig	23	23	23
verkeer	33	37	32

Figuur 11: Piek geluidsuitbreiding in de dagperiode

Figuur 12: Plek geluidsuitbreiding in de avondperiode

Figuur 12: Piek geluidsuitbreiding in de nachtperiode

11. Tot slot

In opdracht van de gemeente Winterswijk heeft DGMR Bouw B.V. een onderzoek uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen restauratie van het strandbad Winterswijk.

In dit rapport zijn de bouwfysische en akoestische aspecten in het kader van het Bouwbesluit behandeld en de geluidsuistraling in het kader van de Wet milieubeheer.

Geadviseerd wordt het gebouw zoveel mogelijk aan de huidige bouwfysische en akoestische eisen te laten voldoen. Het betreft een rijksmonument en een goed overleg met de Rijksmonumentendienst is dus een eerste vereiste. Mogelijk zullen een aantal van de door ons voorgestelde voorzieningen niet door de Rijksmonumentendienst worden geaccepteerd. Ten tweede zal uiteraard een afweging gemaakt moeten worden welke voorziening zinvol is qua kosten in relatie tot het effect (energiebesparing, DUBO, thermisch comfort, akoestisch comfort).

De geluidcontouren zijn in kaart gebracht uitgaande van een mogelijk gebruik van de inrichting. Omdat het een ecologisch belangrijk gebied betreft met onder andere zeldzame vleermuizen wordt aanbevolen in de vorm van nadere eisen duidelijke geluidseisen te stellen en duidelijke randvoorwaarden ten aanzien van de openingstijden en dergelijke.

Geadviseerd om de Stichting Staring Advies de uitkomsten te laten beoordelen op de eventuele negatieve ecologische effecten. Vervolgens kan een maatschappelijke afweging gemaakt worden.

De voorlopig conclusie is op basis van de geluidcontouren, zowel de equivalente niveaus als piekniveaus, dat naar verwachting weinig hinder in de omgeving zal ontstaan. Aandachtspunt is mogelijk met name het geluid van de badgasten. Het ligt voor de hand om de badgasten zoveel mogelijk in de nabijheid van het strandpaviljoen te houden. Het grote voordeel is dat als de schemering intreedt en de vleermuizen te voorschijn komen, de badgasten niet meer aan op het strand aanwezig zijn. De optredende hoge piekniveaus blijven dan beperkt tot een klein gebied in de nabijheid van het paviljoen. Voorwaarde is dat muziek buiten niet is toegestaan.

Arnhem, 15 september 2008
DGMR Bouw B.V.

Bijlage 1

Scenario's

Opgave gemeente scenario's

scenario	1	2
Gemiddeld bezoekaantal 1986-1995:	29.000	29.000
Variabelen		
Toename aantrekkingskracht door vernieuwing voorzieningenniveau eerste tien jaar gemiddeld	+ 20%	+ 20%
Toename aantal warme, zomerse en/of tropische dagen door klimaatverandering	+ 2,5%	+ 2,5%
Toename concurrerende voorzieningen	- 5%	- 5%
Afname algemene zwemanimo	- 5%	- 5%
 Toename inwonertal Winterswijk	+ 2,5%	+ 2,5%
Stabiel inkomend / uitgaand toerisme	0%	0%
Afname aantrekkingskracht door reductie zwembadoppervlak en speelvoorzieningen	- 20%	- 40%
Totaal	-5%	-25%
Bezoekprognose eerste tien jaar gemiddeld afgerond op duizend bezoeken	28.000	22.000

scenario 1 = halve bad

scenario 2 = ¼ bad.

Analyse DGMR

Gemiddeld voor scenario 1 en 2 komen er 25.000 bezoekers. Uitgaande van 12 topdagen (niet representatief) van 500 personen = 6.000 personen resteert er voor 3,5 maand nog 19.000 personen, oftewel gemiddeld 180 bezoekers per dag. Er wordt ingeschat dat op de drukke dagen 250 bezoekers komen. Dit is de representatieve bedrijfssituatie. Qua geluidsuitstraling naar de omgeving is er afhankelijk van het werkelijke scenario een spreiding van +/- 1 dB.

Bijlage 3:
Nota van antwoord

Overleg

Het ontwerp van dit plan is in het kader van het overleg ex. artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening voorgelegd aan de provincie Gelderland, Inspectie VROM Regio Oost, Nuon Oost-Gelderland, Regionale Brandweer, Waterschap Rijn en IJssel De reacties worden navolgend behandeld.

Provincie Gelderland

Provincie Gelderland heeft geen op- of aanmerkingen op het ontwerpplan.

VROM-Inspectie, Regio Oost

Het ontwerp-plan geeft de VROM-Inspectie aanleiding tot het maken van een opmerkingen.

Er wordt geadviseerd om (delen van) het rapport Bouwtechnische opname, Strandbad Winterswijk, opgesteld door het Gelders Genootschap van 13 augustus 2009, op te nemen in het bestemmingsplan, omdat dit rapport de geschiedenis schetst en een goed beeld geeft van de monumentale waarde van het Strandbad.

reactie gemeente:

Het door de VROM-Inspectie genoemde rapport zal als bijlage bij het bestemmingsplan worden gevoegd.

Brandweer Winterswijk

De brandweer heeft geen op- of aanmerkingen op het ontwerpplan.

Waterschap Rijn en IJssel

Het waterschap Rijn en IJssel heeft enkele opmerkingen ten aanzien van het ontwerpplan.

Op blz. 37 thema Volksgezondheid wordt een overstort aangehaald, die bij het Waterschap niet bekend is. Op blz. 37 en 38 mbt thema wateroverlast wordt opgemerkt dat afkoppelen niet mogelijk is, omdat het namelijk in de huidige situatie niet aangekoppeld is op riolering. Ook nieuw verhard oppervlak afkoppelen is niet mogelijk, omdat het niet is aangekoppeld. Bij realisatie van nieuw verhard oppervlak wordt er gesproken over het niet aansluiten van het regenwater op de riolering maar gescheiden behandelen conform de trits vasthouden, bergen en afvoeren.

Blz. 40: de opmerking mbt de kolk kan achterwege worden gelaten.

Er wordt verzocht de waterparagraaf hierop aan te passen.

Er wordt verzocht de HEN-beek, de Boven Slinge, meer ruimte te geven om te meanderen en dit als zodanig in het bestemmingsplan mogelijk te maken.

Voor het overige vindt het Waterschap dat de watertoetstabel volledig is opgenomen en de relevante waterthema's voldoende zijn uitgewerkt.

reactie gemeente:

De waterparagraaf zal conform opmerkingen van het Waterschap worden aangepast

De regels zullen zodanig worden aangepast dat meandering van de beek tot de mogelijkheden behoort. Er zal een zone worden opgenomen rondom de beek om

meandering mogelijk te maken met een wijzigingsbevoegdheid. Daarbij zullen tevens voorwaarden worden opgenomen omtrent een mogelijke herplantplicht bij kap van bomen. Overleg met het Waterschap heeft uitgewezen dat meandering van de beek geen invloed zal hebben op het stuwrecht van de nabijgelegen watermolen.

Zienswijzen

Het ontwerp heeft vanaf 9 september 2009 gedurende 6 weken voor een ieder ter inzage gelegen. Naar aanleiding van het voorontwerp is een schriftelijke zienswijze ingediend, welke hierna wordt behandeld.

Bewoner van het adres, Mr. ten Houtenlaan 3 te Winterswijk

Er is bezwaar tegen uitbreiding van functies bij het Strandbad. In het verleden was de functie volgens haar: opening van het Strandbad gedurende de zomermaanden, wanneer de temperatuur het toeliet, een beperkte horecafunctie voor de badgasten en een kleine camping voor tenten. In de toekomst krijgt het Strandbad de functie, zwembad, horeca met terras, multifunctionele ruimte en toename van parkeerplaatsen. De multifunctionele ruimte en de horecafunctie betreft niet alleen de zomermaanden maar het gehele jaar door. Het geschatte bezoekersaantal is verontrustend met name omdat dit maar één onderdeel is van het BOS-project en in een relatief klein gebied met hoogstaande ecologische waarden moeten nog 3 nieuwe projecten worden gerealiseerd. Indiener van de zienswijze is woonachtig in dit gebied en maakt zich zorgen omtrent die plannen. Volgens deze persoon ontbreekt er een integrale visie tussen de diverse projecten en schort het aan een goede voorlichting.

reactie gemeente:

Het is inderdaad juist dat de horecafunctie mbt het paviljoen in het kader van het bestemmingsplan breder wordt dan alleen ondersteunend voor de zwembadfunctie. Echter de campingfunctie komt niet terug. Ook de strandbadfunctie en de camping zoals die er voorheen waren hadden een verkeersaantrekkende werking. De parkeerbehoefte ingevolge het onderhavige bestemmingsplan is berekend aan de hand van de mogelijke piekmomenten waarbij het maximale aantal bezoekers voor de verschillende voorzieningen gelijktijdig aanwezig is. In de praktijk zal een dergelijke situatie zich niet dagelijks voordoen. De strandbadfunctie beperkt zich nog steeds tot de zomermaanden en alleen dan is het dus mogelijk dat er af en toe een piekmoment aanwezig is. Dan nog is daarmee in het bestemmingsplan rekening gehouden en wordt er voldoende voorzien in de parkeerbehoefte en wordt er voldaan aan de parkeernormen.

De overige opmerkingen hebben met name betrekking op het BOS-project. Het Strandbad is op zich een onderdeel van het BOS-project, maar onderhavig bestemmingsplan bevat niet het gehele BOS-project. De overige onderdelen van het BOS-project liggen dus buiten het plangebied. Deze opmerkingen zijn dan ook niet ter zake doende voor dit bestemmingsplan.

Bijlage 4:
Wijzigingen ten op zichte van het
ontwerpbestemmingsplan

Wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen en vooroverleg

Wijzigingen toelichting

- € In paragraaf 2.5 cultuurhistorie is een verwijzing opgenomen naar bijlage 1.
- € Het rapport Bouwtechnische opname is opgenomen als bijlage.
- € In paragraaf 4.8 water is in de watertoetstabel bij volksgezondheid aangegeven dat er geen overstort aanwezig is.
- € In paragraaf 4.8 water in de subkop wateroverlast is opgenomen dat In de huidige situatie zijn verharde oppervlakken niet aangesloten op de riolering. In de beoogde situatie zal dit ook het geval zijn. Het hemelwater van nieuwe verharde oppervlakken zal worden afgevoerd naar greppels/ zaksloten rondom het perceel.
- € In paragraaf 4.8 water is in de subkop oppervlaktewaterkwaliteit de volgende alinea opgenomen: Om de HEN-beek Boven Slinge meer ruimte te geven om in de toekomst te gaan meanderen is binnen de bestemming 'Recreatie' de wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de bestemming te wijzigingen in de bestemming 'Water'.
- € In paragraaf 4.8 water in de subkop oppervlaktewater is de opmerking over de kolk verwijderd.

Wijzigingen regels

- € Artikel 4.7 Wijzigingsbevoegdheid is toegevoegd aan de bestemming 'Recreatie': Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemming 'Recreatie' te wijzigen in de bestemming 'Water' onder de volgende voorwaarden:
het wijzigen van de bestemming is uitsluitend toegestaan tot 15 meter aangrenzend aan de reeds opgenomen bestemming 'Water';
het bepaalde in artikel 5 is van overeenkomstige toepassing.

Wijzigingen verbeelding

- € Op de verbeelding zijn geen wijzigingen aangebracht naar aanleiding van ingediende zienswijzen.

Ambtshalve wijzigingen

Wijzigingen toelichting

- € In paragraaf 2.3. toekomstige situatie is opgenomen dat het door middel van een ontheffing mogelijk is om een kiosk en een gebouw ten behoeve van de opslag van zwembadvoorzieningen op te richten.
- € In paragraaf 2.3. toekomstige situatie is opgenomen dat ondergeschikt aan de horecafunctie het mogelijk is om een kookstudio te exploiteren en de verkoop van streekgebonden producten.
- € Bijlage 2 bouwbesluittoets en akoestisch onderzoek wet milieubeheer is opgenomen.

Wijzigingen regels

- € Tekstuele aanpassingen en aanpassingen met betrekking tot verwijzingen zijn doorgevoerd.

- € het begrip 'bestemmingsplan' is gewijzigd in: het bestemmingsplan 'Strandbad Winterswijk' van de gemeente Winterswijk, bestaande uit de verbeelding en deze regels.
- € het begrip geveelijn is verwijderd.
- € Het begrip brutovloeroppervlakte (bvo) is toegevoegd: de oppervlakte, gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van de opgaande scheidingsconstructies, die de desbetreffende ruimte of groep van ruimten omhullen. Meten vindt plaats op basis van NEN 2580;
- € het begrip multifunctionele accommodatie is toegevoegd: een ruimte die voor verschillende functies geschikt is, zoals een kookstudio, vergaderruimte en/of de verkoop van streekgebonden producten;
- € Binnen de bestemming recreatie is toegevoegd dat ondergeschikt aan de horecafunctie is ter plaatse van de aanduiding 'horeca' tevens een multifunctionele ruimte toegestaan met een maximale oppervlakte van 200 m² bvo.
- € Binnen artikel 4 is een ontheffing opgenomen voor een gebouw (kiosk) en een gebouw t.b.v. opslag:

4.4.1 Gebouw (kiosk)

Burgemeester en wethouders kunnen ontheffing verlenen van het bepaalde onder 4.2.1 voor de bouw van een gebouw (kiosk) onder de volgende voorwaarden:

- a. de maximale goothoogte bedraagt 4 meter;
- b. de maximale bouwhoogte bedraagt 6 meter;
- c. de oppervlakte mag niet meer bedragen dan 25 m²;

het gebouw is niet toegestaan binnen de aanduiding 'natuurwaarden'.

4.4.2 Gebouw t.b.v. opslag

Burgemeester en wethouders kunnen ontheffing verlenen van het bepaalde onder 4.2.1 voor de bouw van een gebouw ten behoeve van opslag van zwembadvoorzieningen, onder de volgende voorwaarden:

- a. de maximale bouwhoogte bedraagt 2,5meter;
- b. de oppervlakte mag niet meer bedragen dan 25 m²;
- c. het gebouw is niet toegestaan binnen de aanduiding 'natuurwaarden'.

Wijzigingen verbeelding

- € Op de verbeelding is de aanduiding natuurwaarden opgenomen